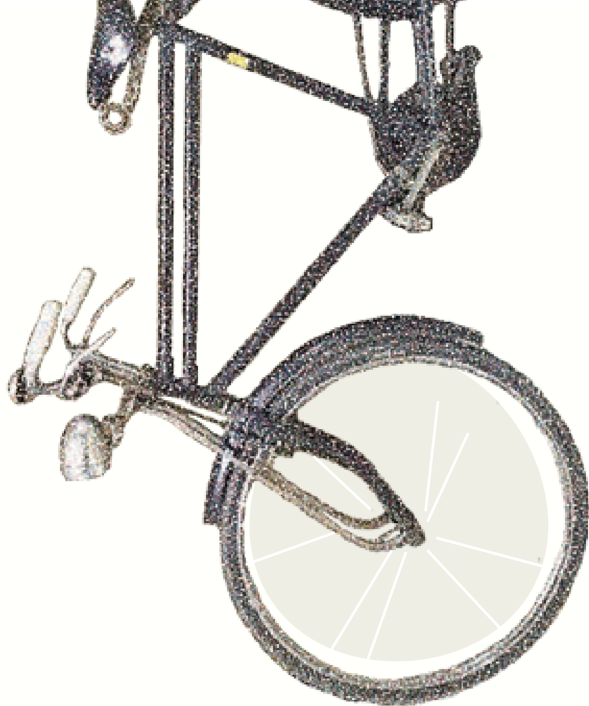
ชุดวรรณกรรมจากการสัมผัสเรียนรู้ท้องถิ่น พ.ศ. ปัจจุบัน

เขมราฐ

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ

เขมราฐ
ศักดิ์สิริ มีสมสืบ
ISBN 978-616-7374-43-7
พิมพ์ครั้งที่ 1
มีนาคม 2555

บรรณาธิการ
เวียง–วชิระ บัวสนธ์
บรรณาธิการบริหาร
อธิคม คุณาวุฒิ
บรรณาธิการศิลปกรรม
พิสิฐ ภูศรี
ออกแบบปก
ณขวัญ ศรีอรุโณทัย
ออกแบบรูปเล่ม
เดือน จงมั่นคง, เรืองกิตต์ รักกาญจนันท์, ปริญญ ปรังพันธ์, ภิญโญ สวัสดิ์ศรี
พิสูจน์อักษร
คีรีบูน วงษ์ชื่น, อานันต์ อุปรี, กนก สงิมทอง, พิชญนาถ ครองญาติ,
ปิยวรรณ ห่วงจริง
กองบรรณาธิการ
อบต.เขมราฐ จ.อุบลราชธานี
ผู้จัดการ
เนาวรัตน์ ชุมยวง
จัดพิมพ์และเผยแพร่
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
(สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน -สน.3)
979/116-120 ชั้น 34 อาคารเอส. เอ็ม. ทาวเวอร์
ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2298 0500 ต่อ 1707 โทรสาร 0 2298 0230
www.thaihealth.or.th

ดำเนินการผลิต
บริษัท เปนไท พับลิชชิ่ง จำกัด
โทรศัพท์ 0-2736-9918 โทรสาร 0-2736-8891
e-mail : waymagazine@yahoo.com

คำบอกกล่าว

การเปลี่ยนผ่านของสังคมไทยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ก่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเสื่อมทรุดขององคาพยพทางสังคมแทบทุกส่วน หลายต่อหลายครั้งเราลืมตาตื่นขึ้นมาพร้อมกับเผชิญหน้าข้อเท็จจริงว่า องค์กรหน่วยงาน หรือกระทั่งสถาบันสำคัญ ๆ ล้วนกำลังเดินทางมาถึงจุดเสื่อม และส่งสัญญาณให้เห็นว่าพร้อมจะล่มสลายภายในระยะเวลาอันใกล้

ไม่ว่านั่นจะเป็นการมองโลกในแง่ร้ายเกินจริงหรือไม่ก็ตาม แต่ท่ามกลางข้อเท็จจริงดังกล่าว เรากลับพบว่าภายใต้สภาวะเสื่อมถอย ภายใต้การทำงานที่ล้มเหลวครั้งแล้วครั้งเล่าของหน่วยงานที่ถูกออกแบบให้เป็นกลไกขับเคลื่อนสังคม หรือภายใต้ซากปรักหักพังของสิ่งที่เคย

เป็นเสาค้ำยันสังคมไทยตลอดมานั้น ปรากฏการณ์เชิงบวกที่พอจะเรียกได้ว่าเป็นพัฒนาการด้านตรงกันข้ามกับภาพใหญ่ดังกล่าวคือ ความเคลื่อนไหวในระดับชุมชน

จริงอยู่ว่า กว่าค่อนศตวรรษที่ประเทศไทยถูกกำหนดให้เดินตามทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมกระแสหลักนั้น มันได้บ่มเพาะปัญหา สะสมความขัดแย้ง ถ่างช่องว่างคุณภาพชีวิตระหว่างผู้คน กระทั่งรวมถึงบั่นทอนศักยภาพที่แท้จริงของมนุษย์ ท้องถิ่นชนบทเองก็หนีไม่พ้นข้อเท็จจริงดังกล่าว ข้อมูลทางวิชาการจำนวนมหาศาลบ่งชี้ให้เห็นว่าชนบทไทยถูกโบยตีด้วยทิศทางการพัฒนาที่ไม่เป็นธรรม ท้องถิ่นถูกช่วงชิงทรัพยากร ผู้คนแตกกระสานซ่านเซ็นกลายมาเป็นประชากรแอบแฝงอยู่ตามเมืองหลวงและหัวเมืองใหญ่

คำถามสำคัญคือ ภายหลังจากที่ผู้คนทุกกลุ่มสังกัดตระหนักและยอมรับถึงข้อผิดพลาดนี้ คนกลุ่มใดในสังคมใช้เวลาปรับตัวกับข้อเท็จจริงใหม่ได้รวดเร็วกว่ากัน

เราเชื่อกันมานานแล้วว่า ศิลปะของ ‘เรื่องเล่า’ ในรูปแบบ ‘วรรณกรรม’ นั้น ทำหน้าที่สำคัญเบื้องต้นคือสะท้อนข้อเท็จจริงของสังคมในแต่ละช่วงสมัยประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจึงมีเรื่องเล่าจำนวนมหาศาลทำหน้าที่บอกกล่าว บันทึก รวมถึงสำแดงทัศนะของผู้เขียน ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัย เรื่องราวของชนบทไทยเคยเป็นทั้ง ‘ฉาก’ และ ‘พล็อตภาค

บังคับ' ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมแทบทุกสกุลไม่ว่าจะถูกจัดในกลุ่ม 'สร้างสรรค์' หรือ 'ประโลมโลกย์'

กระทั่งว่า ในยุคหนึ่งวรรณกรรมที่ถูกเรียกขานอยู่ในสกุล 'สร้างสรรค์' หรือ 'รับใช้สังคม' ก็มักจะใช้พล็อตท่าบังคับเกี่ยวกับความขัดแย้งและความอยุติธรรมในชนบทซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนถูกตั้งคำถามถึงคำว่า 'สร้างสรรค์' จริงหรือไม่...และมีศักยภาพในการ 'รับใช้สังคม' จริงดังที่ผู้สร้างงานสำคัญตนเพียงใด

อย่างไรก็ดี ตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา ไม่ว่ารสนิยมในการเสพและสร้างวรรณกรรมจะเคลื่อนไปในทิศทางใดก็ตาม ไม่ว่านักเขียนรุ่นใหม่ ๆ จะยังเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นหรือไม่ และไม่ว่าคนอ่านจะตื่นเต้นกับพล็อตเรื่องชนบทหรือเปล่า...แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่นก็ยังดำเนินต่อไป

เจตนาสำคัญในการผลิตชุดนวนิยายทั้ง 9 เรื่องนี้คือ เราต้องการ 'เรื่องเล่า' เกี่ยวกับท้องถิ่นใน พ.ศ.ปัจจุบันบันทึกให้ผู้คนร่วมสมัยเก็บไว้เป็นหลักฐาน และเผื่อไว้ถึงลูกหลานในอนาคต

เราเชื้อเชิญนักเขียน 9 คนลงพื้นที่ต่างตำบล เพื่อพูดคุยค้นหาเรื่องราวจากผู้คน เอื้อมมือสัมผัสผืนดิน สูดดมมวลอากาศเดียวกันกับฉากและเรื่องราวที่พวกเขาจะลงมือเขียน จากนั้นจึงใช้จินตนาการ และทักษะสายตาของนักเล่าเรื่อง ถ่ายทอดสิ่งที่พวกเขาได้เห็นเคาะออก

มาเป็นตัวหนังสือ

อย่างที่บอก...เจตนาเบื้องต้นของเราคือต้องการบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นว่า ถึงนาทีปัจจุบันมันได้เคลื่อนไปจากพล็อตเรื่องเดิมเมื่อกึ่งศตวรรษก่อนเพียงใด

แต่หากผู้อ่านท่านใด สามารถสัมผัสได้ถึงความหวัง และบังเกิดจินตนาการที่จะลงมือทำอะไรสักอย่างเพื่อให้ 'บ้าน' หรือ 'ชุมชน' ที่ตนเองสังกัดมีระดับคุณภาพชีวิตและจิตใจที่สูงขึ้น...นั่นย่อมถือเป็นกุศลสูงสุดในการทำงานครั้งนี้

ด้วยมิตรภาพ

คณะบรรณาธิการ

นกฝัน

ชีวิตฉันผ่านเลยวันวัยเยาว์อันแสนงามมาแล้ว
ฉันมียุคสมัยของฉัน เธอมียุคสมัยของเธอ
ฉันยังมีวันเวลาร่วมกับวันวัยของเธอ
เธอไม่เคยมีวันเวลาร่วมวันวัยเยาว์ของฉัน
แต่ด้วยปีกแห่งนกฝัน เธออาจบินย้อนเวลาไปเรียนรู้
ฉันก็มีเพลงแห่งวัยเยาว์
สำหรับเธอแม้มันเป็นเพลงเก่าย้อนยุคสมัย
แต่นั่นจะทำให้เธอได้สัมผัสกลิ่นอายปัจจุบันของอดีต
ขอเพียงเธอไม่หลงเหลี่ยมเล่ห์เวลา
ด้วยแท้จริงมันไม่มีเส้นแบ่ง ไม่มีแม้รอยต่อ
เราสามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้
ให้วัยเยาว์เราได้พบกัน เดินเคียงข้างกัน เป็นเพื่อนกัน

วัยเยาว์ของฉันไม่มีวันแก่ชรา ยังคงร่าเริงแจ่มใส
ในทุกหนทุกแห่ง อดีตของฉันเป็นปัจจุบันเสมอ
นกฝันบินข้ามกาลเวลามาขับขานบทเพลงแห่งวัยเยาว์
หวังว่าเธอจะมีเวลาสดับรับฟัง

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ

ขอขอบคุณ
เทศบาลตำบลเขมราฐ
อาจารย์สุรวุฒิ ยุทธ์ชนะ และครอบครัว
อาจารย์พิบูลย์ แสงสุกวาว
ร้านอาหารเรือนพักกงพะเนียง
บัว ประภาพรรณ กุลบุตร
มีน ณิชาบูล ทองบ่อ
เยาวชนยุววิจัย มัคคุเทศก์น้อยทุกคน
เหมียวคนดี และกนกวรรณ มณีนิล
หวิว ชัญวลี ศรีสุโข
สมชาย บำรุงวงศ์
'วันหนึ่ง' ผู้พิมพ์ ตรวจ แก้ต้นฉบับอย่างทรหด

เขมราฐ

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ

ดาวก็ต่างดวง *ใจก็ต่างใจ*
ดาวต่างทอแสง *ใจก็ทอฝัน*
ดาวงามสดใส *ฝันก็เช่นนั้น*
ดาวอาจหม่นหมอง *แต่ฝันไม่มีวัน*

เขมราฐขี่จักรยานเพื่อนยาก ขึ้นถึงจุดสูงสุดของสันเนิน ทรงตัวนิ่งดีแล้วเหยียดขาซ้าย พักเท้าชันเข่าขวา เจ้าไผ่ดำจักรยานโบราณ แล่นฉิวด้วยแรงส่ง โลดทะยานสู่แผ่นดินเขมราฐธานี หนุ่มน้อยนามเขมราฐ ชูกำปั้นขึ้นฟ้า กู่ตะโกน “สวัสดีเขมราฐ” หนุ่มเขมราฐทักทายเมือง เขมราฐ เขมราฐเอ๋ย เจ้าได้ยินเสียงเรียกเร้าร่ำร้องจากหัวใจของเขมราฐไหม

สิบสี่คืนสิบห้าวัน ระยะทางกว่าหนึ่งพันกิโลเมตร วันนี้ช่างมีความหมาย ผ่อนคลายถ่ายเทความหนักอึ้งที่กดทับจิตใจเขมราฐตลอดมา เหลือเชื่อด้วยแข้งขาที่ดูก้องแก้งเก้งก้างกลับมีพลังแข็งกล้า ถีบบันไดหมุนจานโซ่ฉุดวงล้อรอบแล้วรอบเล่า จักรยานโบราณคานคู่ เริ่มหมุนวงล้อขนาด 28 นิ้ว รอบปฐมฤกษ์จากประตูรั้วเฮือนพัก 'ฅ ฅนเชียงของ' ในเวลารุ่งอรุณ มุ่งสู่อำเภอเวียงแก่น โบกมือส่งสายน้ำโขงไหลเข้าสู่แดนลาว ที่แก่งผาได แล้วโหมฮึดฮึกหาญสู่ภูชี้ฟ้า รอบต่อรอบ ร้อยพัน หมื่น แสน แล่นเลาะตะเข็บชายแดนจังหวัดพะเยา เข้าเขตจังหวัดน่าน ผ่านส่วนอุตรดิตถ์ เฉือนเสี้ยวพิษณุโลก สู่จังหวัดเลย ที่อำเภอนาแห้ว เลียบลำน้ำเหือง นามไทย หรือเหียง นามลาว สู่อำเภอท่าลี่ เขมราฐยืนเด่นตรงปากน้ำเหือง ที่อำเภอเชียงคาน ต้อนรับแม่น้ำโขงที่วกคืนมาเป็นเส้นเขตแดนไทยลาวอีกครา

จากเชียงคานสู่อำเภอปากชม เลาะชายโขง ตามขอบใบขวาน กี่แสนรอบวงล้อหมุน ผ่านแผ่นดินหนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร ผ่านคืนที่สิบสี่ สู่วันที่สิบห้าของการเดินทาง จากมุกดาหาร เขมราฐขี่จักรยานโบราณผ่านอำเภอชานุมาน ถึงแผ่นดินเขมราฐในเวลาตะวันรอน

นักเพลงเพื่อชีวิตหนุ่มใหญ่ลายครามนามเข้ม เชียงของ พึมพำรำพึงว่าถึงเวลาแล้ว หัวแก้ว หัวแหวน ลูกโทนบุญธรรมของพ่อต้องออกโบยบิน

นกยังผกผิน　　ฝันก็โบกบิน
นกบินข้ามฟ้า　　ร้องเพลงขับขาน
นกบินสู่หวัง　　ฝันก็เช่นนั้น
นกเคยหลงทาง　　แต่ฝันไม่มีวัน

เข้ม เชียงของ ผ่อนเชือกปล่อยจักรยานคันงามลงจากเพดาน เลื่อนผ่านฉากลำโขงในอ้อมกอดขุนเขา วงล้อแตะพื้นยืนตรงบนเวที หนุ่มน้อยปราดเข้าตระกอง มือซ้ายจับแฮนด์ทรงปีกนก มือขวาประคองอาน ปีติแล่นซ่านร่างสะท้านทรวงสะเทือน

เหตุผลที่เจ้าหนุ่มน้อยนาม เขมราฐ ควรต้องออกเดินทางไกลไปยังจุดหมายที่ไหนสักแห่งก็เพื่อจะได้เรียนรู้เพื่อพบตนเอง และอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานีก็คู่ควรกับการเป็น ‘ที่ไหนสักแห่ง’ นั้น เหตุผลสำคัญก็คือนามคนกับนามเมืองพ้องสัมพันธ์กัน นามเมืองนั้นตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2357 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แล้วนามเขมราฐของหนุ่มน้อยเขมราฐเล่าเจ้าได้แต่ใดมา

พ่อเข้มใช้เวลาทั้งวันปรับแต่งพลิกฟื้นคืนสภาพจักรยาน จักรยานโบราณคานคู่ พร้อมชายแปลกหน้าคนหนึ่งเมื่อ 20 ปีก่อน เดินทางไกลจากเมืองเขมราฐมาถึงเชียงของในสภาพอิดโรยอ่อนล้า มาเล่าตำนานขับขานบทเพลงชีวิต ใช้เวลาที่เชียงของเพียงหนึ่งปีก็จากไป ทิ้ง

จักรยานพร้อมตำนานและบทเพลงไว้ในความทรงจำของผู้คนเชียงของจำนวนหนึ่งในยุคนั้น ชายกลางคนอายุใกล้ 40 ผู้กร้านกรำ ช่ำชองและโชกโชน ผ่านหนทางมายาวนานยาวไกล ไกลเท่าไกลนานเท่านาน เขาก็ยังเมาชีวิต บทเรียนบทแล้วบทเล่า รู้ทั้งรู้ไม่วายเพลี่ยงพล้ำ หลอกตนเองซ้ำซากซับซ้อน ว่าปล่อยวาง เปล่าว่างแล้ว ที่ว่าปล่อยวาง ที่แท้เป็นทิ้งขว้าง ที่ว่าเปล่าว่าง ที่แท้เป็นเวิ้งว้าง หาที่ยึดเหนี่ยวอันใดมิได้ ล่องลอยไปในความฝัน เหมือนนกที่บินเหนือเมฆ พะวักพะวงหลงฟ้าอันหาที่สิ้นสุดมิได้

ผู้คนเชียงของในยุคนั้น แห่กันมาฟังบทเพลงของเขา อย่างหลงใหลคลั่งไคล้ เสียงของเขาไพเราะจับใจ เขาเล่นเครื่องดนตรีได้ทุกชนิด ดีด สี ตี เป่า ที่มีอยู่ในรังของเข้ม เชียงของ ไม่ว่าเครื่องสากล หรือดนตรีพื้นบ้านอย่างสะล้อ ซอ ซึง พิณแคน ซออู้ ซอด้วง ซอกันตรึม แม้แต่พิณเปี๊ยะที่เข้มใช้เวลาเพียงเดือนเดียวสอนเขา เขากลับเล่นมันได้อย่างวิเศษ กระทั่งใบไม้ใบเดียว เขาก็สามารถเสกสรรเสียงอันไพเราะสะกดคนได้ เข้ม เชียงของเก่งกาจอัศจรรย์อย่างไร ชายแปลกหน้ายิ่งมหัศจรรย์กว่า โดยเข้ม เชียงของนั้นเองที่ยอมรับโดยดุษณี ว่าชายผู้นี้มีพรสวรรค์เป็นศิลปินโดยเนื้อแท้ ส่วนตัวเขานั้นเพียงช่ำชองด้วยชั่วโมงบิน เจนจัดด้วยประสบการณ์ ชำนาญด้วยการฝึกฝน เข้มเสียดายที่ศิลปินพเนจรผู้นี้ไม่รักดีไม่รักจริง ทอดทิ้งดนตรี หนีตนเอง ร่อนเคว้งเร่คว้าง

ในว่างเวิ้งฟ้าฝัน ไม่ยืนยันไม่ยืนหยัด ไม่มั่นในรัก ไม่ลงหลัก ไม่ปักฐาน เขาเห็นดนตรีเป็นเพียงผู้รับใช้ กับมิตรภาพเขาซาบซึ้งง่าย แต่ไม่ดูแลสัมพันธภาพ ทอดทิ้งไปได้กระทั่งจักรยานคันงามที่สู้บุกบั่นฟันฝ่าร่วมทางกันมายาวนานยาวไกล เข้ม เชียงของ ชักรอกแขวนเจ้าไผ่ดำไว้ประดับฉากเวทีดนตรี 20 ปีล่วงผ่าน ตั้งแต่ชายพเนจรล่องลอยจากไปอย่างไร้ร่องรอย ทารกน้อยจากครรภ์เด็กเสิร์ฟสาวลาว บัดนี้เป็นหนุ่มเต็มร่าง ได้นามเขมราฐ พ่อเข้มตั้งให้จากตำนานของนายหงสจรผู้เป็นพ่อที่ใคร ๆ รู้กันว่าเขาเดินทางมาจากเมืองเขมราฐ

"พ่อเจ้าจากไปโดยไม่รู้ว่าเจ้าอุบัติมา"

สันเนินสามหลั่นเบื้องหน้าสะบัดเส้นถนนสีน้ำเงินเป็นลอนพลิ้วดูเหมือนสายริบบิ้น แถวแนวไม้สองฟากถนนโค้งค้อมน้อมรับการมาเยือน ปรบใบพรูพราวกราวเกรียว จักรยานคันงามแล่นลิ่วเริงแรง เขมราฐปล่อยสองมือละแฮนด์แอ่นอกยกกำปั้นกระทุ้งฟ้า ตะโกนก้องร้องร่ำซ้ำแล้วซ้ำเล่า "สวัสดี เขมราฐ สวัสดี เขมราฐ" พลางล้วงเอาหีบเพลงปากจากกระเป๋าผ้าใบน้อยที่ห้อยสะพายเฉียงบ่าขึ้นมาเป่าเพลง 'นกฝัน' หัวใจเจ้าขับขานคำร้องอันแสนงดงามซึ่งความหมาย

บินเคียงกันไม่หวั่นไหว แต่นกบางตัวนั้นบินเดี่ยว

บินเดียวดายไม่ย่อท้อ แต่บางคราก็ทอดถอน

สองเท้าสลับถีบ ไม่ถึงเร่งรีบแต่ก็เร่งเร้าเข้าสู่เขตเทศบาลตำบลเขมราฐ ขึ้นเนินแล้วลงเนินเล่า ถนนหนทางเรียบสะอาด ทิวไม้วาดไหวร่ายรำทำเงาห่มร่มรื่น สนธยาเพลานี้ ผีไพรแม่ลูกอ่อนกำลังตากผ้าอ้อม แสงเรืองรองอร่ามย้อมส่วนยอดทิวแถวแนวไม้ เป็นฉากหลังแลไกลในหุบเร้น เห็นตามช่อง มองผ่านทิวไม้ใกล้ที่เคลื่อนไหวคล้อยลา

บ้านเรือนเริ่มหนาตาขวาซ้าย เขมราฐยิ้มรับป้าย ‘ยินดีต้อนรับ’ นับถอยหลังหลักกิโลเมตร เข้าเขตย่านสถานที่ราชการ ซ้ายมือคือสถานีตำรวจ ทางขวาคือโรงพยาบาล สักครู่ผ่านแนวรั้วโรงเรียนประถม ต่อมาเป็นเนินลอนที่ตั้งสวนสาธารณะ ‘ดอนปู่ตา’ แลเห็นอนุสาวรีย์ประติมากรรมรูปบุคคลสำคัญของเมือง นั่งสง่าตระหง่านบนแท่นฐานกลางลานกว้าง ท่ามกลางภูมิทัศน์ สถาปัตยคารศาลหลักเมือง แวดล้อมด้วยหมู่ไม้นานาพรรณสูงใหญ่กระจายรายรอบ โดยเฉพาะด้านหลังนั้นเขียวเข้มครึ้มขลังดั่งกำแพงพนาหนาแน่น

ด้านขวาถัดมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นป้ายมหึมา ‘เขมราฐพิทยาคม’ ตรงทางโค้ง และช่วงท้องโค้งนั้นเองเป็นทางแยก ลาดลงสู่ตัวเมือง

ด้วยแรงส่งแห่งความลาดเท เขมราฐปล่อยจักรยานเลื่อนไหล เหยียดแขนมือจับกระชับแฮนด์บังคับรถแล่นชิดขอบทาง

หัวใจพองโตจนทรวงขยาย อกก็พลอยผาย ไหล่ก็พลอยผึ่ง "สวัสดีเขมราฐ สวัสดีเขมราฐ"

ด้วยสติเต็มสัมปชัญญะ ด้วยคุณพระคุ้มครอง จากเชียงของถึงเขมราฐ ปราศอุปสรรค ไม่เจ็บ ไม่ป่วย ไม่ไข้ แคล้วคลาดอุบัติภัยนานา มีแค่รอยหญ้าเขี่ยน แม้หนักเหนื่อยอ่อนล้า แข้งขายังเหยียดยันถีบบันไดฉุดโซ่หมุนล้อต่อเนื่องดั่งไม่ขึ้นต่อหัวใจที่ท้อแท้ในบางคราว

ก้มมองคันแฮนด์ตรงหน้า พราวตาด้วยเส้นด้ายและเชือกมงคล ริ้วผ้าเหลือง และเครื่องรางหลากประเภท เช่นตะกรุด และแท่งศิวลึงค์ไม้ ทั้งหลายทั้งปวงนี้ได้มาจากหลวงตา หลวงพ่อ หลวงลุง หลวงน้า จากแต่ละวัดที่เขาพึ่งพักอาศัยมาแต่ละคืนใจอบร่ำคำพรที่สวดพร่ำเป่ากระหม่อมย้ำให้ปลอดภัยไปดี

ด้วยมนต์เสน่ห์แห่งจักรยาน ผ่านไปถึงไหนใคร ๆ เอ็นดู อาจเพราะความแช่มช้า อ่อนน้อมถ่อมเจียม ไม่อวดโอ่ เคลื่อนไหวอย่างเงียบเชียบ ไม่เกริกกร่าง ไม่คำรามคำรนทั้งไม่พ่นควันพิษ ทั้งไม่คิดขันแข่งแซงใคร แซงก็แต่ควายแต่วัว เด็ก ๆ ยังโบกมือให้ แวะพักที่ไหนใครก็ถามถามว่ามาจากไหน จะไปไหน จักรยานดูดีจัง เท่จัง เก่าแต่ก็ดูขลัง เนื้อเหล็กกล้าดูแกร่ง ตะเกียบคู่หน้าเรียวเล็ก แต่ดูเข้มแข็ง ตะแกรงท้ายกว้างคืบครึ่งยาวราวศอกสำหรับวางซ้อนสัมภาระสองชิ้น คือกระเป๋าใส่เสื้อผ้าข้าวของและถุงกระโจมพร้อมเครื่องนอน เด็กหนุ่มร่างอ้อนแอ้น

ถีบแล่นความฝัน ปั่นบันไดหมุนจานโซ่ ฉุดเฟืองตลับฟรีท้าย มีห้าเกียร์ทดหมุนล้อหลัง ส่งพลังเคลื่อนล้อหน้า ด้วยแรงแห่งสองขาและหัวใจ

จักรยานไหลเรื่อยเอื่อยช้าลง เขมราฐแลเห็นไฟเหลืองดวงเดียวกะพริบวาบ ๆ สี่แยกข้างหน้า ซ้ายขวาเป็นแนวอาคารร้านรวง บางช่วงเป็นห้องแถวไม้เก่าแก่ มองตรงไปให้ประหลาดใจ

คล้ายดั่งแผ่นดินสิ้นสุดทรุดหายไปดื้อ ๆ ที่แท้คือสุดสิ้นแผ่นดินแล้วจริง ๆ นี่คือขอบตลิ่งลำน้ำ เลยจากแผ่นดินนี้คือสายครรลองแห่งแม่โขงมหานที ฉากเขียว ๆ ไกลลิบโพ้น คือฝั่งโน้นแผ่นดินลาว

เกิดและเติบโตอยู่เชียงของ เขมราฐเคยข้ามฝั่งไปเมืองห้วยทรายบ่อยครั้งในหน้าแล้ง เขาชอบไปที่วัดบนเขา ไหว้พระธาตุแล้วไปนั่งอยู่ข้างรูปปั้นสิงห์ มองกลับไปยังฝั่งเชียงของ มองว่าแผ่นดินไทยน่าพิสมัยอะไรนักหนา คนจากฝั่งลาวถึงต้องข้ามไป หลายคนทำไมไม่อยากข้ามกลับ บ้างต้องถึงบาดเจ็บสาหัสจึงคิดจะหวนคืน เขมราฐช่างหาเรื่องให้ใจขมขื่น มีเหตุผลมากมายที่ดึงดูดและผลักดันให้ผู้คนข้ามฝั่งไปมา หามีมหานทีใดอาจขวางกั้นต้านทานแรงแห่งความฝันของคนได้

สายตาจับจ้องมองยังแม่น้ำแต่หาเห็นสายน้ำไม่ ใจจ่อมจมห้วงจินตภาพ หาได้ยินเสียงเครื่องยนต์ยวดยาน เสียงแตรสนั่นตอบโต้กันบนท้องถนน เจ้าได้ยินเพียงเสียง

สายธารามหานที ในห้วงคำนึง ไม่ได้ยินเสียงร้องตระหนกของสาวน้อยหน้ามน คนสวมเสื้อสีชมพูสด กางเกงขาสามส่วนสีชมพูอ่อน ผู้นั่งอยู่บนอานจักรยานคันสีชมพูที่พุ่งแน่วมาจากทิศทางที่ตัดกับเส้นทางของเขา ถ้าเพียงจักรยานสีชมพูเบี่ยงตัวสักเล็กน้อย แต่ด้วยห้วงตะลึงของเธอยาวเกินไป ทั้งเธอควบคุมจักรยานด้วยมือเพียงข้างเดียว เพราะอีกมือเธอถือเครื่องโทรศัพท์สีชมพูแนบหู ดวงตาเบิกโพลงเสียเปล่าโดยไม่รายงานสมองให้สั่งการ เธอจึงได้แต่ร้องอุทานปล่อยให้จักรยานรุ่นใหม่สีหวานพุ่งเข้าใส่จักรยานโบราณสีดำ เหลือเวลาเพียงเสี้ยววินาทีให้หนุ่มเชียงของวาดวงเบี่ยงหนีจักรยานทั้งสองแล่นส่ายร่ายเคียง ทั้งคู่สู้ประคองว่าแคล้วคลาดแล้วเชียว แต่แล้วเมื่อเธอเอี้ยวตัวไปทางซ้าย จักรยานจึงเบนไปทางขวา แฮนด์ก็เลยเกี่ยวกันเข้า เท่านั้นเอง จักรยานสองคันที่ไม่รู้จักกันจึงพันพัว ล้อไขว้เขวเร่คว้าง ร่างสาวน้อยร่อนถลา ท่าลงนั้นสุดโสภาดุจลีลายิมนาสติก งดงามไร้ที่ติ โดยโทรศัพท์ไม่หลุดจากมือเสียด้วย ฝ่ายเจ้าหนุ่มหกคะมำม้วนหน้าหนึ่งตลบครึ่ง ส่วนครึ่งรอบที่เกินมาส่งร่างคว้างถลาลงท่าตะแคง เข่า สะโพก ข้อศอกด้านซ้ายคือจุดตกกระทบ จบด้วยหัวคะมำไปโขกกระถางบนทางเท้า เฟื่องฟ้าใบด่างดอกสีชมพูกำลังดก ตัดเป็นพุ่มทรงกลม ส่วนกระถางนั้นทรงสี่เหลี่ยมก้นสอบ เนื้อซีเมนต์ หนุ่มสาวเค้เก้อยู่ใกล้กัน สาวน้อยสลัดหัวไล่ตะลึงเงยหน้าขาวจืดเบิ่งตาโตล่อกแล่ก

สำรวจทั่วสรรพางค์กายชายหนุ่ม ริมฝีปากซีดเผือดระริกร่ำพร่ำถาม “เป็นไงบ้าง เป็นไงบ้าง” เจ้าคนเจ็บหนักสีหน้าเรียบเฉย ทั้งที่เนื้อตัวถลอกปอกเปิกหนังเปิดดั่งลอกเปลือกเผือกเปลือกมัน ที่ค่อนข้างสาหัสคือ แผลปริที่หางคิ้วขวา ความยาวหนึ่งข้อนิ้ว เลือดรินเข้าตา สาวน้อยเห็นอาการเฉยชาหน้าสงบไร้อารมณ์เช่นนั้น เหมือนถูกเย้ยหยันให้รู้สึกหมั่นไส้ยิ่งนัก เธอกดโทรศัพท์ในพลัน

“เอารถมารับด่วน” เหลือบมองหน้าเรียบเฉยของเขา ยิ่งหมั่นไส้คูณสอง

“มีคนเจ็บ สาหัสมาก กะโหลกร้าว สมองกระทบกระเทือนหนัก เลือดคั่ง ตายแน่ ตายแน่ แค่นี้นะ”

ในห้อง ‘ตำบลสุขภาวะ’ ที่ทำการเล็ก ๆ ในอาคารใหญ่ของเทศบาลตำบลเขมราฐ คนรับโทรศัพท์คือ ทิชาหนึ่งในมัคคุเทศก์น้อยแห่งคณะยุววิจัยที่ครูสุรยุทธ์ ‘ครูพ่อ’ นัดมาประชุม เธอได้ฟังความครบ รูปประโยคประธาน กิริยา กรรม หาได้เฉลียวถึงอารมณ์ของภาษาที่สื่อสารมาด้วยเสียงเฉียบเน้นเนิบช้า คมชัดแบบกัดฟันพูด ทิชาวางโทรศัพท์โครม วิ่งปรื๋อออกไปหาครูพ่อ “พ่อขาพ่อขา ตะกี้บัวโทรมาให้เอารถไปรับคนเจ็บด่วนจี๋ สาหัสมากกะโหลกร้าว” สาวมัคคุเทศก์น้อย ม.4 รายงานครบถ้วนกระบวนความตามรูปประโยคอย่างแม่นยำ จำได้หมดทุกเม็ด “กะโหลกร้าว เลือดคั่งในสมอง ตายแน่ ตาย

แน่” ครูสุรยุทธ์ที่กำลังเตรียมการประชุมเด็ก ๆ เยาวมัคคุเทศก์และคณะยุววิจัยจึงวิ่งวุ่นเคลื่อนไหวจัดการในทันที

คงไม่มีหน่วยพยาบาลใดในโลกทำได้ ชั่วเวลาไม่ถึงห้านาทีนับจากได้รับโทรศัพท์แจ้งประสาน รถฉุกเฉินหมายเลข 1669 ก็มาถึง พร้อม ๆ รถกระบะที่ครูพ่อห้อตะบึงมาจากที่ทำการเทศบาล ซึ่งอยู่ห่างที่เกิดเหตุเพียงห้าร้อยเมตร

สาวน้อยนามบัวประภากำลังประกอบพิธีกรรมกดซับเลือดที่หางคิ้วด้วยผ้าเช็ดหน้าสีชมพูของเธอ

“ทำใจดี ๆ ไว้นะ” คนเจ็บเป็นฝ่ายให้กำลังใจเมื่อเห็นสาวเจ้าปากสั่นหน้าซีด ดวงตาเหลือกถลนลนลาน อกสั่นขวัญหนีทิ้งให้ดีฝ่อตับเย็นอยู่ในกาย นี่พ่อยุทธ์เล่นสั่งเอารถฉุกเฉิน 1669 มาเชียวหรือ เวรละซีทีนี้ ความน่าเชื่อถือเราถึงคราวอับปาง ทิชาหนอทิชาน่าจะรู้ว่าบัวแค่พูดเหน็บนายคนหน้าดำ

ครูสุรยุทธ์ยืนกุมขมับส่ายหน้า เจ้าหน้าที่พยาบาลลงจากรถมาพร้อมเปล ยืนเก้กังลังเล ยังทำอะไรไม่ถูก ได้แต่มองหน้าหนุ่มทีสาวทีว่าคนไหนกันละนี่ที่กะโหลกร้าว สองหนุ่มสาวดูสบายดี เหมือนนั่งจีบกันเสียมากกว่า เลยข่มความห่วงใยจากระดับฉุกเฉินวิกฤติสูงลงมาอยู่ระดับสมจริงคือบาดเจ็บเล็กน้อย แค่แขนขาถลอก กับรอยปริแตกที่หางคิ้ว หลังคัดเลือดแล้วดูบวมตุ่ย ๆ

ครูสุรยุทธ์ วุฒิชนะ พาทีกับรถฉุกเฉิน ขอรับผิด

ชอบต่อทุกถ้อยคำที่รายงานเกินเหตุ โบกมือส่งรถ 1669 กลับไปประจำยังศูนย์ ช่วยรุนหลังบัวประภาศิษย์สาวขึ้นรถกระบะ ส่วนคนเจ็บสาหัสของบัวนั้น แข็งขันคล่องแคล่วยกจักรยานสองคันขึ้นกระบะท้าย แล้วโดดแผล็วขึ้นไปนั่งประคองสองจักรยานคู่กรณี

ในห้องเล็ก ๆ ที่กั้นแบ่งส่วนจากห้องขนาดไม่ใหญ่ด้วยตู้สองหลัง คนเจ็บนอนอยู่บนเตียงในสายตาของสาวน้อยร่างกะทัดรัดผิวพรรณไม่ขาวไม่คล้ำ แสงในห้องเหมือนไม่เพียงพอแต่อาศัยเนื้อนวลนั้นเปล่งแสงจากภายในเอง ให้เห็นนวลเนื้อนี้สีน้ำผึ้ง ผมสั้น ช่วงไหล่ลาดส่งลำคอระหงกลมกลึงถึงท้ายทอย รูปร่างกะทัดรัด พอเหมาะพอดี กลมกลืนทุกสัดส่วนสรรพางค์ ขัดตาอยู่ก็แต่เสื้อผ้าที่ดูไม่เหมาะกับตัวเอาเสียเลย เหมือนถูกผีขี้เล่นสะกดจิตให้สวมใส่ อะไรก็สีชมพู ตั้งแต่หัว ที่คาดผม จดเท้า รองเท้า ไม่รู้จะชมพูไปถึงไหน

เธอกำลังง่วนเตรียมอุปกรณ์ หนุ่มเชียงของนามเขมราฐมิได้หวาดหวั่น แค่พรั่นพรึงเล็กน้อยหลังประเมินด้วยใจเป็นกลางวางไว้ห่างอคติโข ว่าโธ่โถ เจ้านี่หรือจะลงมือเย็บแผลให้ฉัน มือตัวสั่นยังควบคุมไม่ได้ แต่สายตานั้นบอกความมุ่งมั่นเต็มร้อย

สาวน้อยสีชมพูหันช้า ๆ ย่างสามขุม วางอุปกรณ์บนโต๊ะเล็ก สั่งด้วยเสียงเฉียบขาด

"นอนตะแคง"

ดวงตาดำขลับหวดขวับด้วยหางตา หนุ่มเขมนอนตะแคงท่าปางไสยาสน์ แขนพาดตามตัว กางเกงขาก๊วยถูกเลิกร่นขึ้นเพื่อจัดการกับแผลถลอกตรงหัวเข่า เธอมองปั้นน่องขาของเขาที่ดูขมึงขึงแข็ง ถูกเปลวแดดเผาจี่จนกร้านเกรียม ตัดกันอย่างเด่นชัดกับผิวเนื้อใต้ร่มผ้า ดูดั่งว่าเขาใส่ถุงเท้าสีน้ำตาลไหม้ เช่นเดียวกับท่อนแขนกับต้นแขน ลำคอและลาดบ่า สาวบัวทำความสะอาดแผลทำสมาธิพลางปากหมุบหมิบ ตาปริบ ๆ

"เอายาดมไหม" เขมราฐไม่ถามเปล่าล้วงเอาหลอดยาดมจากกระเป๋าสะพายส่งให้

"ผู้ชายอะไรพกยาดม" เธอแขวะให้

กู้ใจตัวเองจากความหวาดหวั่น ทำแผลให้เขา จากเข่า สะโพก แขน ที่จริงเธอควรต้องจัดการกับแผลฉกรรจ์เสียก่อน นี่กลับเอาไว้เป็นตอนสุดท้าย เธอหัวเราะหึ ๆ มองคนหน้าดำที่ไร้อารมณ์สิ้นดี

"นายนอนหงาย"

เย็บคนไม่เหมือนเย็บผ้า เคยฝึกเย็บหุ่นตุ๊กตา นี่กำลังจะเย็บคนเป็น ๆ เป็นครั้งแรก อุตส่าห์ทำแผลถลอกถ่วงเวลารอพี่พยาบาลตัวจริง ความหวั่นไหวจะไม่สั่นคลอนเธอขนาดนี้ หากเจ้าหนุ่มนี่จะแสดงความหวาดหวั่นออกมาเสียบ้าง

ปฏิบัติการเย็บคนเป็น ๆ ด้วยไหมไนลอน เริ่มจากทำความสะอาดแผลด้วยน้ำเกลือ การร้อยด้ายที่ไม่น่า

ยากแต่กระไรดั่งไสช้างเข้ารูเข็ม มือขวาประคองคีมจับเข็ม มือซ้ายควบคุมคีมเม้มเนื้อ ส่วนที่เหลือประคับประคองใจ

“ทำใจดี ๆ ไว้ เธอต้องทำได้” คนเจ็บให้กำลังใจ

แต่แล้วสายลมวูบหนึ่งโชยเข้ามาพร้อมร่างพยาบาลสาวประจำศูนย์ตัวจริง บัวประภาถอนใจเสียโล่งอก ส่งอุปกรณ์ในมือให้พี่สุนันท์อย่างเสียดายที่ไม่ได้ปฏิบัติการเย็บคนจริง ๆเสียที อยากดูว่านายคนนี้จะร้องสักโอยไหม

เข็มแรกเกี่ยวแทงทะลุเนื้อ ส่งด้ายดึงผูกรัด ทุกขั้นตอนอยู่ในความสนใจของบัว เข็มที่สองบัวเป็นคนผูกปม เข็มที่สามพี่สุนันท์ถามว่าบัวอยากลองเย็บดูไหม เขมราฐแย้งในใจว่าจะดีเหรอ ทันใดโทรศัพท์ที่ห้อยคอสาวน้อยดังขึ้นเสียก่อน บัวขอตัวไปคุย พี่สุนันท์เย็บแผลเสร็จออกไปทำธุระ บัวกลับเข้ามาทำความสะอาดแผลและปิดผ้ากอซให้เป็นอันเสร็จพิธี

“ขอบใจนะ” ใจอยากรู้วานปากถาม “ชื่ออะไรล่ะ”

“............”

“ฉันเขม”

“อ้อ เข็ม”

“เขมไม่ใช่เข็ม”

“อ๋อ... เขม... ฉันบัว” สาวน้อยตอบพลางลอบไล่

สายตาสำรวจร่างมนุษย์ตรงหน้าอย่างภาคภูมิใจในผลงาน

“เขมเหรอ เขมอะไร”

“เขม เขมราฐ”

“บ้านอยู่ไหน”

“เชียงของ”

“ทำไมชื่อเขมราฐ”

เขมราฐเลยตอบไม่ถูก

“ขอบคุณนะ แต่” เขมชี้ที่หัวไหล่ “ใต้เสื้อนี่มีอีกแผล”

“ถอดเสื้อ” บัวรู้สึกเสียหน้า จัดยาควักสำลีออกมาใหม่ แผ่นหลังที่ตั้งตระหง่านอยู่ตรงหน้า ไม่บึกบึนแต่ก็ไม่แบบบาง แกนกลางแบ่งซ้ายขวา เป็นสองด้านด้านละคืบ เสื้อยืดคอกลมห่อห่มปิดบ่มผิวแท้ของเขาไว้ ดูขาวเนียนน่าลูบเล่น ไม่หรอกน่าทุบสักพลั่ก หากไม่สะดุดรอยแผลเป็นที่ดูเหมือนตัวตะขาบเกาะอยู่บริเวณใต้สะบักด้านซ้าย

“อุ๊ย...” บัวผงะ

เขมราฐตอนออกจากท้องแม่น้ำหนักแค่ 1,600 กรัม ตัวเล็กเหี่ยว เขียวคล้ำ ออกมาแล้วไม่อยากร้อง ต้องตีก้นหลายที ภายในทรวงนี้บรรจุก้อนเนื้ออันไม่สมประกอบ กายภาพแห่งหัวใจมีปัญหามาแต่กำเนิด เมื่อเส้นเลือดสะพานที่เชื่อมต่อสายโลหิตดำใหญ่เปิดแล้วไม่ยอมปิดหลังเสร็จสิ้นภาระใช้การ จึงต้องพึ่งแพทย์ผู้เชี่ยว

ชาญ แก้ไขด้วยการผ่าตัด อย่างไม่สายเกินไปในวัย 4 ขวบ แพทย์มือฉมังพร้อมคณะผู้ช่วยทำการสำเร็จตามเวลาที่พญามัจจุราชขีดเส้นตาย นับแต่ฉีดยาสลบลึกให้เจ้าหนูพลิกร่างน้อยนอนคว่ำ เสกคาถาก่อนผ่าผ่านซี่โครงจากด้านหลัง ควักก้อนเนื้อทรงบัวตูมสีแดงสดออกมาวางข้างนอก ให้กลไกหัวใจเทียมสูบฉีดโลหิตแทนชั่วครู่ใหญ่ ไม่ถึงครึ่งชั่วโมงหมอก็กระหวัดเส้นด้ายสีเงินรัดผูกเส้นเลือดสะพานสำเร็จ ไม่ให้เลือดแล่นผ่านทางลัดที่ใช้สำหรับตอนอยู่ในครรภ์มารดาเท่านั้น

ก้อนเนื้อหัวใจของเด็กน้อยได้รับการแก้ไขในกำหนดเวลามัจจุราช ให้หัวใจของเขมราฐใช้เวลาในชีวิตเรียนรู้ดูแลตนเอง

"มีอีกมั้ย" บัวทำแผลที่หัวไหล่เสร็จ มองแผลเป็นรูปตะขาบนั้นอีกครั้ง ฟังเขาเล่าเรื่องหัวใจของเขาพานนึกขำ หรือว่าหมอนี่ไม่มีหัวใจ หมอผ่าควักออกไปซ่อมแล้ว มิได้ใส่คืน

"เป็นไงบ้างไอ้หนุ่ม" เสียงทองแดงกระด้างหู หากแต่ละมุนใจ ครูพ่อของบัวเดินเข้ามาตามด้วยบรรดาลูกสาวอีกฝูงใหญ่ มายืนรุมมองคนเจ็บกันหน้าสลอน

ชายวัยกลางคนตอนปลาย ผิวคล้ำอกผายไหล่ผึ่งไม่ถึงสูงใหญ่แต่กระไรร่างนี้ดูตระหง่านก้มค้อมลงมาอย่างอ่อนโยน คืออาจารย์สุรยุทธ์ วุฒิชนะ ครูผู้เป็นดั่งพ่อของบรรดาเด็กสาว ที่ส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าวจ้อกแจ้ก แจ่มใสร่าเริง

ดั่งนกทั้งฝูงก็ไม่ปาน

ครูเข้ามาสอบถามอาการ ไถ่ถามถึงที่มาและที่จะไป สอบสวนถึงเหตุผลกลในแห่งที่ไปและที่มา สุดท้ายถามเรื่องที่อยู่ เขมราฐบอกยังไม่รู้ ที่ผ่านมาสิบสี่คืนนั้นนอนวัด

เสร็จธุระปะปังแล้วครูพ่อของบัวประภา จึงขับรถกระบะพาเขมราฐ และเจ้าไผ่ดำ ไปฝากฝังหลวงพ่อที่วัดโพธิ์ วัดริมโขงแห่งถนนกงพะเนียง ไม่ไกลจากที่นี่ ยิ่งไม่ไกลจากสี่แยกไกรลาศ จุดเกิดเหตุที่จักรยานทั้งสองเกี่ยวแฮนด์กัน

ยามสาย ณ ศาลานาคราช ศาลาจตุรมุขสูงโปร่งริมโขงนทีหันหน้ามุขหนึ่งเบิ่งแผ่นดินลาว เขมราฐนั่งพิงเสาวางสมุดบันทึกที่ตักเหม่อมองเนินทราย และสายน้ำลำโขงยามแล้งน้ำลดถอยไปไกลตลิ่ง ทิ้งคราบรอยระดับน้ำไว้ตามขั้นบันไดคันเขื่อน วัดโพธิ์แห่งนี้เป็นที่ประดิษฐานพระเจ้าใหญ่องค์แสน หนึ่งในสามมหาบูชาของชาวเมืองเขมราฐ น่ายินดีที่ได้มาพึ่งพิงพำนักพักกาย รู้ดีว่าเป็นเวลาชั่วคราว จะสั้นจะยาวสุดแท้แต่วาสนา

มือขวาลอยขึ้นแตะอกซ้าย น่าภาคภูมิใจไหมเล่าเจ้าหัวใจไม่สมประกอบช่างแข็งแกร่ง ขุนเขายังมิอาจกั้นขวาง เปลวแดดเล่าแผดเผาได้เพียงผิวหนัง ระคายผิวหาระคายใจ บางเวลาท้อแท้แต่ไม่ทอดถอน นึกถึงตอนทุ่ม

เทโถมถีบขึ้นสู่ยอดภูชี้ฟ้า ท้อทุกข์รุกเร้าลิดรอนทอนแรง วันแรกปวดร้าวทุกมัดกล้ามทั่วกาย ถนนลาดยางปลาบเปลวเหลวเยิ้ม ลนเลียความฮึกเหิมจนละลาย เหมือนจะพ่ายแต่ไม่แพ้ ร่อแร่รอมร่อจะเลิกล้ม ขุนเขาค้ำข่ม สายลมร้อนขู่ ดอกหญ้าริมทางปลอบใจให้สู้ เงยหน้ามองฟ้าระยับระยิบ กะพริบตาก็พร่าพราว เห็นดาวในเปลวแดดกลใดแผดเสียงหัวเราะเจ้าท่ามกลางขุนเขาโอบล้อม ลมหวนหอมกลิ่นป่าเมษายน นกไพรบนยอดผามองลงมาเห็นเจ้าเป็นจุดเล็ก ๆ แล่นเรื่อยเอื่อยช้าไปตามเส้นสายริบบิ้นพลิ้ว ผ่านภูแล้วภูเล่า ผ่านคืน ตื่นเช้าพับเก็บกระโจมผูกสัมภาระเทินตะแกรงท้าย ผ่านพรากจากลาภู โลดด้วยแรงส่งลิ่วลงด้วยแรงดึงดูดลงสู่พื้นราบผ่านเสี้ยววินาทีที่ความเร็วไล่บดขยี้ความเชื่องช้า เพียงแต่ว่าเหลี่ยมเล่ห์เทศะหายินยอม เมื่อสติถึงพร้อมทักษะ เขมราฐและเจ้าไผ่ดำพลิ้วร่างหลบรถสิบล้อเหินลงไหล่ทาง เตลิดคว้างกระเด้งกระดอนร่อนเข้าป่าพงดงรก ดอกหญ้าไกวไสวแซม แพรวพราวราวพู่เงินพู่ทอง ทั้งคนทั้งจักรยานนอนเค้เก้ในพงหญ้า เหรอหราหาฟ้าไม่เจอ ไม่บาดเจ็บสักนิดน้อย มีแค่รอยหญ้าบาดเขี่ยน

อธิษฐานทุกยามเย็นตะวันรอน ค่ำไหนขอนอนนั่น ค่ำเจอวัดไหนก็ขอนอนวัดนั้น แล้วแต่โชคชะตา พ้นแผ่นดินเชียงรายสู่ดินแดนเมืองพะเยา ผ่านอำเภอภูซาง ถึงเชียงคำค้างคืนที่วัดพระธาตุฯ จากนั้นเข้าสู่จังหวัดน่าน ไหว้พระ

ธาตุแช่แห้ง ชมวัดภูมินทร์หัวแหวนมณีน่าน ผ่านอำเภอแม่จริมข้ามขุนเขาเข้าอำเภอบ้านโคก กล้ามเนื้อแข็งขาเครียดเขม็งแก้มก้นสีอานจนพองช้ำน้ำแตกแสบเสียดสีซ้ำย้ำจนด้านชา อ่อนล้าทรุดกายพักพิงอิงน้ำตกใหญ่แต่น้ำน้อยแห่งภูสอยดาว น้ำใสเย็นเห็นกระจ่างให้ล้างตัว ล้างหน้าล้างตา ชักผ้าขาวม้าที่โพกหัว มาเช็ดเนื้อตัวเจ้าไผ่ดำเช้าสายบ่ายเย็นยันค่ำ สมบุกสมบันด้วยกันมาด้วยกันไปไปต่อสู่อำเภอนาแห้ว ค่ำแล้วอีกคืนค้างแรมที่วัดลาดปู่ทรงธรรม อำเภอท่าลี่ มีพระธาตุสัจจะงามสง่าอยู่บนยอดเขาเตี้ย พระธาตุนี้ตามประวัติว่าสร้างขึ้นเพื่อสืบชะตาพระธาตุพนมที่ล้มทลายลงในปี 2518

เขมราฐพลิกสมุดบันทึกดูภาพลายเส้นที่เขาวาดไว้มุมมองจากตีนบันไดนาค นำสายตาสู่องค์พระธาตุที่ลอยกระจ่างกลางท้องฟ้าสีน้ำเงินใส เขาพอใจภาพนี้ ทำให้จินตนาการเห็นสีแม้เป็นภาพลายเส้นดินสอดำ

ก่อนอำลาวัดลาดปู่ฯ ยังได้ตีฆ้องใบใหญ่ ใหญ่กว่าฆ้องไหนในหล้า ถึงขั้นว่าต้องตั้งโต๊ะต่อแท่นให้ขึ้นไปยืนตี ด้ามไม้ตีฆ้องยาวใหญ่กำแทบไม่รอบ หัวไม้โพกพันแน่นหนาด้วยผ้าดิบชุบน้ำกาวเชื่อมประสานเป็นก้อนกลมขนาดเท่าไห เขมราฐเหวี่ยงฟาดตีตรงนูนใจกลางฆ้องครบสามที เสียงทุ้มก้องลึกเข้าไปภายใน

ทั้งภาพลายเส้นแบบว่องไววาดพร้อมถ้อยคำบันทึกความทรงจำแห่งการเดินทาง ผจญประจันและ

เผชิญ ผจญความร้อนระอุภายในเดือดเลือดกำเดาไหล ประจันความลาดชันเบื้องหน้า เอาชนะแรงฉุดรั้งจากเบื้องหลัง เผชิญความท้อแท้ที่ยัดฟืนสุมไฟต้มกลั่นความมุ่งมั่นภายใน พลุ่งพล่านออกทางรูขุมขนเป็นหยาดเหงื่อเหลือระเหิดระเหย

ก่อนลาแผ่นดินท่าลี่ เขมราฐแวะเดินตลาดชายแดนบ้านนากระเซ็ง ยืนกลางสะพานคอนกรีต แลลำน้ำเหืองทอดสายเส้นเขตแดน เอ่ยลาบ้านด่านชายแดน ถนนสายเล็กจากท่าลี่ถึงเชียงคานผ่านป่าเขา แดดร้อนผ่อนเพลาเมื่อเมฆทำเงาห่มขุนคีรี บางโขดเขามีบาดแผลเห็นเนื้อดินแดง บางแห่งเปลี่ยนแปลงปลูกสล้างสวนยางพารา

ถึงเมืองเชียงคานในเวลาเย็นใกล้ค่ำ เขมราฐไสจักรยานไปช้า ๆ ตามถนนสายริมโขง เชียงคานที่ปรากฏแก่สายตาของเขมราฐแตกต่างจากเชียงคานในสมุดบันทึกของพ่อ เมื่อปี 2535 ‘18 เมษายน มาถึงเชียงคานเมืองเล็ก ๆ แสนสงบงาม ตลาดริมโขงเรือนไม้เก่าขลัง ถนนสายงามอยู่ระหว่างวัดท่าคกทางใต้ และวัดศรีคุน เมืองทางเหนือ อุโบสถวัดศรีคุนเมืองสวยงามมาก หลังคาเป็นชั้นลดหลั่นแบบล้านนา คืนนี้มีวาสนาได้นอนวัดที่แสนงาม’

ถนนสายงามสงบเงียบที่พ่อบรรยายเปลี่ยนแปลงมาเป็นย่านตลาดร้อยปี แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่

แสดงความเก่าด้วยวิธีการจัดการใหม่ ประตูเก่า หน้าต่างเก่า ต้นเสา ฝาไม้แผ่น กระดานพื้น ทุกสิ่งเก่านำมาปรุงใหม่เป็นความเก่าอย่างใหม่ โต๊ะเก่า เก้าอี้เก่า ตู้เก่า ตะเกียง โคมไฟ ถ้วยชาม หม้อ ไห ข้าวของเครื่องใช้สารพันได้รับการจัดวางติดตั้งห้อยแขวน มอเตอร์ไซค์รุ่นโบราณจอดซุ่มอยู่ในที่ซ่อนเร้น อย่างจงใจให้เห็น สามล้อถีบบุโรทั่งดูเปล่งปลั่งอลังการอยู่ในห้องฝาเฟี้ยมพับ รถแวนรุ่นคุณปู่ทำสีใหม่สดใสคลาสสิคจอดอยู่ในร้าน รถเปิดประตูข้างภายในจัดวางของกระจุกกระจิก จัดไฟสีส่องสาด ดูผ่องพรรณทั้งนอกทั้งใน อบร่ำบรรยากาศด้วยเสียงเพลงย้อนยุค ผ่านระบบเครื่องเสียงยุคใหม่

ร้านรวงดูเรืองรอง บางคูหาห้องดูรำไรใช้ตะเกียงรั้วโบราณมาใส่ดวงไฟแสงอุ่นอ่อน ใช้ความสลัวยั่วยวนอารมณ์ บ่มด้วยไอกรุ่นหอมชาดี และกาแฟโบราณ ชงด้วยถุงผ้าที่ยานเหมือนนมคุณยาย

ทุกสิ่งเก่ามีชีวิตใหม่ด้วยการเสกสร้างของคนรุ่นลูกหลาน อันไหนเก่าเก่า อันไหนเก่าใหม่ อันไหนเก่าแท้อันไหนเก่าเทียม วันนี้ตลาดริมโขงเชียงคานเป็นที่ที่ใคร ๆ ต้องมาเยือน ยิ่งค่ำลงผู้คนยิ่งคลาคล่ำเลื่อนไหล สบตากระทบไหล่ ยิ้มแย้มแจ่มใส หัวร่อ ทักทาย สนุก คลุกเคล้านักดนตรีพเนจรมาปักหลักเล่นทั้งศิลปินเดี่ยว ศิลปินคู่และกลุ่ม จับจองพื้นที่บรรเลง เสียงเพลงไม่ขาดช่วงตลอดถนนสายงามนี้ เด็กชายคนนั้นกัดแท่งไอติมโบราณได้

ไม้แดงดีใจได้ฟรีอีกหนึ่งแท่ง ผู้เป็นพ่อปลื้มใจนัก ลูกสาวได้ของเล่นไม้ไผ่ชิ้นเล็ก จับไม้แกว่งหมุนเกิดเสียงเหมือนจักจั่นดังระงม พาพ่อโบยบินจินตนาการย้อนกลับสู่บ้านเกิด

จักรยานโบราณคันหนึ่งในท่ามกลางบรรยากาศตลาดโบราณ ได้รับความสนใจไม่น้อย หลายคนขอถ่ายรูปคู่กับเจ้าไผ่ดำ บางคนเข้ามากอดจูบลูบคลำ บางคนทักถึงโคตรเหง้าวงศ์สกุล มองปราดเดียวสามารถแยกส่วนมองรู้ถึงว่าชิ้นส่วนไหนเก่าเดิม หรือเปลี่ยนประกอบเพิ่มภายหลัง

เขมราฐไสเจ้าไผ่ดำมาถึงร้านชื่อ 'สุเมต์ตา' จุดสนใจคือจักรยานโบราณคันหนึ่งที่จอดพิงข้างฝาไม้ มีป้ายชื่อร้านพื้นดำอักษรสีขาวอยู่ในกรอบไม้ ติดที่ผนังเหนือตัวรถขึ้นไปเล็กน้อย ใครถ่ายรูปจักรยานคันนี้จะได้ป้ายชื่อร้านติดไปด้วยบนตำแหน่งที่สวยงาม จักรยานโบราณคานคู่ได้รับเชื้อเชิญให้จอดเคียง จักรยานชายชื่อไผ่ดำเคียงคู่จักรยานหญิงเจ้าเสน่ห์

ค่ำคืนนั้นทั้งคู่เป็นขวัญใจของผู้คนแห่งถนนริมโขงเชียงคาน

ด้วยเสน่ห์ของจักรยานโบราณ ด้วยอัธยาศัยไมตรีเจ้าของร้าน หลังได้พูดคุยไถ่ถามเกิดความรู้สึกถูกชะตากัน เจ้าของสุเมต์ตาชวนหนุ่มน้อยเขมราฐพักแรมเสียที่

ร้านเขา หนุ่มเชียงของยินดีนัก ได้ที่พักได้เพื่อนสนทนา เขมราฐตั้งโต๊ะรับวาดภาพคนเหมือน วาดเจ้าของร้านผู้อารีเป็นภาพแรก หลังจากนั้นก็มีคนมานั่งเป็นแบบให้เขาวาด ต่อเนื่องไปเป็นสองสามชั่วโมง คืนนั้นเขาได้พิศดวงหน้าคนมากกว่ายี่สิบคน ทั้งเด็ก หนุ่ม สาว กลางคนจนคนสูงวัย ฝีมือวาดภาพเหมือนของเขาเป็นที่พอใจ ทุกคนชื่นชมว่าสมราคา 99 บาทขาดตัว

เขมราฐติดใจพักอยู่ที่ร้านสุเมต์ตาต่ออีกคืน ใช้เวลาช่วงเช้าตระเวนชมวัดศรีคุณเมืองวัดสำคัญของเมืองเชียงคาน

"สาย ๆ ขี่จักรยานไปไหว้พระใหญ่ภูคกงิ้ว ขอพรพระพุทธรูปปางประทานพรองค์ใหญ่สีทองอร่ามอยู่บนเนินเขาตรงบริเวณปากน้ำเหืองที่ไหลบรรจบกับน้ำโขง ณ บ้านท่าดีหมี ตำบลปากตม"

เขมราฐยังเขียนบันทึกไว้ว่า 'สร้างเมื่อปี 2539 หลังพ่อมาเยือน 4 ปี'

ตอนเย็นนั่งเล่นบนโขดหินกลางแก่งคุดคู้

เขมราฐพลิกสมุดบันทึกข้ามหน้า มาถึงหน้าภาพวาดพระธาตุพนม ชื่นชมฝีมือวาดสีน้ำของตน ปลื้มใจจนเห่อออกนอกหน้า ไม่รู้ว่ามีใครยืนอยู่ด้านหลัง

"สวยจัง"

"บัว" เขมราฐสะกดความยินดี

"มาทำแผลให้" สาวน้อยรีบแจ้งเจตนาหลัก

เมื่อคืนเขมราฐร่วงผล็อยม่อยหลับไปแต่หัวค่ำ สนิทนิ่งดิ่งล้ำตลอดคืน ตื่นเช้าปวดแผลตุบ ๆ มึนหัวตึบ ๆ คิดถึงใครบางคนเอามากจนแปลกใจตัว

ส่วนบัวประภานอนกระสับกระส่ายหาสาเหตุไม่ได้ ไล่เรียงใจดู หรือว่ากังวลเรื่องอนาคตการเรียนต่อ เออหนอ บัวไม่ใช่หัวกะทิ ...กะโหลกกะลาจะสอบติดพยาบาล ม.ขอนแก่นดั่งตั้งใจไหมจะได้รับคัดเลือกเข้าเรียนพยาบาล ในโครงการคืนบัณฑิตสู่ชุมชนหรือเปล่า หรือด้วยห่วงใย อาการป่วยใจของแม่ที่ผูกจิตติดไว้กับพ่อ หนังตาหนัก แย่ใจยังว้าวุ่น ครุ่นคิดเรื่อยเปื่อยสะเปะสะปะไปจนฟ้าสาง

พิธีกรรมทำความสะอาดแผลทายาปิดผ้ากอซ เริ่มต้นจนจบอย่างพิถีพิถัน หนุ่มเชียงของนามเขมราฐ นั่งพิงเสาศาลา สาวเขมราฐนามบัวประภายืนมองชื่นชม ผลงานตัวเอง แต่แล้วเธอพลันผวา โทรศัพท์ของเธอ แผดเสียงเรียกเข้าเป็นเพลงรักร่วมสมัย เร่งเร้าจนเธอลน ลานงุ่นง่านเงอะงะ ผละตัวออกไปยืนพิงจักรยานสีชมพู กดรับ คุยโทรศัพท์ อยู่นอกร่มเงาศาลากลางแดดจ้า ยามสาย ใช้เวลากว่าสิบนาทีจึงเดินส่าย ๆ เซ ๆ กลับเข้ามา ด้วยท่าทีขัด ๆ เขิน ๆ

“ขอบใจนะ” เขาเอ่ยคำขอบใจได้อารมณ์สิ้นดี เว้นแต่แววตาที่ย้ำยืนยันเช่นนั้น

นายหนุ่มนี้ไม่มีท่าทีกรุ้มกริ่มแม้แต่จะยิ้มก็ยิ้มเพียง

แต่น้อย แม้แต่ละถ้อยคำเว้นระยะห่าง แต่ระหว่างช่องว่างไม่ทำให้อึดอัด บัวประภามองเขมราฐที่ง่วนกับการเตรียมอุปกรณ์วาดภาพ เปิดเล่มกระดาษสีน้ำ เปิดกล่องสีที่มีก้อนสีเรียงลำดับน้ำหนักอ่อนแก่แยกสีร้อนสีเย็นอยู่ในเบ้า เปิดฝากระบอกพู่กันหลายขนาด บัวคว้ากระป๋องน้ำเดินลิ่วจากศาลาไปรองน้ำที่ก๊อกมาให้ ตั้งอกตั้งใจเป็นลูกมือ พร้อมจะเรียนรู้ ท่าทางครูดูสุขุม หยิบดินสอชนิดจางร่างภาพเนินทรายชายโขง เห็นเขาหรี่ตามองวิว บัวหรี่ตาโตๆ ของเธอบ้าง มองประกายน้ำและวาวเกล็ดเม็ดทราย ครูสีน้ำไม่เอ่ยสักคำใด แน่วนิ่งดิ่งไปคล้ายอยู่คนเดียวในโลก ดูเขาดื่มด่ำขณะบัวอึ้งทึ่งพรึงเพริด จากเริ่มด้วยเส้นสายไม่กี่เส้น สีบางๆ เป็นพื้น เรียบๆ ชุ่มๆ นุ่มๆ ค่อยเด่น ค่อยชัด ค่อยคัดรูปเน้นทรง ซ้อนสีขับแสงแต่งเงา ชั่วเวลาครู่น้อย พื้นที่กระดาษสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้าง 10 ยาว 12 นิ้ว ก็บรรจุไว้ซึ่งเทศาไม่รู้จบ เนินทรายแลสล้างกว้างสุดตา แนวโขดหินสลับหย่อมหญ้า ถัดไปคือสายน้ำระยิบระยับ กดทับด้วยแนวตลิ่งฝั่งลาวที่ทอดเงาไม้สะท้อนฟ้าพร่าพราย ทั้งสิ้นทั้งหลายดั่งเขาร่ายมนต์เสกสร้างช่างมหัศจรรย์แท้ ใช้เวลาแค่ไม่ถึงยี่สิบนาที ตั้งแต่ออกจากท้องแม่ไม่เคยเห็นใครแม้แต่ครูศิลปะที่โรงเรียนก็ไม่เคยแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ได้แบบนายหน้าดำคนนี้ฝีมือฉกาจเกินวัยนัก

เขมราฐ วางภาพพิงเสาศาลา ถอยห่างห้าก้าวมา

ยืนเล็ง บัวประภามองเขาจากด้านหลัง คิดดังๆ ว่า คนเหมือนคน แต่คนไม่เหมือนกัน คนเหมือนกันแต่คนคนนี้ไม่เหมือนใคร ไม่ใช่แค่เสื้อผ้าอาภรณ์ กางเกงขาก๊วยขาสามส่วน เสื้อยืดปอนๆ ที่เปรอะเปื้อนสีทั้งตัว ทั้งรอยเก่า รอยใหม่ เป็นดอกเป็นดวง แต่ละดวงละดอกบอกอดีตมีซีดมีจาง มีกระจ่างตามเล่ห์เวลา รวมทั้งดอกดวงล่าสุดที่ดื่มซับสีที่เขาเพิ่งระบายภาพเนินทรายโขงนทีภาพนี้ด้วย นายคนมักง่ายชอบทำให้กางเกงกลายเป็นผ้าเช็ดพู่กัน แล้วก็เอาผ้าเช็ดพู่กันกลับมาเป็นกางเกง มองเขาหัวจดเท้ามองเอาจริงเอาจัง แอบมองเขาจากข้างหลังมองได้มองไป ครั้นเขาหันมาสาวเจ้าก็เฉไฉไปมองน้ำโขง ความเขินอายขับสีแดงแต่งแก้มไม่ทันเรืองแสง แผ่นดินฤดีสาวก็สะท้านด้วยมีสัญญาณสั่นสะเทือนเรียกเข้าอีกแล้ว บัวถอยหลังสามสี่ก้าวก่อนกลับตัวโลดลิ่วเลี่ยงไปยืนเกาะจักรยานสีชมพูแล้วกดรับ คุยโทรศัพท์ เขมราฐมองดูด้วยสีหน้าเรียบเฉย หากใจเกิดริ้วคลื่นเล็กน้อย มองไปเห็นสาวสีชมพูเดินตัวลอยข้ามลานผ่านองค์พระ พระพุทธรูปปางมารวิชัยองค์ใหญ่หรี่พระเนตรมอง สาวเจ้าหารู้ตัวไม่ เธอถูกดึงดูดอย่างแรง ร่างกะทัดรัดลอยลิ่วเท้าแทบไม่ติดพื้น

เขมราฐตามไปด้วยความห่วงใย ใช่ว่าอยากเห็นแต่ก็ได้เห็น ด้านนอกหน้าซุ้มประตูวัด บัวประภายืนคุยอยู่กับหนุ่มสำอางค์นายหนึ่ง ที่คร่อมคามอเตอร์ไซค์ทรง

เปรียว บรรยากาศในวัดแสงอุ่นลมชื่น แต่อากาศภายนอกกำแพงวัดดูท่าจะรื่นรมย์กว่า หรือไฉน เขมราฐยืนประคองจักรยานสีชมพูที่แสนบอบบาง พลางเอื้อมมือดีดกระดิ่งระรัวเสียงกรุ๋งกริ๋ง กังวานไปในเวิ้งอากาศอันหวามไหว

คืนที่สองในเรือนกุฏิทรงปั้นหยา แห่งวัดโพธิ์พระเจ้าใหญ่องค์แสน เขมราฐนอนบนเสื่อกกผืนกว้างปูรองด้วยผ้าห่ม ไม่หนาไม่บางหุ้มทับด้วยผ้าจีวรอีกชั้น เลือกหนังสือธรรมะจากตู้ข้างผนังมากองไว้ข้างกาย เล่มหนาสองเล่มซ้อนหนุนหัว นอนอ่านบางเล่ม เลือกอ่านบางตอนบางหน้าแล้วคว่ำหนังสือทำหลังคามุงอก หลับตาดื่มด่ำความหมาย สูดลมหายใจเข้าลึกสุดทรวง กั้นไว้แล้วผ่อนระรินออก ปฏิบัติตามหนังสือสอน ตามดูอยู่หลายเข้าหลายออก ไม่มีวี่แววจะถึงจุดหมายใด ใจจึงผละทิ้งเลิกล้มการติดตาม ดวงหน้างามๆ ผุดขึ้นพลันบนผืนจอหัวใจ รอยยิ้มอ่อนเยาว์แสนอ่อนโยนนั้น แฝงเศร้าอยู่ลึกเร้น แต่เห็นได้ไม่ยาก ด้วยดวงหน้านี้ไม่มีหน้ากากสวมทับซ้อน เนื้อหน้าอ่อนๆ บางๆ นี้ ไร้ความสามารถในการซ่อนพราง หรือเสแสร้งบิดเบือนแม้แต่ความหวาดหวั่นเล็กๆ น้อยๆ เหมือนคนมีวาสนาต่อกัน ความนิ่งเงียบเรียบเฉย พูดน้อยยิ้มน้อยของเขมราฐนอกจากไม่ทำให้บัวหวั่นหวาดแล้ว สำหรับบัวเหมือน

ไม่มีรั้วกำแพงใดขวางกั้น ในฝันกลางวันแสกๆ นั้น บัวฝันว่าได้พบเพื่อนเก่าแต่ชาติปางก่อนที่บัวสามารถพักพิงอิงใจได้ แต่ในจริงนั้น เขาและเธอเพิ่งได้พบกันเมื่อวันที่แฮนด์จักรยานเกี่ยวกันนี่เอง ไหนเลยจะควรเล่าระบายความในใจให้เขาฟัง ทั้งปรามใจแต่บัวก็ยังเผลอระบายไปหลายเรื่อง โดยที่อีกฝ่ายยังคงนิ่งสงบสนิท ปากยังปิดไม่มีหลุดรอดสักนิดน้อย คล้ายภายในเป็นแต่ห้องโล่งๆ หรือว่ายังมีห้องลับเร้นเป็นที่เก็บงำอำพราง หรือว่าแอบขนย้ายสัมภาระออกทางหน้าต่างตอนที่มีใครมาเคาะประตูดูๆไปบัวก็เลยต้องคิดประชดว่านายเขมนี่ไม่มีหัวใจกับเขาหรอก หมอผ่าเอาออกไปแล้วนี่

ที่เขมราฐรู้สึกประทับใจก็ตรงอาการยักไหล่คอหดประชดประชันด้วยสายตาซื่อๆ นี่แหละ น่าดูน่าชม คำน้อยเหน็บแนม ไม่น่าจะทำให้ใครเจ็บปวดได้เลย สีหน้าแววตาดูแหยๆ แหยงๆ ไม่ส่งเสริมอำนาจวจีกรรมเลยสักนิด ทำมาทำไปเหมือนวิธีผูกมิตรเสียมากกว่า

บัวประภานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จบการศึกษาในปีนี้ เป็นหนึ่งใน อสม.น้อย เยาวชนอาสาสมัครร่วมดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชน

ลูกสาวช่างเย็บผ้าแห่งบ้านหนองวิไล รับจ้างเย็บปะ ชุน ปัก ถัก แก้ซ่อม ตามแต่จะจ้าง ด้วยจักรรุ่นโบราณที่เก่าจนน่าเป็นของสะสม ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมา ครอบครัวบัวเคยมีวันเวลาอันสวยงาม พ่อของบัวแม้การ

ศึกษาไม่สูง แต่ฉลาดอย่างไม่ขาดเฉลียว เป็นคนมุ่งมั่น คล่องแคล่ว ทะมัดทะแมง ขยันขันแข็ง แม้จะทำงานใช้แรงกาย แต่ก็มีเป้าหมาย มีแผนการ มีอนาคต วันเวลาอันหอมหวานรื่นรมย์ช่างแสนสั้น ดำเนินมาถึงวาระสุดท้าย เมื่อบัวประภาอายุได้ 10 ปี พ่อผู้แสนดี ก็ถูกรั้งจนหยุด ถูกฉุดจนล้ม ทรุดลงนอนทอดร่างอยู่ในความครอบครองของโรคร้าย

แม่ดูแลรักษาพ่อไปตามยถากรรม บัวประภาบันทึกภาพผู้ชายชื่อพ่อไว้ในทรงจำ ภาพพ่อฉายซ้ำเสมอยามเหม่อลอย ภาพแม่ที่ดูแลพ่อไปพร้อมประคองครอบครัว ผนังห้องมีภาพถ่ายคู่พ่อกอดแม่ในวันเวลาต้นรักเบ่งบาน มีภาพพ่อแม่รุมหอมแก้มลูกน้อยที่ลอยระรื่น ภาพพ่อไม่เคยเลือนราง ความอบอุ่นไม่เคยจาง อบอวลอยู่ในความอ้างว้าง เคว้งคว้าง อย่างวิหคที่บินฝ่าลมแรงเหนือแผ่นดินรกร้างสุดสายตา พ่อป่วยยืดเยื้อเรื้อรัง โครงกระดูกหุ้มหนังฝังจมฟูกอยู่เกือบ 5 ปี เผาผลาญสิ่งมีค่าบรรดามีไปทีละน้อย ร่อยหรอทีละนิด ความเรืองรองของครอบครัวค่อยริบหรี่ลง จากทรงเป็นทรุด ทรุดแล้วทรง รอท่าทีมัจจุราช พอทรุดอีกทีก็โทรมลง โทรมลง ยุบแฟบแปบแห้งอย่างเถาฟักเถาแฟง ค่อย ๆ สิ้นแรงแล้วก็สิ้นลมในที่สุด

บัวประภายิ่งรักศรัทธาพ่อเท่าใด ยิ่งซาบซึ้งประทับใจแม่ที่เฝ้าดูแลพ่ออย่างสุดใจสุดชีวิต บัวไม่เคยคิด

ว่าความรักจะมีจริง เป็นจริง ยิ่งใหญ่ได้เพียงนี้ นี่เองเป็นแรงบันดาลใจให้บัวตั้งจิตขออุทิศชีวิตนี้ดูแลแม่แทนพ่อต่อไป จะดูแลอย่างดีเลิศ ด้วยความรู้ตามหลักการพยาบาลศาสตร์ หมายมาดจะเรียนต่อ หากสายตาพ่อจ้องมองจากบนฟ้า คราค่ำคืน ยันดึกดื่น ลูกสาวยังขยันอ่านหนังสือท่องตำรา สมาธิลูกแน่วนิ่ง ว่าแต่ดิ่งลึกดีอยู่หรือ ในเมื่อเสียงโทรศัพท์ดังอยู่เรื่อยเป็นระยะ

เขมราฐรู้ตัวว่าจมคำนึงคิดถึงสาว จึงเบนใจไปตามดูลมหายใจตน ปวดแผลเย็บอยู่ตุบ ๆ อยากหลับลงพลันจะได้ฝันแทนคิดถึง ครั้นหลับไปจริง ๆ ก็ไม่ได้ฝันสักเรื่องสักราว ตื่นเช้าความคิดถึงยังตรึงใจต่อ ตามหลวงพี่พระบวชใหม่ออกบิณฑบาต สองมือหิ้วปิ่นโตเปล่าสองเถาไปตามถนนกงพะเนียง เลี้ยวซ้าย วนขวา เดินตรง จนสุดถนนวนเป็นวงกลับถึงวัด จัดสำรับประเคนพระฉัน กินข้าวก้นบาตร อิ่มแล้วล้างถ้วยจานชาม สาย ๆ ช่วยญาติธรรมพับกลีบดอกบัวใส่ถาด ปัดกวาดเช็ดถูภายในวิหาร เก็บทิ้งก้านธูปเก่า เกลี่ยขี้เถ้าแท่นกระถาง เปลี่ยนน้ำแจกันจากนั้นออกไปกวาดลานรอบองค์พระ พอแดดแรงก็ไปที่ศาลาเหมือนเมื่อวาน อ่านหนังสือที่อ่านค้างคั่นหน้าไว้ต่อจากเมื่อคืน นั่งพิงเสาศาลาสายตาไล่เรียงตัวหนังสือใจหรือล่องลอยไปไหนต่อไหน หาได้ดื่มด่ำอรรถรสบทธรรม หูเล่าก็เฝ้าคอยสดับรับเสียงกรุ๋งกริ๋ง กระดิ่งจักรยานของสาวพยาบาลฝึกหัดสังกัด อสม.น้อย ป่านนี้เธอคง

กำลังปั่นจักรยานสีชมพูมา ล่วงเลยจนได้เวลาฉันเพลพระญาติโยมมากมาย มาถวายภัตตาหารหวานคาวหลากหลาย ใส่ถ้วยชามหลากรูปทรง ดอก ลาย สี พระฉันเสร็จ ญาติโยม และศิษย์ได้กินต่อ อิ่มท้องหนอหาอิ่มใจ ล้างถ้วยจานชามไปใจก็เหม่อ สักแต่ล้างไปก็ไม่สะอาด ซ้ำยังพลาดทำจานลื่นกระทบจานแตกเพล้ง หนุ่มน้อยติงตัวเองว่านี่เจ้าเป็นอะไรไป แต่คิดท่าไหนก็ไปไม่รอดจึงโผนขึ้นจักรยานปั่นไปด้วยแรงคิดถึง

เสี้ยวนาทีที่แคล้วคลาด เขมราฐขี่เจ้าไผ่ดำออกไป จักรยานสีชมพูแล่นฉิวผ่านซุ้มประตูเข้ามา สาวบัวนั่งคอยอยู่ที่ศาลา ชะเง้อคอรอกระวนกระวายอายตัวเอง

อีกเสี้ยวนาทีที่คลาดแคล้ว หลังบัวประภาออกไป เขมราฐก็กลับเข้ามา

บัวประภาหอบความคิดถึงกลับไป ทิ้งความห่วงใยไว้กับชุดอุปกรณ์ล้างแผล ยาทาแผล ยาฆ่าเชื้อ สำลีแผ่นและม้วนปลาสเตอร์ใส พร้อมโลชั่นบำรุงผิวสูตรว่านหางจระเข้ไว้ให้ฟื้นฟูกู้สภาพผิวที่ก้านเกรียม ทิ้งไว้พร้อมจดหมายน้อย ข้อความสั้นๆ บนกระดาษสีชมพูสั่งเสียว่า ‘ระวังอย่าให้แผลโดนน้ำนะ’

ช่วงวันที่บัวหายหน้า วันแรกคอยจนสาย จากบ่ายยันเย็นไม่เห็นมา วันที่สอง เขมขี่จักรยานตระเวนไปทั่วทุกถนน ตรอก ซอกซอย เมืองเขมราฐ ย่ำสนธยา เขมราฐเปลือยเท้าท่องไปตามเนินทรายชายโขง ลงลุยวักทัก

ท้ายสายน้ำ เลือกเก็บหินสวย ๆ มาวางไว้ในมือประกวดประชัน ชั่งใจ เอาไหม ไม่เอา เลือกใหม่ได้สวยกว่า สุดท้ายเก็บมาก้อนหนึ่งสีน้ำเงินเข้ม เกลี้ยงเกลา ตั้งใจเก็บเอาไปประกวดกับหินสวยก้อนอื่น ๆ ที่เก็บสะสมมาตลอดการเดินทาง เขาชอบก้อนหินโดยไม่เคยถามไม่เคยตอบเรื่องคุณค่าความหมายด้วยซ้ำ

วันที่สาม คอยจนสาย ตกบ่ายเขมราฐออกวาดภาพเมืองเขมราฐตามสถานที่ที่หมายตาไว้ วาดเส้น เล่นสี บันทึกภาพและคำ วาดอาคาร บ้านเรือน วัดวาอารามไม้ใหญ่ทรงพุ่มงามกิ่งก้านสาขา สเก็ตซ์ภาพผู้คนมากมายหลายหน้า ภาพคนเต็มตัวทุกท่วงท่า คนทำงาน แบก หามหาบ คอน นั่งนอนยืนเดิน ตามแหล่งชุมชน ตลาดสด ท่ารถ กลางเมือง ชานเมือง ริมน้ำ จนเย็นย่ำ ดูชาวเมืองเต้นแอโรบิคที่เขื่อนริมโขง หน้าเทศบาลฯ พลบค่ำกลับเข้าวัด

ก่อนนอนนำภาพที่วาดทั้งวันมาวางเรียง พิจารณาบางภาพ เห็นความผิดพลาด เห็นความเขลา ขลาด ลังเลสีบางสีสำแดงเดชเกินไปจนข่มสีอื่น ดูไม่กลมกลืนฝืนกลมเกลียว บางภาพให้น้ำหนักเกินไปนิดเดียว พาทั้งภาพถึงวิบัติไปเลย ยิ่งเกลื่อนย้ำยิ่งซ้ำแย่ วันหลังเถอะจะไปแก้ตัวใหม่ วาดใหม่ตรงมุมเก่าเอาให้อยู่

ยามสายแดดสวย สายลมหอมหวาน ณ ศาลดอนปู่ตา เขมราฐนั่งอยู่ต่อหน้าแท่นบูชาเจ้าปู่

'หลานขออยู่ด้วยสักเดือน หลานมีเพื่อนแล้วครับ ปู่รับเขมราฐเป็นหลานด้วย'

หลับตานั่งมือพนม

"อธิษฐานอะไรนายเขม"

เขมราฐลืมตามือยังค้างคาพนม หันหน้ามาทางเจ้าของเสียงหวานใส เขาจำหน้าได้กำลังนึกชื่อ

"ขอหวยเหรอ... ฉัน... ทิชา"

สาวน้อยทิชา สาวน้อย ม.4 คนที่รับโทรศัพท์บัวแล้วรายงานต่อครูพ่อสุรยุทธ์ ทิชาสมัครเข้าโครงการยุววิจัยเมื่อเริ่มภาคเรียนแรก พอขึ้นภาคเรียนที่สองอาสาทำหน้าที่มัคคุเทศก์น้อย ตั้งใจเอาดีทางวิชาการท่องเที่ยว สนใจภาษาต่างประเทศ หน้าตากิริยาและการแต่งกายกระเดียดกึ่งกระแดะไปทางวัยรุ่นเกาหลีบวกญี่ปุ่น ร่าเริงแจ่มใส ยิ้มเก่งยิ้มบ่อย ยิ้มทีไรยิ้มทั้งร้อยไม่มีขยัก แถมแก้มลักยิ้มจิ้มลิ้มน่ารัก ยิ้มกว้างเห็นฟันดัดสีทับทิมวาววาม

"เจ้าปู่เป็นที่เคารพสักการะของชาวเขมราฐ สถานที่แห่งนี้เรียกขานในนามดอนปู่ตา อยู่ภายในสวนสาธารณะกึ่งป่าอนุรักษ์ ปรุงแต่งภูมิทัศน์จัดวางองค์ประกอบสิ่งปลูกสร้างสถาปัตยคารศาลหลักเมือง" ทิชาสวมบทบาทมัคคุเทศก์ทันใดไม่ให้เสียเวลา เขมราฐก้มกราบเจ้าปู่ ทิชานั่งพับเพียบแต้อยู่เคียงข้าง ยิ้มให้พลางคิดแผนการบริการแขก

เขมราฐ ลุกเดินออกจากศาลปู่ตาหวังปลีกตัว ทิชาลุกเดินตามประกบ

"นั่น" ...กลางลานคืออนุสาวรีย์ "คือประติมากรรม รูปเคารพ พระเทพวงศา นามเดิมว่าอุปฮาดก่ำหรืออุปราชก่ำ ได้รับโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองเขมราฐคนแรก เมื่อปี พ.ศ.2357 สมัยแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ฮิฮิ นับถึงปัจจุบันเป็นเวลา กว่า 200 ปี... 223 ปีแล้ว"

สายลมพัดรวยริน กลิ่นกายเธอหอมฉะฉาน แต่ไม่ถึงฉุนเฉียว เสียงกังวานใส บรรยายความตามบท ประดับด้วยเสียงหัวเราะ ฮิฮิ ประกบติดไหล่ชิดไหล่ ปากชิดหู ตีคู่ก้าวต่อก้าว ผายมือเดินนำแขกข้ามลานหญ้าสู่ลานคอนกรีตหินขัด ถึงแท่นฐานอนุสาวรีย์

"เมืองเขมราฐแต่เดิมก่อร่างสร้างตัวในนามหมู่บ้านกงพะเนียง กาลครั้งนั้นมีแม่ชีสาวจากฝั่งลาวหลบลี้หนีภัยสงครามคราวเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพไปตีเวียงจันทน์ หรือศรีสัตตนาคนหุต แม่ชีขาวพร้อมชาวบ้านอพยพมาตามลำน้ำโขง พร้อมผู้คนจำนวนหนึ่ง และเพิ่มจำนวนขึ้นจนเป็นกลุ่มใหญ่พอจะตั้งบ้านเรือนได้" ทิชาพร่ำบรรยายเดินนำหน้าทว่าแขกพิเศษหนุ่มเชียงของเดินช้า ทิชาจึงชะลอ เว้นวรรคกลืนน้ำลายแล้วพร่ำต่อ พาแขกเดินรอบฐานประติมาเจ้าเมือง "นามหมู่บ้านกงพะเนียงนั้น ตั้งตามนามต้นไม้ชนิดหนึ่ง เป็นไม้ยืนต้น ใบ

เดี่ยวรูปหอกยาวประมาณหนึ่งคืบ ความกว้างขนาดสองสามนิ้ว ในพื้นที่ดอนปู่ตานี้ มีต้นกงพะเนียงอยู่ต้นหนึ่งอยู่ทางด้านหลังศาลเจ้าปู่" เขมราฐบริโภคข้อมูลจนอิ่มเอมเปรมปรีดิ์เปี่ยมแปร้ หูชาจะแย่แล้วทิชาเอ๋ย

"เดี๋ยวจะพาไปดูแต่ตอนนี้เราไปไหว้ศาลหลักเมืองกันก่อน" ทิชากระตุ้นรุนหลังเขมราฐให้เดินเร็วหน่อย ดั่งกลัวใครจะถอนหลักเมืองหนี

เขมราฐรู้สึกรื่นรมย์ แต่ไม่เชิงสำราญ ไม่ถึงรำคาญเพียงว่าน่าจะได้พักหูบ้าง จะอย่างไรไม่ถือสา ด้วยเห็นว่าเธอตั้งอกตั้งใจทำหน้าที่ แม้จะไม่มีใครจ้างใช้ไหว้วานเป็นความบังเอิญที่เธอเดินมาเจอเขา ใช่ใครที่ไหนเล่า เจ้าก็เพื่อนบัว กว่าจะรู้ตัวก็ถลำตกปากรับคำใช้บริการไกด์สาวการนัดหมายเกิดขึ้นง่าย ๆ โดยอีกฝ่ายยังงง ๆ ตกลงว่าพรุ่งนี้มัคคุเทศก์สาวน้อยนามทิชา จะพาแขกหนุ่มเชียงของเที่ยวชมสถานที่สำคัญของเมืองเขมราฐ อย่างครบถ้วนที่ควรชม ทั้งนี้โดยไม่คิดค่าบริการ เพียงแค่ขอแขกเลี้ยงข้าวสักจาน ก๋วยเตี๋ยวสักชาม หรือส้มตำสักครกน้ำหวานสักถ้วยตบท้ายไอติม ด้วยน่าจะดี

สาวน้อยชั้น ม.4 นามทิชา ตายิบหยี หน้าเกาหลีบวกญี่ปุ่น เมื่อคืนนอนดึกเพราะต้องเตรียมตัวปฏิบัติหน้าที่ อ่านทบทวนข้อมูลทั้งหมด ท่องบทจนขึ้นใจ เลือกลองชุดที่จะสวมใส่ ฝึกเปล่งเสียงออกท่าทางอยู่หน้า

กระจกเงา แก้ไขปรับปรุง ปรับจังหวะถ้อยคำ สูงต่ำหนักเบาตามสูตรครูสุรยุทธ์แนะ ยากก็ตรงที่ครูพ่อว่าพูดจาให้เป็นธรรมชาติ เป็นธรรมชาติทำยังไง ใครจะบอกได้ว่าเป็นมากเป็นน้อย ที่เป็นนี่เป็นธรรมชาติหรือยัง

8.30 น. ทิชายืนชะเง้อรอเขมราฐอยู่หน้ารถบัสเล็กขนาด 40 ที่นั่ง ตัวถังสีขาวคาดริ้วสีเหลืองแดง เหลืองดอกลมแล้ง สีแดงดอกจาน มีตราสัญลักษณ์สำนักงานเทศบาลรูปสิงห์ยืนบนดอกบัวบานอยู่ในซุ้มเรือนแก้ว รถใหม่เอี่ยมอ่องออกในปีงบประมาณล่าสุด จอดรอแขกเมืองจำนวน 16 คน จากเทศบาลตำบลหนึ่งของจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ปลายด้ามขวาน ข้ามประเทศมาดูงานถึงเขมราฐเมืองชายขอบคมขวานแดนไกล แขกเมืองมาครบนั่งรอเวลาอยู่บนรถพร้อมออกเดินทางชมบ้านเมืองสถานที่สำคัญ ชมของดีของเมืองเป็นรายการปิดท้าย

อาจารย์สุรยุทธ์แห่งเขมราฐพิทยาคม ครูพ่อของสาว ๆ สั่งให้ออกรถแต่ทว่าทิชาร้องเสียงหลง เดี๋ยว เดี๋ยว ขอทิชาเข้าห้องน้ำแป๊บ ทิชาเลี่ยงมายืนอยู่ท้ายรถที่อุ่นเครื่องรอ ไม่ช้านานถึงทำให้ใครหงุดหงิด เขมราฐก็มาถึง ทิชาพาไปจอดจักรยานในโรงรถดับเพลิง แล้วฉุดลากเขมราฐมาขึ้นรถ ร้องบอกครูพ่อ “พ่อขา นายเขม เขาขอติดรถไปเที่ยวด้วย” เขมราฐไหว้ครูสุรยุทธ์ ครูผงึกหน้ายิ้มรับ

หนุ่มน้อยสีหน้าเรียบเฉย ขึ้นรถแล้วเดินเลยไป

เบาะหลังสุด ยึดที่นั่งริมหน้าต่างนั่งคนเดียว

เบาะที่นั่งหุ้มกำมะหยี่สีเทานวลใหม่เอี่ยมนุ่มละมุน โทรทัศน์จอเล็กอยู่ด้านหน้า เหนือระดับสายตาพอเงย ม่านหน้าต่างสีฟ้าอ่อน ลมเย็นจากเครื่องปรับอากาศกระจายทั่วถึง อุปกรณ์เครื่องเสียงครบถ้วนสมบูรณ์ ครูสุรยุทธ์ยืนเด่นสง่ามือขวาถือไมค์ มือซ้ายยกประกบ กล่าวสวัสดีด้วยภาษาถิ่นโชยกลิ่นสะตอต้อนรับอาคันตุกะผู้มีเกียรติ แนะนำตัวแนะนำเมืองเป็นเบื้องต้น แล้วแนะนำมัคคุเทศก์สาวน้อยทั้งห้าว่าต่อแต่นี้จะทำหน้าที่บรรยาย พาท่านชมสถานที่แหล่งท่องเที่ยว ให้ท่านได้รับความรู้ ความสุข รื่นรมย์ ด้วยความเต็มใจ ยินดี

รถบัสคันงามแล่นจากที่ทำการเทศบาล ผ่านตลาดไปบรรจบถนนหลวง พาแขกเมืองมุ่งไปสักการะพระใหญ่องค์หมื่น พระองค์สุดท้องรองจากองค์แสนวัดโพธิ์ และองค์ตื้อวัดพระโตบ้านปากแซง "พระองค์หมื่นประดิษฐานในวิหารหลังงามที่สร้างขึ้นใหม่ ที่วัดอูบมุง" เสียงทิชาใสแจ๋วคมชัด "ชาวบ้านพบพระเจ้าองค์หมื่นในโพรงดินค่ะ... อีกไม่เกิน 10 นาที เราจะไปถึง"

แขกเมืองส่วนหนึ่งตั้งใจฟัง ส่วนใหญ่นั่งชมวิวข้างทาง เห็นสวนยางพาราแน่นขนัด ต่างอุทานปานไม่เคยเห็นไม้ยางพารา

ทิชาเสียไมค์ให้มัคคุเทศก์น้อยผลัดสองไปแล้วเดินพนมมือค้อมหัวสวัสดีทักทายผู้ใหญ่เป็นรายตัว น้อมไหว้

ซ้ายขวาตั้งแต่แถวหน้ามาจนถึงเบาะท้ายสุดหยุดยืนดั่งชั่งใจ ก่อนจะนั่งลงข้างชายหนุ่มระยะห่างหนึ่งศอก พอเขมราฐหันมาเท่านั้น ทิชาก็เริ่มการบรรยายให้ข้อมูลโดยละเอียด ประเคนความรู้สู่แขกพิเศษที่เธอเชิญมา เขมราฐหัวพิงกระจกหน้าต่างรถ มองวิวทิวทัศน์ ทิชากระเถิบเข้าประชิดกระแซะ ลำแขนนุ่ม ๆ เย็น ๆ กระทบท่อนแขนที่แผลถลอกปอกเปิกกำลังตกสะเก็ด เว้นวรรคจากการบรรยาย ทิชาใช้โทรศัพท์ทำหน้าที่กล้อง ถ่ายเอา ถ่ายเอาหนุ่มนายแบบจำเป็นไม่มีอาการตื่นเต้นหวั่นไหว

ถ่ายได้ถ่ายไปเถิด ทิชา ถ่ายไปพูดไปบรรยายต่อยืดยาว

“พระใหญ่องค์หมื่นนี้มีตำนานเรื่องพระเนตรเหล็กไหล เลื่องลือปากต่อปากไปไม่รู้ปากไหนปากแรก คนใกล้ในหมู่บ้านรู้เรื่องเป็นพวกสุดท้าย รู้อีกทีพระองค์หมื่นถูกตัดเศียรไปกลายเป็นพระคอขาด ต้องปั้นเศียรใหม่ใส่แทนโอ้อนิจจา”ทิชาเล่าซ้ำเรื่องที่มัคคุเทศก์มือสองเพิ่งบรรยายไป เขมราฐจดใจจ้องรอจังหวะ ครั้นสาวทิชาเว้นวรรคกลืนน้ำลาย หนุ่มเขมก็ถามทันใด

“ทำไมบัวไม่มาด้วยล่ะ”

ทิชาตอบทันทีตามสัญชาตญาณมัคคุเทศก์

“บัวลงพื้นที่ชุมชนบ้านเหนือ ออกให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชน ออกเยี่ยมผู้สูงอายุในหมู่บ้าน กับพี่ ๆ น้า ๆ ป้า ๆ อสม.” ปากพูดไปมือกดโทรศัพท์ “บัว

บัว นี่ทิชานะ ขณะนี้ทิชากำลังพาแขกมาชมวัดอูบมุง ไหว้พระใหญ่องค์ตื้อ อ้อ... บัว บัว มีหนุ่มหล่อมาดเซอร์จะคุยด้วย” ทิชายัดโทรศัพท์ใส่มือเขมราฐ

รับโทรศัพท์มาโดยไม่ทันตั้งตัว ยกแนบหูอย่างมึน ๆ พูดไปตะกุกตะกัก “สวัสดี บัว... เป็นไงบ้าง แค่นี้นะ” แล้วหนุ่มหล่อก็เสือกไสโทรศัพท์คืนทิชา เสียงแว่ว ๆ ว่า “อย่าให้แผลเย็บโดนน้ำนะ อีกสามวันบัวจะไปตัดไหมให้” ก่อนเก็บโทรศัพท์ทิชาเสกรูปบัวขึ้นหน้าจอยื่นให้เขมราฐดูแล้วยื่นหน้าตัวเองไปใกล้หน้าหนุ่มจนเกือบแนบแทบจะซบบ่า ในเสี้ยววินาที ด้วยความฉับไวทิชากดถ่ายรูปหนุ่มเชียงของเคียงคู่สาวเกาหลีได้หลายฉับ

ต่อจากวัดอูบมุง พาแขกไปชมวัดพระโตบ้านปากแซงริมโขงไหว้พระเจ้าองค์ตื้อ คณะมัคคุเทศก์น้อยสับเปลี่ยนกันบรรยายจนแขกหูอื้อ ตาลาย “พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ แห่งวัดพระโตนี้ เป็นพระคู่บ้านคู่เมืองปางมารวิชัย เป็นที่เคารพศรัทธาไม่เฉพาะแต่ชาวไทยเท่านั้นแม้แต่ชาวลาวยังข้ามฝั่งมากราบไหว้ขอพร พระใหญ่องค์ตื้อ คำว่าตื้อมีความหมายว่ายิ่งใหญ่สุดพรรณนา หรือมากมายสุดคณานับ วัดพระโต บ้านปากแซงนี้อยู่ในเขตอำเภอนาตาลนะคะ เป็นอำเภอเกิดใหม่เมื่อปีสองปีมานี้เองค่ะ”

ทิชาสวมบทนกแก้วพูดแจ้ว ๆ ไป เห็นเขมราฐนั่งนิ่งดิ่งภวังค์ “ไม่ตั้งใจฟัง นายจะไม่ได้ความรู้นะ...” ทิชา

กระเถิบเข้านั่งเคียงข้าง เขมราฐหันมองด้วยความเอ็นดู

“ไม่ตั้งใจดู เธอก็จะไม่ได้ความรู้สึกนะ”

เขมราฐมิทันได้ขยายความ เพราะทิชาลุกหนีไปแล้ว เขาเงยหน้าขึ้นสบพระพักตร์ พระพุทธรูปองค์งามดื่มด่ำอยู่นิ่งนาน

พระเศียรมีขนาดโตเกือบเท่าขนาดพระวรกาย พระเกศาก้นหอยละเอียด พระนลาฏหรือหน้าผากแคบ พระพักตร์กว้าง สันพระนาสิกคม ปีกจมูกแผ่เท่าความกว้างของพระโอษฐ์ที่เรียวบางยิ้มละไม พระเนตรหรี่ลงสบตาญาติโยมให้รู้สึกอบอุ่นละมุนธรรม

เขาได้ไหว้พระสำคัญของเมืองเขมราฐครบทั้งสามองค์แล้ว อิ่มบุญอุ่นซ่าน อยากอธิษฐานขอให้ได้พบพ่อ แต่รู้ว่าเป็นไปไม่ได้

บ่ายต่อเย็นแดดร่ม เจ้าภาพพาแขกเมืองกลับที่พักรสบัสกลับมาที่ทำการเทศบาล ครูพ่อกล่าวขอบใจลูก ๆ มัคคุเทศก์น้อย ก่อนแยกย้ายกันกลับ เขมราฐกลับมาถึงวัด ถีบจักรยานวนเวียนอยู่ที่ลานกว้างข้างองค์พระเขมรัฐวรมงคล ไม่รู้จะวนทำไมตั้งหลายรอบ ใจเห็นชอบขี่จักรยานออกจากวัด ผ่านสี่แยกไกรลาศไปด้วยอาการเหม่อลอย ลอยไปไหนตามใจเถิด เพียงสัปดาห์เดียวเชียวที่หนุ่มเขมราฐฝากตัวอยู่เมืองเขมราฐ หามีเป้าประสงค์จำนงหมายเป็นตายต้องสำเร็จ ที่ยังไม่จากไปใช่เพียงเพราะนามทั้งสองพ้องกัน หากซ่อนแฝงจินตนาการแอบ

ฝัน แอบหวัง ขมหวานอยู่ลึกเร้น เป็นต้นว่าอยากรู้เรื่องราวความเป็นมาของจักรยานคันนี้ หากค่อยเลียบเคียงไล่เรียงลัดเลาะเสาะหาไป บางทีอาจได้เรื่องได้ราว สืบสาวไปอาจจะได้เผชิญหน้ากับเจ้าของจักรยานตัวจริงที่ทอดทิ้งกันไป หรือหากไร้วาสนาก็ขอเพียงได้กลิ่น หรือได้ยินเสียงแห่งอดีตที่ยังหลงเหลือตกค้างในสายลมแห่งเมืองเขมราฐ ถีบจักรยานโบราณของพ่อคิดสับสนไปจนค่ำ แสงอ่อนลงจนไม่ทำเงา ทุกสิ่งซึมเซาสลัว ความมืดมัวโรยตัวอยู่ฟุ้งซ่าน ทุกย่านร้านรวงชิงเปิดดวงไฟ

เขมราฐปั่นจักรยานไปตามถนนหลวง ผ่านหน้าโรงเรียนเขมราฐพิทยาคม ผ่านโรงพยาบาล ผ่านสวนสาธารณะดอนปู่ตา ผ่านห้วงเวลา ห่างเมืองมุ่งหน้าไปในความมืดอันเย้ายวน รถยนต์แล่นสวนสาดแสงแยงตา หนุ่มน้อยเบี่ยงหน้ามองไหล่ตัวเอง แสงไฟรถจากด้านหลังส่องสาดเขมราฐเห็นเงาตนไหลเลื่อนวูบหายลงไหล่ทาง จักรยานโบราณแล่นเรื่อย ความมืดฟุ้งตลบอบอวล ไออุ่นถนนโชยละอองเร่งระบายคายความร้อน จากพื้นผิวถนนเรียบอันเงียบสะท้อนรับรักทักทายประกายดาว ถึงทางลาด เขมราฐนั่งนิ่งบนอาน ปล่อยจักรยานเลื่อนไหล ในความมืดอันกระจ่างใสพาให้เห็นสิ่งต่าง ๆ ตามน้ำหนักอ่อนแก่แห่งอนธกาล ระหว่างขอบถนนกับไหล่ทาง พุ่มหญ้ากับทิวไม้ ทิวใกล้กับทิวไกล ผืนม่านแมกไม้กับผืนฟ้า

ความมืดโปร่งปรุฉลุลาย หลืบเหลื่อมรูปเงากลุ่ม

ไม้กระจายน้ำหนัก ผลักระยะในรางเลื่อน ดูลอยเลื่อนคลี่เคลื่อนคล้อยผ่าน เพดานดาวก็พราวระยับประดับเกล็ดแก้วแววเยิ้มราวจะหยาด เขมราฐแหงนทักดาว ดาวโปรยละอองลงอาบหน้าพาอุ่นซ่าน ผกาแก้มก็แย้มบานชิ้นส่วนโครเมี่ยมจักรยานก็พลอยเรืองแสง รถรุ่นโบราณเรื่อยแล่นงดงามในความเชื่องช้า ความเชื่องช้าที่นำเสนอรายละเอียด ให้ละเลียดอรรถรส ครบถ้วนตาหูจมูกลิ้นกายใจอารมณ์ ขมหวานเผ็ดมันปวดร้าวหนาวร้อน นึกถึงตอนหนามแหลมระยำตำยางรั่ว ระหว่างทางสายเล็กเปลี่ยวร้างกลางหุบเขาช่วงพะเยาสู่น่าน ณ กาลสนธยาต่อค่ำกลางทางเปลี่ยว รถกี่คันต่อกี่คันผ่านพบไม่นำพาอุปกรณ์ปะยางมี สูบมือมี แต่ไม่มีไฟฉาย จนปัญญาจะปะยางกลางแสงดาว เขมราฐไสจักรยานถนอมยางในไปตามทางลงเขา นานกว่าสองชั่วโมงจึงพบบ้านริมธาร ริมทางพรางไพร พบคนมีน้ำใจตามไฟให้ปะยาง ปิดรอยรั่ว สูบลมแล้ว จักรยานพร้อม คนพร้อม แต่คนไพรยับยั้งรั้งไว้ให้พักแรมด้วยกันเถิด อย่าด่วนลา

เขมราฐได้กินอิ่ม ได้นอนหลับในเรือนไม้ฝาไผ่ขัดแตะริมธารน้ำน้อยอ่อยริน หลับไหลไปดั่งสิ้นสติสมประดีแต่แล้วความเงียบเชียบแห่งความแช่มช้า ถูกทำลายด้วยเสียงแผดคำรามของฝูงมอเตอร์ไซค์ ลำแสงเผินพุ่งสาดความมืดพล่านกระเจิงตามแนวยอดไม้สว่างโพลง สู่ถนนพื้นราบตรง ลำแสงต่ำลงสาดพุ่งแนวระนาบ มอเตอร์ไซค์

นับสิบคัน วิ่งเรียงหน้ากระดานเต็มความกว้างถนน แต่ละคันทรงเพรียว ส่งเสียงกัมปนาท ปีศาจหนุ่มเกือบทุกคันมีปีศาจสาวกอดเอวซ้อน คันนั้นไม่มีผีสาวสก๊อย หนุ่มน้อยเลยนอนขับขี่แอ่นท้องแดะแตะเบาะท่าเหาะเหิน

แสงไฟสาดส่องเต็มหน้า เขมราฐหยีตาลนลาน เลี่ยงเบี่ยงลงจอดบนไหล่ทาง รอจนความมืดที่ฟุ้งกระจายรวมตัวเป็นผืนอนธการดังเดิม เขมราฐจึงเลี้ยวกลับ ฝูงมอเตอร์ไซค์พวกนั้นทำให้เขารู้สึกหวั่นไหว

ยามเช้าอากาศแจ่มใส ล่วงสายแสงแดดแผดจ้า ถนนหนทางว่างโล่ง จักรยานสีชมพูแล่นเฉื่อยช้า มอเตอร์ไซค์ทรงปุ๊กลุกตามทันมาเคียงคู่

“ไปไหนบัว” ทิชากดแตรทัก ยื่นปากถาม ยิ้มยิงฟันเหล็กดัด

“ไปวัดโพธิ์... หาเขม” บัวตั้งใจมาดูแผลเย็บ

ทิชาก็กำลังไปที่นั่นเหมือนกัน ไปรอทำหน้าที่ตอนช่วงสาย ไปถึงเที่ยง แขกเมืองชุดเดิมจะมาฟังบรรยายสรุปของเจ้าภาพ แล้วจะมาไหว้พระเจ้าใหญ่องค์แสนเป็นจุดสุดท้าย เป็นอันสิ้นสุดการท่องเที่ยวดูงาน

“ทิชาก็ไปวัดโพธิ์...” ทิชาหัวเราะเย้ยจักรยาน “ช้าแบบนี้ไม่ทันกินแน่เลยบัว ฮิฮิ”

ทิชามาถึงวัดโพธิ์ก่อนบัว คิดทบทวนจุดพาชมจำลองเหตุการณ์ในหัว เริ่มจากลานจอดรถ สมมุติว่าแขก

ลงรถรวมตัวกัน อันดับแรกชี้ชวนชมความงามขององค์พระเขมรัฐวรมงคลกลางลาน ก่อนพาแขกเข้าอุโบสถไหว้พระเจ้าใหญ่องค์แสนที่แสนงาม ขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล จากนั้นพาไปที่ศาลาริมน้ำ ชมทิวทัศน์แม่น้ำโขง ชี้ให้ดูป้อมกลางน้ำที่พวกฝรั่งเศสสร้างไว้เพื่อแบ่งร่องน้ำไทยลาวแต่ครั้งสงครามอาณานิคม สุดท้ายพาแขกไหว้พระพุทธรูปหยกในศาลาทรงเก๋งจีน ก่อนส่งแขกกลับ ถ่ายรูปร่วมกันหน้าองค์พระเขมรัฐวรมงคล

จักรยานมาถึงช้ากว่าสิบนาที บัวเห็นทิชาเกาะติดเขมราฐอยู่หนุบหนับแล้ว มือไม้ขวักไขว่ บรรยายประวัติความเป็นมาของวัด เขมราฐยังไม่เห็นบัว ส่วนทิชาเหลือบมองมาแวบหนึ่ง แล้วรุนหลังเขมราฐเดินไปชมองค์พระ “พระพุทธรูปปางมารวิชัยองค์นี้ นามพระเขมรัฐวรมงคล หน้าตักกว้าง 5 เมตร สูง 7 เมตร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2547 ลักษณะขององค์พระเป็นรูปแบบผสมผสานพุทธลักษณ์ของพระพุทธรูปสำคัญของประเทศหลายองค์ คือ พระพุทธสิหิงค์ เมืองเชียงใหม่ หลวงพ่อพุทธโสธร เมืองแปดริ้ว พระใหญ่องค์ตื้อวัดพระโตบ้านปากแซง ออกมาเป็นพุทธลักษณะพระพุทธเขมรัฐฯ องค์นี้นะ”

เขมราฐฟังด้วยสีหน้าเรียบเฉย ซึ่งเป็นหน้าปกติหาใช่อาการเฉยเมย ไม่มีร่องรอยใคร่รู้ เพราะเขารู้มาหมดแล้วจากเอกสาร ประวัติความเป็นมาที่ทางวัดจัดทำไว้ หนุ่มเชียงของยอมฟังโดยคิดเสียว่าช่วยสาวเจ้าซ้อม

บทเอาบุญ เขารู้จักหัวใจตัวเองดีพอที่จะพาใจข้ามความรำคาญ ฟังซ้ำจะเป็นไรจะได้จำแน่นแม่นยำ ให้เธอพูดซ้ำ ๆ จะได้คล่อง ฟังไปฟังไปกลายเป็นเอ็นดู เจ้าเด็กหญิงหน้าเกาหลี ยิ้มตาหยีเหมือนสาวหมวย ไม่ถึงสะสวย แต่ยิ่งดูยิ่งเก๋ ดูน่ารัก แต่ใจไม่ยักหลงเหลี่ยมเล่ห์เสน่หา

ทิชาพาเขมราฐเดินชมทุกจุด ทุกที่เธอบรรยายรวบรัดแบบตัดเยิ่นเย้อแล้วยังเล่นเอาเจ้าหนุ่มหูชา

9 นาฬิกา ตามเวลานัดหมาย รสบัสคันเดิมพาแขกชุดเดิมมาถึง ครูสุรยุทธ์นำแขกผู้มาเยือนไปกราบนมัสการท่านพระครูเจ้าอาวาส รับพรพร้อมวัตถุมงคลที่ระลึก จากนั้นเป็นหน้าที่ของคณะมัคคุเทศก์น้อย ที่นำโดยทิชาพาชมละเอียด

จึงได้เวลาของเขมราฐกับบัวประภา ทั้งสองเดินเคียงกันสู่ศาลานาคราช สิ่งแรกที่บัวทำคือชันสูตรแผลให้เขา โดยเฉพาะที่หางคิ้ว แผลฝีมือพี่สุนันท์เย็บตะเข็บเรียบร้อยดี พรุ่งนี้มะรืนนี้คงตัดไหมได้ ส่วนแผลถลอกนั้นเขมราฐบอกมีอาการคันนั่นคือแผลเริ่มตกสะเก็ดขอบแห้งพร้อมจะหลุดร่อน บัวว่าที่หายหน้าไปหลายวันก็ด้วยภารกิจอาสาหน้าที่ อสม.น้อย ออกไปเยี่ยมผู้ป่วยชรา ณ ชุมชนบ้านเหนือชุมชนบ้านโนนนารี และชุมชนอื่น ๆ ในเขตเทศบาล

คนไม่ช่างพูดสองคนคุยกันที่ศาลาริมโขงจนใกล้เที่ยง เขมขอตัวไปประเคนฉันเพลพระ แล้วกลับมาหา

บัว บัวชวนไปกินก๋วยเตี๋ยว 'เจ้าอร่อย ข้างไปรษณีย์'

บัวขี่เขมซ้อนจักรยานสีชมพู ถึงร้านก๋วยเตี๋ยวสูตรญวนที่บัวว่ารสเด็ดนักหนา แบบว่าอร่อยถึงขนาดทำให้คนลืมตัว จริงอย่างว่า หนุ่มน้อยลืมตัวสั่งต่อล่อไปสามชาม รู้ตัวออกมูมมามเล็กน้อยคอยปรามอยู่ ตอนสูดเส้นซดน้ำพยายามสำรวมแล้ว ไม่วายเส้นก๋วยเตี๋ยวตวัดน้ำซุปเข้าตา บัวยื่นผ้าเช็ดหน้าสีชมพูให้ เขมรับไปเช็ดหน้าตา เช็ดแล้วทำเฉไฉเบี่ยงเบนความสนใจบัว ยึดผ้าเช็ดหน้าสีชมพูไว้ไม่ส่งคืน สาวบัวรักษาความเสงี่ยมงามผ่านแห้งชามน้ำชามไปตลอดรอดฝั่งโดยไม่เสียกิริยา

ขากลับเขมขี่ บัวซ้อน จักรยานยางหลังอ่อนนิดหน่อย แล่นช้า ๆ แช่มช้อยไปกลางแดดจ้า บัวสั่งเลี้ยวซ้ายเลาะกำแพงวัดไปทางชุมชนบ้านเหนือ ไม่นานถึงครัวป้าแต๋ว

"กินไอติมกัน" ทั้งก๋วยเตี๋ยวและไอติม สองคนถ้อยทีถ้อยช่วยอำนวยกันจ่าย ได้เวลาควักไม่ประดักประเดิด

กลับถึงวัดรสบัสเทศบาลฯ กลับไปแล้ว เสร็จสิ้นภารกิจเจ้าภาพ ส่งแขกเมืองกลับลับตาไม่ลับใจ โอกาสหน้าฟ้าใหม่มาเยือนอีกทียินดีต้อนรับ

เขมราฐจัดอุปกรณ์วาดรูปไปยังศาลา จากบ่ายทั้งสองวาดรูปกันไปยันเย็น เขมไม่เห็นวี่แววพรสวรรค์ในตัวบัวเลย ผ่านประถม มัธยมมาน่าจะได้ทักษะเบื้องต้นติด

ตัวบ้างก็เปล่า คนสอนน่ะไม่อ่อนใจ เมื่อเห็นนัยน์ตาแป๋วแว๋วแน่วแน่ ตั้งอกตั้งใจฟังอย่างเด็กดี ผงึกหน้ารับรู้ขั้นตอนวิธีที่ครูสอน แต่ครั้นลงมือปฏิบัติกลับงก ๆ เงิ่น ๆ เหมือนคนตาขาว ทำราวพู่กันในมือคืออาวุธเห็นกระดาษว่างเปล่าเป็นสมรภูมิรบ จิตใจไม่ปล่อยวาง วุ่นกระวนกระวายถึงชัยชนะ บัวเอ๋ยบัว ขลาดกลัวกระทั่งความงามก็คือกลัวว่าจะไม่งามนั่นแหละ บัวหัวเราะแหะ ๆ ปลอบใจตัวกลัวเขมจะว่าเปลืองสีเปลืองกระดาษเปล่า บัวแม้หวั่นหวาดแต่ไม่วอกแวกสู้แบกน้ำหนักความกังวล ฝ่าฟันไปจนสำเร็จเสร็จหนึ่งภาพ คะแนนความตั้งใจได้เต็มร้อยคะแนนความงามตามจุดประสงค์การเรียนรู้ติดลบ ความเงียบเข้าปกคลุม ครูเขมยืนลูบคางพลางคิดหาข้อวิจารณ์ไม่กี่อึดใจใช่นาน ทรมานใจบัวประภาเป็นพ้น ครูไม่เอ่ยคำใดนอกจาก... อืออืม

แทนการสอนด้วยวาจา เขมราฐวาดสาธิตให้ดูอีกภาพ อีกภาพ อีกภาพ ซาบซึ้งตรึงใจศิษย์นัก ยิ่งรู้สึกรักสีน้ำยิ่งกว่าเก่า กว่าที่เคยรักน้อยค่อยเพิ่มรัก สีน้ำช่างมีเสน่ห์นัก เบา บาง ใส เด็ดขาด แม่นยำ ฉับไว เบา บาง ใส นั้นแหละบัว ส่วนคุณสมบัติข้อหลัง ๆ เด็ดขาด แม่นยำ ฉับไวนั้นยังห่างไกล บัวรู้ตัว ขี้ขลาด จังงัง ลังเล บ่ายยันเย็นแดดร่มลมตกเขมราฐถอนตัวจากภวังค์ล้างพู่กันจานสีเก็บอุปกรณ์แล้ว ทั้งสองชวนกันเดินลงบันไดท่าศาลาไปหาแม่น้ำ

ยิ่งเดินห่างตลิ่งยิ่งประจักษ์ความยิ่งใหญ่ของสายน้ำ มองตลิ่งยิ่งตระหนักความยิ่งยงของแผ่นดิน มองวัดเด่นล้ำงามหลาย เหลือตระการวิหารพระใหญ่องค์แสนเหนือเขื่อนคันเทศบาลยามเย็นเพลานี้ มีกิจกรรมคนเมืองแลไม่เห็นยินแต่เสียงแห่งความรื่นรมย์เมืองเขมราฐอยู่เย็นเป็นสุขร่าเริงแจ่มใสขณะฝั่งตรงข้ามคือบ้านท่าประชุมของลาวก็สงบงามอย่างเงียบสงัด สงัดเงียบเสียจนได้ยินเสียงลำควันโรยตัวขึ้นสู่ท้องฟ้าเสียงหมาฝั่งโน้นเห่าภาษาเดียวกับหมาฝั่งนี้ เสียงไก่ขันก็เช่นกัน

นิ้วเรียวเกี่ยวหูรองเท้า หนุ่มสาวย่ำพื้นทรายละเอียดเนียนเคียงบ่าเคียงไหล่กันบ่าหนุ่มสูงกว่าไหล่สาวอยู่ราวคืบ พากันเดินไปถึงกึ่งความกว้าง ยังเป็นเขตผืนทราย ตลิ่งฝั่งโน้นรั้งสายน้ำไปอิงแอบแนบชิด

ทั้งสองดูร่าเริงอย่างสำรวมใจ ไร้เสียงหัวร่อต่อกระซิก ไม่มีหยิกแกมหยอก ไม่มีหรอกจับมือถือแขน มือที่แกว่งอาจไกวโดนกันบ้างแค่ปลายมือเฉี่ยว แม้อยากเกี่ยวมาเกาะกุม ซึ่งควรจะเริ่มจากฝ่ายหนุ่ม แต่ดูท่าหนุ่มยังไม่เคยจับมือสาวใดมาก่อน

ทั้งคู่พูดน้อย ตระหนี่ถ้อยสนทนา มองแต่ทิวทัศน์ท้องฟ้า เนินทราย สายตาไม่สูงไปก็ต่ำไป นาน ๆ ประสานกันที สบตากันมีอาย เบี่ยงสายตาหลบไม่ให้สบกันจัง ๆ เดินผ่านเนินข้ามร่องน้อย มาถึงชายน้ำ ทั้งสองนั่งลงห่างกันวากว่า เผลอไปเผลอมา ต่างกระเถิบทีละหน่อย

ค่อยใกล้จนไหล่ห่างไหล่เหลือคืบเดียว ปล่อยให้ถ้อยคำเรียบเรียงตนในความเงียบ

“มีความสุขจัง” บัววินประโยคแรกดั่งสนทนากับสายน้ำ “ความสุขช่างเหมือนแขกแปลกหน้า”

“ไม่ได้อยู่ด้วยกันหรอกเหรอ” เขมราฐถามกึ่งแย้ง

หรือนาน ๆ ความสุขมาเยือนที บัวก็ไม่แน่ใจ

“ตอนนี้ บัวมีความสุขไหม” เขมจ้องมองบัวอย่างเต็มตา

“บัวมีความสุขจัง”

แค่นี้ก็เพียงพอแล้ว เขมยิ้ม “เขมก็มีความสุข” พูดไปแล้วชายเป็นฝ่ายเขินอาย

ทั้งสองถ้อยทีถ้อยสนทนา เริ่มจากเรื่องเบื้องหน้าค่อยลึกลงถึงเบื้องหลัง เรื่องความสุข ความทุกข์ ความหวัง และความฝัน พูดถึงความฝัน ทั้งสองแหงนมองฟ้าตาลอย

นกบินข้ามฟ้า ร้องเพลงขับขาน นกบินสู่หวัง ฝันก็เช่นนั้น นกเคยหลงทาง แต่ฝันไม่มีวัน

สองศรีต่างหยิบก้อนหินน้อยปาลงน้ำอย่างไร้ประสงค์จำนงหมาย ฝ่ายชายหน่ายปาน้ำหันมาปาคน หินก้อนน้อยบอบบางลอยวิถีโค้งโดนตัวสาวเจ้า เท่านั้นเอง หินก้อนเท่า ๆ กันก็ลอยตอบมา ลอยมา ลอยไป ลอยมาหนึ่งตอบไปสอง ฝ่ายหนุ่มลุกวิ่งหนีสาวได้ทีรุกไล่ เวิ้งฟ้าว่าง เนินทรายกว้าง ลำโขงไหลเรื่อย หนุ่มสาวร่าเริง

ยิ้มเริ่มมี หัวเราะเริ่มมา เสียงร่วนรี้ริกคิกคัก วิ่งไล่กันไปเป็นพัก สาวก็เหนื่อยยืนคอหดกดเอวหอบ เดินเร่ร่ายไปเหยียบน้ำ ลุยไปครึ่งหน้าแข้ง วักน้ำอาบหน้า เขมราฐตามมายืนใกล้ วักน้ำใส่สาวแค่ปลายนิ้ว สาวน้อยวักคืนไปหนึ่งฝ่ามือ แล้ววิ่งหนี ลนลานทำรองเท้าข้างหนึ่งหลุดผุดลอยตุ๊บป่องในริ้วระลอก

รองเท้ายางบางแบนแบบหูคีบ แปรสภาพเป็นเรือน้อยลอยล่องตามน้ำซ้ำเร่เหห่าง ทิ้งอีกข้างอยู่ในง่ามนิ้วคีบ เจ้าของรีบลุยตาม ตามได้หน่อยถอยมาชั่งใจ ลุยได้แค่หัวเข่าสาวเจ้าก็ยอมแพ้ หากแต่อีกคนไม่ยอม เขมราฐวิ่งลุยตามน้ำกระจาย โลดระห่ำถลำลึกไม่รู้สึกหวั่นหวาด ลุยกลายเป็นว่ายวาดวัดวาตาม สายน้ำเจ้าเสน่ห์ ช่างเจ้าเล่ห์เสียกะไร พัดพารองเท้าสาวเจ้าไปไกลฝั่ง สำหรับเขาแล้วเรี่ยวแรงยังเหลือเฟือ เหลือพอว่ายข้ามฝั่งไปกลับได้ กระทั่งว่าต้องว่ายตามรองเท้าไปจนถึงปากมูน ปากน้ำนูนสองสีที่โขงเจียม

บัวไม่มีวันเข้าใจ ความมุ่งมั่นอันไม่สมเหตุสมผลเยี่ยงนี้ กับแค่รองเท้า ราคาถูก ๆ ข้างเดียว เขาถึงกับยอมเสี่ยงตาย เขมราฐไม่รู้สึกว่าเป็นวีรกรรมแต่อย่างใด บัวค่อยโปร่งใจเมื่อเห็นรอยยิ้มบาง ๆ ของเขา เขากลับเข้าฝั่งมาได้ก็ดีแล้ว

ทั้งสองเดินกลับขึ้นตลิ่ง ตะวันร่ำไรอำลาฟ้าค่ำ ชายฝั่งเมืองเขมราฐเริ่มเรืองไฟประปราย ชาวเมืองนั่ง

พักผ่อนหย่อนใจอยู่ตามแนวบันไดท่าน้ำริมเขื่อนที่ตั้งตระหง่านดั่งกำแพงทอดยาวตั้งแต่หน้าเทศบาลฯ ไปจนถึงท่าน้ำวัดโพธิ์ เด็ก ๆ บางกลุ่มยังวิ่งระเริงอยู่ตามร่องน้ำและสันทราย

"มีความสุขจัง" หัวใจสองดวงเบาหวิว

ในห้องส่วนตัว ทิชา ลูกสาวคนเดียวของนักธุรกิจหนุ่มใหญ่นั่งครึ่งนอนอยู่บนเตียงนุ่ม ผ้าปูลายดอกไม้สีหวาน ประคองโทรศัพท์มือถือ กดเรียกภาพหนุ่มเชียงของที่ถ่ายไว้ขึ้นมาดูชม ถ่ายไว้นับหลายสิบรูป ทั้งกดเอาซึ่ง ๆ หน้า และแอบถ่ายเอาทีเผลอ เธอชอบรูปที่เขานั่งเหม่อหัวพิงกระจกหน้าต่างรถ แนบลอนผ้าม่านสีฟ้า ภาพเขายืนอยู่หน้าบานประตูโบสถ์วัดพระใหญ่องค์ตื้อ ภาพเขาลูบหัวหมาขี้ประจบที่ลานหอระฆัง ทีกับคนไม่ค่อยพูดทีกับหมาละพูดจัง ทิชาค่อนว่าในใจ

ไล่ดูภาพครบทุกภาพแล้ว ทิชาเลือกภาพเด็ดสุดคือภาพหนุ่มเชียงของนามเขมราฐคู่สาวเขมราฐนามทิชา เป็นภาพถ่ายระยะใกล้ฝีมือทิชาเอง แค่ยื่นหน้าเข้าไปแนบใกล้หน้าหนุ่มหล่อ แล้วยื่นโทรศัพท์กดฉับ ทิชาส่งภาพเด็ดนี้ไปเข้าเครื่องสีชมพูของบัวทันใด ด้วยอิทธิเทคโนโลยีภาพเด็ดนี้ก็ถึงบัวในพริบตา บัวกดรับโดยพลันทันทีที่เห็นภาพบัวถึงกับตาสว่างร้อนวูบวาบ แต่ครั้นพิจารณาอีกทีก็พบว่า ดวงหน้าทั้งสองนั้นไม่รับอารมณ์กันเสียเลย ฝ่ายหญิงหน้าบานแฉ่งยิ้มสุดเดชเห็นฟันเหล็กดัดวาววับ

ตัดกับดวงหน้าฝ่ายชายที่ตั้งตรงเรียบเฉยไร้อารมณ์ สาวบัวเห็นดังนั้นความวุ่นวายก็ดับมอดลง หาวถี่ ๆ สามสี่หาวดาวก็พร่าตาก็พราย แล้วสาวเจ้าก็ม่อยหลับ ดูเถิดหลับยังอมยิ้ม

อันวัยเยาว์เขาว่าวัยกำลังกินกำลังนอน กินอิ่มนอนหลับเป็นเรื่องน่ายินดี แต่รายนี้อิ่มแล้ว หลับแล้วหูยังแว่วเสียงเพลงเรียกหลอน ๆ ลวง ๆ จากห้วงฝัน

ใจดิ่งนิทรารมย์จมห้วงฝันแต่มือทำงานอัตโนมัติคว้าโทรศัพท์แนบขมับกดรับอย่างลนลาน

“ทำไมชอบปิดโทรศัพท์ ธีร์ให้ไว้ใช้ ไม่ได้ให้ไว้พกเล่น”

วจีกรรมเทศนามาเป็นชุด สาวน้อยดีดตัวขึ้นนั่งทั้งงัวเงีย ตัวสั่นขวัญเสียเมื่อมอเตอร์ไซค์ที่จอดซุ่มอยู่หน้าบ้าน ดั่งจอดอยู่ริมหูบิดคันเร่งตวาดกึกก้องกัมปนาทสุรสีห์อสุนีบาตข่มขู่ โทรศัพท์สีชมพูร้อนผ่าว ขมับร้อนสมองละลายหัวใจระรัว มือสั่นระริก เลื่อนลงส่งเรี่ยวแรงที่เหลือสู่ปลายนิ้ว กดปุ่มดับโทรศัพท์ได้สำเร็จ บัวเลือกไสโทรศัพท์สีชมพูเข้าใต้หมอน ล้มกายนอนแต่ใจไม่ยอมหลับกลับผวา แว่วเสียงยุงเป็นเสียงมอเตอร์ไซค์ ลุกเอาโทรศัพท์ไปซุกในตู้เสื้อผ้า ข่มตาได้ข่มใจไม่ลง จนดึกล่วงไปค่อนคืน กายอ่อนล้าสุดฝืน หงายแผ่แน่นิ่งไป ไม่ต้องคิดว่าคู่สนทนาจะหัวฟัดหัวเหวี่ยงสักเพียงไหน

เช้าตรู่แม่มาดูเตียงลูกสาว อากาศไม่หนาว อบอ้าว

ด้วยซ้ำ ลูกเอ๋ยนอนขดคู้เข่าชนคาง แม่ลงไปข้างล่างกวาดพื้นดินใต้ถุนเรือน ไขกุญแจแก้โซ่ไสจักรเย็บผ้ารุ่นเก่ามาตั้งระหว่างเสาตรงที่เดิม ปลดเชือกปล่อยม้วนป้ายผ้าที่เป็นม่านกันแดดไปในตัว 'ประทุม รับจ้างเย็บปะชุน'

แม่เข้าครัวปรุงอาหาร นางมองไปทางหน้าบ้าน แดดสายจัดจ้านอาบพื้นถนน แม่ร้องเรียกลูกสาว "สายแล้ว บัวตื่นได้แล้วลูก" ป่วยไข้หรือมีน้ำหนักใดกดทับลูกจมฟูกได้อย่างนี้

วันนี้บัวออกจากบ้านด้วยอาการป๋ำเป๋อ เหมือนไม่ได้เอาหัวจิตหัวใจมาด้วย ช่วยไม่ได้ แม้แต่โทรศัพท์ยังลืมทิ้งไว้ในตู้ นึกได้เมื่อออกมาพ้นประตูรั้วบ้าน ดูเถิดไม่ยอมกลับไปเอา ถ้าเป็นก่อนหน้านี้มีหรือจะให้ห่างตัว ห้อยคอตลอดเวลาเหมือนคล้องพระเครื่องบัวถีบจักรยานไปเซื่องๆ ใจพะวงคอยผวาพะว้าพะวัง แต่ก่อนฟังเสียงมอเตอร์ไซค์ไพเราะดั่งเสียงดนตรี ชื่นชมรูปทรงที่ปราดเปรียวโฉบเฉี่ยวดั่งนกบินมาในแสงตะวันฉาย เขาขับขี่เคียงคู่ชิด ตีสนิทสนทนา หวานทั้งปาก ทั้งดวงตา กิริยาอาการกายชายผู้พิสมัยความเร็ว วันแล้ววันเล่า ทุกเช้าไปทุกเย็นกลับจากโรงเรียน เสาร์ อาทิตย์ มอเตอร์ไซค์คันงามมาจอดซุ่มเงียบรอเวลา ครั้นจักรยานสีชมพูแล่นออกมา เขาก็ติดเครื่องครางครวญรัญจวนใจ เสียงนุ่มมาตลอด ไยถึงมาถอดไส้แต่งเสียงเสียกัมปนาทบาดหู ให้

ชาวบ้านชาวเมืองด่าไล่หลัง

รู้ตัวอีกที เมื่อมอเตอร์ไซค์ทรงอรชรตีคู่เข้าประกบประจบด้วยรอยยิ้ม

หนุ่มธีร์ กรุ้มกริ่มทักทายสาวน้อยเพื่อนสนิท บัวยิ้มตอบประเชิญหน้าแต่ตาเฉียงเบี่ยงหนี

“ไปไหนจ๊ะบัว รีบจัง”

“ไปศูนย์” ศูนย์ตำบลสุขภาวะ ณ ที่ทำการเทศบาล สายวันนี้ครูพ่อสุรยุทธ์นัดประชุมไม่เป็นทางการ เพียงแต่ขอให้มารวมตัวกันพร้อมหน้าเพื่อบอกเล่าเก้าสิบ เรื่องงานเทศกาลสงกรานต์ ใครมีหน้าที่อะไรที่โรงเรียนมอบหมาย ใครที่ช่วยกิจกรรมส่วนของเทศบาลก็ให้ใส่ใจรับผิดชอบต่อหน้าที่ และเรื่องสำคัญ วันนี้คือให้ทุกคนไปสุมหัวกันที่ร้านมิตรกงพะเนียง ทางเทศบาลฯ โดยท่านนายกฯ ขออนุญาตจัดงานเลี้ยงขอบใจเด็ก ๆ คณะมัคคุเทศก์น้อยและคณะยุววิจัยที่ช่วยกันรับแขกเมือง

“บัว... เอาจักรยานไปเก็บเถอะ ธีร์จะไปส่ง”

ธีรเดชส่งเสียงหวานนุ่มทว่าเฉียบชาดเกินต้านทาน สาวบัวลนลานขี่จักรยานย้อนกลับไกลโขอยู่ หนุ่มธีร์ขี่ตามตีคู่ใช้เท้าเหยียดยันจักรยานให้แล่นไป ถึงบ้านบัวจอดรถไม่ดี จักรยานทิ้งตัวล้มดังโครม แม่ส่ายหัว บัวเป็นไรไป ดูลุกลี้ลุกลน บัวรีบออกมาหาธีร์ที่อุ่นเครื่องรอ

เบาะรถเขาเทหน้า บัวนั่งไพล่ใจว้าวุ่น ธีร์สั่งให้นั่งคร่อม บัวรีบเปลี่ยนท่านั่ง สั่งใจระวังกาย รถออกตัว

บัวผงะ มือรั้งขอบเบาะ ธีร์บิดคันเร่ง เข็มความเร็ววาดขึ้น วิ่งซอกแซกเข้าซอยเล็ก ซิกแซกซอกซอนเข้าตรอกออกถนนหลักสู่ถนนหลวง ทิศทางยิ่งเหห่างจากแม่น้ำ จากถนนในเมืองสู่ถนนลาดยางทางหลวงแผ่นดินแล้ว สาวบัวใจแป้ว เกาะขอบเบาะแน่น มอเตอร์ไซค์โลดแล่นแผดเสียงแหลม ยิ่งทางโล่งรถยิ่งเร็ว ไอ้หนุ่มยิ่งคะนอง ผมเผ้ากระเซิง ยิ่งห้อตะบึง หน้าตึงแก้มเต้น ใบหูลู่ ก้มหัวต่ำค้อมหลังตุง แหกปากหัวร่อร่าสาใจ

‘มิตรกงพะเนียง’ ร้านอาหารและรีสอร์ทริมโขงนที มีเรือนพักไม่เลิศหรู แต่ดูสงบงาม ผู้ใหญ่ของเทศบาลจัดงานเลี้ยงขอบใจเด็ก ๆ ขึ้นที่นี่ จัดโต๊ะเก้าอี้ด้านหน้าเวทีดนตรีที่ยกพื้นระดับเข่า ฉากหลังตั้งสูงเป็นภาพวาดทิวทัศน์ โดยนำสถานที่สำคัญ ของเมืองเขมราฐมาจัดองค์ประกอบ ด้านซ้ายของเวทีมีสามล้อถีบรุ่นโบราณจอดประดับชิดฉากอยู่

อุปกรณ์เครื่องเสียงบนเวทีพร้อม กีตาร์อะคูสติกตัวงามลอยเด่นอยู่บนขาตั้ง บรรดาลูกสาวของครูสุรยุทธ์ทยอยมาเกือบครบ นับได้สิบสองหน้า นับไปนับมาขาดหน้ามน ๆ สีน้ำผึ้งหนึ่งหน้า ลูกสาวคนเล็กชื่อทิชารีบชิงบอก “บัวยังไม่มาค่ะ สงสัยมอเตอร์ไซค์เอาไปกินแล้ว” เลยโดนครูพ่อตาเขียวใส่

ก็อย่างทิชาว่า บัวประภาถูกตรึงอยู่กับเบาะรถ

ของธีร์ เขาว่าจะพาขี่รถกินลมสักชั่วยามแต่กลับพาโฉบเฉี่ยวเลี้ยวเข้าตรอกซอกซอย ถนนจอแจแท้ ๆ เขาขับเสียเร็ว ทีถนนว่างโล่งกลับแล่นเฉื่อยเอื่อยช้าทำสุภาพ บทจะร้ายขึ้นมาก็บิดเร่งตะเบ็งโลด เฆี่ยนตีความเชื่องช้าอย่างโหดเหี้ยม

บัวประภาจับขอบเบาะแน่น มองผิวถนนเลื่อนไหลใจหม่นเศร้ามากกว่ากลัว แค่นคำน้อยรอดไรฟันออกมาได้ "ไปส่งบัวที่ร้านเถอะธีร์"

ครูพ่อและเพื่อน ๆ รออยู่

หนุ่มธีร์ผ่อนเครื่องยนต์เบา ข่มความร้อนเร่าภายใน ยอมใจเลี้ยวกลับขับไปส่งบัวลงห่างจากร้านให้บัวเดินไกลหลายสิบก้าวอยู่

บัวประภาโผล่หน้าเซียว ๆ เพื่อน ๆ ก็กรูเกรียวเข้ารุมล้อม ห้อมแห่พาบัวมานั่งที่โต๊ะรวมหน้าเวที

"ถ้ามาจักรยานถึงนานแล้ว" เสียงใครแซวเล่นเอาบัวแปลบใจจี๊ด

"ไม่ชวนคนเจ็บมาด้วยล่ะ" ทิชาเหน็บ

"จะเป็นไรไปเล่า ก็ไปรับมาซี่" ครูพ่อที่ส่ายหูเรดาร์ฟังอยู่ไม่รู้พูดจริงพูดเล่น แต่เป็นผลให้เจ้าน้องเล็ก ทิชาตื่นเต้นเต็มที่ ตาหยี ๆ นั้นเบิกโต

"เดี๋ยวหนูจัดการเอง" ว่าแล้วทิชาก็พรวดโผนควบมอเตอร์ไซค์ปุ๊กลุกแผล็วออกไป ไม่ถึงสิบนาทีก็กลับมาพร้อมหนุ่มเชียงของซ้อนท้าย หน้าขรึมสะลึมสะลือคล้าย

คนเพิ่งตื่นนอน หนุ่มเขมเดินตามทิชาฉุดแขนพาแล่นมาส่งถึงตัวบัวประภา

บัวบานก้มหน้าหลบกลบอาย กลีบห่อกลายเป็นบัวตูมไปเสียแล้ว มองต่ำไปยิ่งเขินจึงเงยหน้าช้า ๆ ขึ้นเผชิญดวงหน้าที่เปลี่ยนจากสีดำเป็นสีทองแดงตอนนี้ดูเกลี้ยงเกลาใกล้เข้าที่ มีก็แต่จมูกที่ยังแด่นอยู่หน่อย ยังลอกคราบไม่หมดดี และยังมีผ้ากอซแปะปิดแผลที่หางคิ้ว

โต๊ะผู้ใหญ่คุยกันอย่างผู้ใหญ่ โต๊ะเด็กก็คุยกันแบบเด็ก ๆ มีโหวกเหวกบ้าง สุดแต่กิริยามารยาทเฉพาะตัว ผู้ใหญ่แถวนี้ไม่มีถือสา เป็นเด็กก็ใช่จะเอาแต่สนุกสนานไปวัน ๆ ย่อมต้องมีเวลาหาสาระแก่นสารกันบ้าง ครูสุรยุทธ์สู้อบรมพร่ำสอน ใช่สอนแต่วิชาการความรู้ ครูให้ลงมือปฏิบัติด้วยการจัดกิจกรรมนำลงพื้นที่ชีวิตสู่เวทีจริงสนามจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทำงานเชิงรุกบุกไปข้างหน้า ฟันฝ่าไปข้างนอก โดยไม่หลงลืมด้านใน

อาหารเลิศรสทยอยมาบริการ เสียงเพลงเบา ๆ จากเครื่องเสียง เคล้าอารมณ์สมรสชาติอาหาร โต๊ะผู้ใหญ่พูดคุยปรึกษาหารือกันถึงความสำคัญของเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เรื่องย่อย ๆ ในเรื่องใหญ่ ๆ หารือ หาทาง หาวิธีเอาชนะอุปสรรค ข้ามพ้นข้อจำกัด เพื่อจัดการบริหารยุทธศาสตร์สู่ยุทธวิธี ผู้ใหญ่ดี ๆ ร่วมใจคิด ร่วมมือสร้าง ชวนเด็กคิด ชวนเด็กทำ ด้วยความสัมพันธ์อันไร้ช่องว่าง

ระหว่างวัย ส่งเสริมความรักให้ก้าวพ้นความคับแคบไปสู่ความกว้างกว่า กว้างอย่างไร้ขอบเขต เรียนรู้ความสุข เข้าถึงความทุกข์เพื่อจะได้ร่วมสุขร่วมทุกข์กับผู้อื่น

เพื่อเข้าถึงปรัชญาลึกซึ้งด้วยการปฏิบัติอย่างง่าย ลงมือทำสิ่งเล็ก ๆ ด้วยความรักอันยิ่งใหญ่ ผู้ใหญ่ดีไม่เบื่อหน่ายที่จะถ่ายทอด ถ่ายเทความรู้ และพร้อมที่จะเรียนรู้ เด็กที่ได้รับการอบรมบ่มเพาะมาดี ย่อมเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี คนดีสังคมย่อมดี ผู้ใหญ่ดีกำลังคุยกันถึงแนวทางสร้างความหวังนั้น ส่วนเด็ก ๆ ก็คุยกันโหวกเหวกไปตามประสา ผู้ใหญ่ก็เลยต้องดุเอาบ้าง

"เบา ๆ กันหน่อยได้ไหม"

ทิชากำลังคุยโทรศัพท์กับพ่อผู้เลี้ยงดูลูกแบบเพื่อน ก้อยคุยกับเพื่อนที่เพิ่งโทรเข้ามา เฟิร์นกำลังเทียบเคียงเครื่องโทรศัพท์รุ่นใหม่กับเมย์ขณะบัวประภายังว้าวุ่นเรื่องความเร็ว

เขมราฐหนุ่มเชียงของเฝ้ามองและจ้องฟังสำเนียงทองแดงของครูสุรยุทธ์ที่สนทนาอยู่กับท่านนายกเทศมนตรี สักครู่ท่านนายกฯ ขึ้นสู่เวทีกล่าวชื่นชมและขอบใจเด็ก ๆ ทุกคน คณะมัคคุเทศก์น้อยที่เพิ่งเสร็จสิ้นภารกิจ คณะยุววิจัยที่ขยันลงพื้นที่สัมภาษณ์บุคคลเก็บเกี่ยวข้อมูลสด ๆ มาสนับสนุนวัตถุพยานข้อมูลเอกสารที่มี เพิ่มความน่าเชื่อถือต่องานวิจัยของเรา กล่าวถึงความก้าวหน้าของงานสาธารณสุขชุมชน โครงการโรงพยาบาลหนึ่งพันห้า

ร้อยเตียง ความร่วมมือของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านกับความงดงามเล็ก ๆ ที่เบ่งบานด้วยน้ำใจของเด็ก ๆ อสม. น้อยต้นกล้าอุดมคติที่รอวันเติบใหญ่ไปเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญในวันหน้าแทนผู้ใหญ่ที่โรยรา

ท่านนายกฯ กล่าวขอบใจเด็ก ๆ อีกครั้งก่อนมอบเวทีให้นักดนตรีเพื่อชีวิตหนุ่มใหญ่

เพลงเพื่อชีวิตเพลงแล้วเพลงเล่าที่เขาเคยฟัง วิหคหนุ่มน้อยช่างฝันนามเขมราฐ เคยตั้งคำถาม ที่ว่าเพลงเพื่อชีวิตนั้นเพื่อชีวิตใคร ปากบรรเลงเพลงแห่งอุดมการณ์หากผู้ขับขานยังเมามาย บทเพลงสื่อความหมายหากผู้บรรเลงยังสับสน คิดถึงพ่อเข้ม เชียงของ นักร้องนักเพลงเพื่อชีวิต ร้องบรรเลงมาค่อนชีวิต ผู้ตัดสินใจปิดผับดับไฟแสงสี ยุติเวทีคนกลางคืน คืนความหมายให้บทเพลงยอมขัดใจนักเลงผู้มาดื่มเหล้าเคล้านารี

เข้ม เชียงของผ่านข้ามความมึนเมาทุกรูปแบบ ผับคนกลางคืน แปรสภาพเป็นร้านอาหารเพื่อสุขภาพของคนที่ไม่ยี่หระต่อความป่วยไข้หากแต่ตั้งใจเลิกเบียดเบียนชีวิตอื่น รีสอร์ทของเขาเปลี่ยนสภาพเป็นเรือนพักกายใจอิงธรรมชาติ เขมราฐเผลอเทียบเคียงพ่อเข้มของเขากับครูพ่อของสาว ๆ เหล่านี้ ว่าแตกต่างแทบตรงกันข้าม พ่อเข้มแปลกปลีกหลีกลี้ รักษาพื้นที่ยืนหยัด ครูสุรยุทธ์บั่นบุกรุกคืบด้วยยุทธศาสตร์ปรับประยุกต์ยุทธวิธี กระจาย ขยายโยงใย บูรณาการ ทำการใหญ่ได้โดยที่อัตตาตนไม่ใหญ่ตาม

ยังดูเป็นคนเล็ก ๆ ซ้ำแววตายังดูเหมือนเด็กตามลูก ๆ ไปด้วย กระทั่งการแต่งกายก็ดูง่าย ๆ ดูสบาย ๆ สบายเจ้าตัวเอง สบายตา สบายใจ คนอื่นที่เฝ้ามอง

พ่อเข้ม เชียงของของเขมราฐ แท้จริงเป็นคนสุพรรณบุรี แดนดินศิลปินพื้นบ้าน ครูสุรยุทธ์ วุฒิชนะนี้เขาเล่าว่ามาตุภูมิของเขาคือ นครศรีธรรมราชแดนใต้ มาตุภูมิมีความหมายว่าแผ่นดินแม่ หาคับแคบแค่ความเป็นบ้านเกิด แผ่นดินนี้กว้างใหญ่ มองจากปลายเท้าเราไปจนสุดขอบฟ้า หากเราก้มกอบกำดินมาสักกำมือนั่นแหละคือดินของแผ่นดินทั้งหมดทั้งมวล บ้านหลังหนึ่งกับบ้านอีกหลังหนึ่ง บ้านหลังไหนก็คือบ้าน บ้านหลาย ๆ หลัง รวมกันเป็นหมู่บ้าน หลายหมู่บ้านเป็นตำบล คำว่าชุมชนหมายรวมกันทั้งบ้านฉัน บ้านเขา และบ้านเธอ รากฐานแข็งแกร่ง บ้านเรือนแข็งแรง ครอบครัวอบอุ่น แสงแดดอุ่นอวล หากบ้านหลังหนึ่งทรุดโทรมผุพัง บ้านอีกหลายหลังจะยังยืนหยัด ชุมชนจะยังดำรงอยู่ ที่ไหนก็มีคนแห่งหนไหนก็มีบ้าน ทุกคนย่อมเป็นคนของที่ไหนสักที่สักแห่งหน คนไหนก็คน แห่งหนไหนก็แห่งหน ทุกคนเป็นคนของแผ่นดิน อยู่ที่ไหนก็เป็นคนของที่นั่น จะที่นั่น ที่นี่หรือที่ไหนก็คือแผ่นดินนี้ แผ่นดินของโลกของเราร่วมกัน เขมราฐเก็บเอามาประมวล จินตนาการเอาหน้าพ่อเข้มเชียงของ ลองซ้อนภาพหน้าครูสุรยุทธ์สุดปลื้มจิตประทับใจ

เขมราฐปลีกตัวจากกลุ่มเพื่อนเดินสำรวจพื้นที่บริเวณร้าน อ่านข้อความ คำคม ที่ติดไว้ตามเสา มีรูปภาพใส่กรอบเล็ก ๆ ประดับผนังอยู่หลายรูป เข้าไปดูใกล้ ๆ เขมราฐตื่นใจ รูปวาดสีน้ำเมืองเขมราชหลากหลายมุมมองเป็นชุดไปจนสุดผนัง ทุกภาพมีลายเซ็นตรงมุมขวาด้านล่าง ประทับไว้อย่างถ่อมเจียม เขมราฐมองเห็นลายเซ็นใจเต้นระทึกครึกโครม

เขมราฐเดินดูมาถึงภาพสุดท้ายที่ติดตั้งบนพื้นที่เจาะจงพิเศษ กรอบไม้เก่าขลังด้วยคราบไคลแห่งกาลเวลา กรอบไม้หนาประมาณ 3 นิ้ว มีริ้วรอยบนพื้นผิวที่คงเหลือเนื้อทองเรืองไรไว้ให้เคลือบแคลง ถัดจากกรอบไม้เป็นขอบผ้าเนื้อหยาบ สีหม่นนวลเป็นพื้นเด่น ขับเน้นภาพถ่ายขาวดำรูปจักรยานโบราณคันหนึ่ง

เขมราฐยืนตะลึงถึงหน้าชาขาสั่น กะพริบตาถี่ ๆ ขับไล่แสงสีที่รบกวน จ้องมองภาพจักรยานโบราณคานคู่ อานผอมคอดปลายงอน ตะแกรงท้ายกว้างยาว บังโคลนหน้าหลังกระทั่งบันได แตกต่างไปก็แค่โซ่และสเตอร์ท้ายที่ไม่มีเกียร์ทด ส่วนที่ต่างไปคือส่วนที่เพิ่มขึ้นจากการปรับแต่งปรุงเติม สภาพเดิมคือรูปนี้ ปัจจุบันคือเจ้าไผ่ดำ ที่เขาขับขี่มานี่ใช่ไหม ไม่น่าเชื่อก็ต้องเชื่อว่าใช่ ในโลกนี้จะมีจักรยานโบราณคานคู่หลงเหลืออยู่สักกี่คันเชียว เขมราฐยืนแน่นิ่งดิ่งจมกว่าจะถอนเท้าถอยออกมาได้เล่นเอา

เหงื่อโทรม ถอยไปสูดอากาศภายนอก ออกไปเดินบนทางโรยหินเกล็ดริมโขง เดินไปเดินมา จนความว้าวุ่นตกตะกอนเป็นคำถามประโยคเดียว ‘จักรยานโบราณในกรอบไม้เก่าขลังนั้นเป็นคันเดียวกันกับจักรยานที่พาเขามาถึงเมืองเขมราฐไหม’

บัวประภาประคองคลึงแก้วน้ำหวานในมือ เหลียวหาไม่เห็นเขมราฐ จึงเดินตามหา บัวถามแซนดี้ว่า เห็นนายคนเชียงของไหม แซนดี้เด็กเสิร์ฟสาวลาวจูงมือเพื่อนสาวออกไปหน้าร้าน บัวเห็นหลังเขมราฐไว ๆ ก่อนหายวับ

จากร้านมิตรกงพะเนียง เขมราฐวิ่งฝ่าละอองสนธยาที่พลาดท่าพ่ายราตรีไปตามถนนที่ทอดตรงกลับถึงวัดโพธิ์ โผเข้าหาเจ้าไผ่ดำ แตะเนื้อลูบตัวจับแฮนด์ ตบอาน ใจสะเทือนอกสะท้าน ลึกก็ตันตื้นก็ตัน อัดอั้นเหลือระบาย

บนถนนสายนอกเมืองเปลี่ยวร้าง เขมราฐรีดเค้นพลังทุกส่วนในกาย โถมถีบจักรยานของพ่อทะลวงฝ่าความมืดไปด้วยความเร็วถึงที่สุด เท่าที่กลไกไร้เครื่องยนต์จะทำได้ ผ่านประตูความมืดหายลับไป ในอนธกาลสีน้ำเงิน เขาปั่นจักรยานอาบแสงดาวเป็นระยะทางกว่า 50 กิโลเมตร ใช้เวลากว่าสองชั่วโมงมาถึงแก่งสามพันโบก 15 วันแห่งการเดินทาง เขาเลาะเลียบฝั่งโขงมายาวไกล ผ่านชมแก่งมาหลายแก่ง แต่ละแก่งหินเหมือนหิน เกาะแก่ง

กรีดพิณเพลงสายน้ำยามฤดูแล้ง สายน้ำเอยไหลล่วงเลยเหมือนกาลเวลา

ลำโขงยามดึกสงัด แว่วร่ำระงมสายลมพัดเสียงพึมพำสายน้ำไหล เสียงดาวพราวพรายกะพริบพร่ำ แก่งสามพันโบกรำพันว่าทั้งสามพันแอ่งศิลานี้รักดาว เร้นกายอยู่ใต้ผิวน้ำมานานเดือนแสนคำนึง น้ำลดจึงได้ผุดพ้น ซึ่งแอ่งเล็ก บ่อน้อย บ่อใหญ่ ตื้นลึกหลายรูป บ้างกลม บ้างรี มีโค้ง เว้า คอด แอ่งเล็กเท่าเบ้าครก แอ่งใหญ่ขนาดช้างลงเล่นได้ เห็นขาว ๆ นั่นน้ำ เห็นเทา ๆ ดำ ๆ นั่นหิน เห็นพราวพรายนั่นน้ำริน ตะคุ่มตะคุ่มกลุ่มหินโขดเห็นเป็นรูปร่างต่าง ๆ สุดแต่จินตนา สามพันโบกนามเกาะแก่ง บ่อหินสามพันแอ่งขังดาวไว้ระยิบระยับ

พ่อครับพ่อเคยพรรณนาไว้ในสมุดบันทึกว่า แก่งหินแห่งนี้มีสำเนียงพิเศษเฉพาะ พ่อเดินลัดเลาะชมเกาะแก่งแหล่งโบกหิน พ่อได้พบแอ่งน้ำรูปหัวใจ น้ำนิ่งใสจนเห็นเงาตัว พ่อว่าเห็นหน้าตนไม่ชัด ด้วยมีแสงจัดจ้าจากทางด้านหลัง พ่อยังเห็นศิลารูปหัวสุนัข และได้วาดภาพลายเส้นบันทึกไว้ พ่อมาถึงแก่งสามพันโบก ในวันสุดท้ายของเดือนมีนาคม ปี 2535 เป็นจุดสุดท้ายก่อนเข้าสู่แผ่นดินเขมราฐ

เขมราฐนอนหงายบนแผ่นหินที่กลางแก่ง อาบแสงดาวพราวน้ำค้าง ฟังเสียงน้ำซอกซอนซ่านผ่านแก่งเผลอหลับไหลบนแผ่นหิน แว่วยินเสียงนกริมฝั่งละเมอ

ตนเองเผลอเพรียกนามพ่อ “หงสจร” ก้องสะท้อนในห้วงฝัน พลันแว่วเสียงเพรียกตอบ “เขมราฐลูกพ่อ” หนุ่มน้อยตื่นผวาบนแท่นศิลายะเยียบเย็น

เขมราฐขี่จักรยานกลับ สามชั่วโมงจากแก่งสามพันโบก ถึงเมืองเขมราฐเวลารุ่งอรุณ มุ่งไปสู่ร้านมิตรกงพะเนียงเคียงโขงนทีด้วยความเร็วที่ลดลงสู่ปกติ ไม่มีคำถามค้างคาใจ... สิ้นสงสัยแล้วโดยสิ้นเชิง

ลุงมิตรโน้มเอียงไปทางมั่นใจ แต่จะให้แน่ต้องไปถามครูวิบูลย์ที่ร้านจักรยานในเมือง

เขมราฐไม่ลืมปลดรูปจากผนังไปด้วย

ครูวิบูลย์เป็นเพื่อนของครูสุรยุทธ์ สอนวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ เปิดบ้านชั้นล่างเป็นร้านขายจักรยานด้วยความรัก เขารู้จักและรู้จริงเรื่องจักรยาน มิได้เพียงทำเป็นอาชีพเสริม แต่เป็นการเติมความฝัน ฝันที่เรียบง่ายหวังอยากเห็นผู้คนทั้งหลายเคลื่อนไหวชีวิตให้ช้าลงเหมือนการถีบปั่นจักรยานไปช้า ๆ

‘บ้านจักรยาน’ อยู่ริมถนนย่านตลาดริมเขื่อน ถนนวิศิษฐ์ศรี ใกล้ที่ทำการเทศบาลนี่เอง ร้านนี้เอาเวลาเปิดปิดแน่นอนไม่ได้ แม้แต่ช่วงเวลาปิดภาคเรียน เมื่อเขมราฐไปถึงเห็นร้านยังปิดอยู่ เขาจึงขี่จักรยานวนเวียนอย่างกระวนกระวาย จนสายโข ประตูร้านเลื่อนเปิดดั่งฉากเวทีละครเผยม่าน จักรยานใหญ่น้อยจอดเรียงราย

กระจายทั่วพื้นที่ห้อง มีตู้และชั้นวางของติดผนัง ชิ้นส่วนอะไหล่ อุปกรณ์ประดับ ล้อยางนอก ห้อย ๆ แขวน ๆ เป็นหมวดหมู่อยู่เหนือหัว

เขมราฐมาถึงจอดเจ้าไผ่ดำ ยืนตรงด้วยขาตั้งคู่ที่หน้าร้าน ครูวิบูลย์มองเผินเมินผาด แต่แล้วต้องหันกลับฉับพลัน ร้องเสียงหลง

"โอ... คุณพระช่วย เจ้าได้จักรยานคันนี้มาจากไหน"

"ใช่คันเดียวกันไหมครับ" เขมราฐหยิบกรอบรูปออกมาจากถุงที่ห้อยแฮนด์

ครูวิบูลย์ทรุดลงนั่งยอง ๆ มองงงงันจังงัง ยังไม่ตอบอะไร ใจเต้นตึกตัก อึกอักเป็นอึดใหญ่เอาแต่ลูบไล้จักรยานคันงามไปทั่วทุกส่วน จับบันไดหมุนล้อเร็วจี๋ แล้วหมุนกลับตลับฟรี ดวงตาเยิ้มฉ่ำยิ้มชื่นปากถะถั่งถ้อยคำพร่ำพรู "โครงคานคู่นี้ใช่ของเดิมแท้ ตะเกียบหน้านี่ก็ใช่ อานฉันใส่ให้ เป็นของเก่าแต่ไม่ใช่ของเดิม ชุดเกียร์ท้ายฉันเองหาอะไหล่มาปรุงแต่งปรับ บันไดของเก่า โซ่ใหม่ วงล้อใหม่ ใช่ใช่แล้ว มันคือจักรยานในภาพนี้ จักรยานคันนี้ฉันปรับแต่งมันมากับมือ ทำตามคำขอของเขา เราตั้งชื่อให้มันว่าไผ่ดำ"

"หงสจร" เขมราฐเอ่ยนามพ่อผ่านลำคอยากเย็นด้วยขับเค้นออกมาจากก้นบึ้งหัวใจ

'ใช่... คนเมืองเขมราฐรู้จักเขาในนามหงสจร'

ถ้อยคำที่หลากไหลจากปากครูวิบูลย์มาจากศูนย์ข้อมูลความทรงจำภายใน

"จักรยานโบราณคานคู่คันนี้ฉันได้มาจากเมืองเสียมเรียบ ฝั่งเขมรโน้น" ครูวิบูลย์ซื้อมาในราคาสองพันบาท ในสภาพโกโรโกโสบุโรทั่ง สุขภาพย่ำแย่ ฟันสเตอร์สึกหรอ เพลาหลวมโพลก

"นายหงสจรไม่ใช่คนที่นี่ เมืองเขมราฐเป็นเพียงเมืองผ่านอีกเมืองของคนจร เขาบอกใคร ๆว่า เขาเดินทางมาจากดินแดนแห่งความฝัน มาพร้อมจักรยานคันหนึ่งก็คือคันนี้..." ครูวิบูลย์ชี้ไปที่จักรยานที่จอดอยู่บนแท่นยกสูงจากพื้น เป็นจักรยานทรงสปอร์ตยี่ห้อราเล่ย์เท่อย่าบอกใคร เนื้อเหล็กแกร่งพิเศษน้ำหนักเบา อานสปริงเบาะหนังแท้ อายุแก่กว่าเจ้าของขนาดเป็นพ่อลูกกันได้ ปัจจุบันถือเป็นจักรยานสะสมรุ่นยอดนิยม จักรยานคันนี้เป็นของเดิมแท้ทุกชิ้นส่วนสำคัญ วงล้อหน้าหลังของเก่าเว้นแต่ยางเท่านั้น "มันคือจักรยานของพ่อเจ้า เขาขับขี่มันมาจากความฝันมาถึงเมืองเขมราฐ แล้วก็จากไป เขาทิ้งจักรยานคันนี้ไว้ และขี่เจ้าไผ่ดำของฉันไปสู่เมืองเชียงของ" ครูวิบูลย์เล่า เขมราฐเข้าไปลูบคลำจักรยานราเล่ย์นามไผ่เงิน

"ตามฉันมาเจ้าหนู"

เขมราฐตัวลอยตามครูวิบูลย์เข้าไปด้านใน ผ่านม่านกั้นส่วนพื้นที่จักรยานสู่พื้นที่บ้านส่วนตัว ไม่กว้างแต่

จัดวางอย่างเหมาะเจาะ ตู้ไม้เก่าด้านในสูงเกือบยันเพดาน ความกว้างเต็มผนัง บรรจุหนังสือเรียงสัน ด้านซ้ายริมหน้าต่างติดผนัง วางโต๊ะไม้ขากลึงกลม เก้าอี้สอดเก็บใต้โต๊ะ บนโต๊ะมีหนังสือสองสามเล่ม วางเป็นระเบียบ สมุดกระดาษสา กระบอกไม้ไผ่ใส่ปากกาหลายด้าม ดวงไฟกลม ๆ อยู่ในโคมไฟก้านยาวคล้ายฝักบัว มีกรอบกระดานชานอ้อยเล็ก ๆ ตรึงกระดาษและภาพโปสการ์ดรูปจักรยานสวย ๆ ด้วยเข็มปัก ด้านขวาของห้องเป็นบันไดขึ้นชั้นบนตีไม้ปิดส่วนราวบันไดเป็นพื้นที่ติดกรอบรูปภาพจักรยานโบราณหลายรุ่น หลายรูป

ครูวิบูลย์ชักเก้าอี้มีพนักพิงให้หนุ่มน้อยนั่งที่โต๊ะริมหน้าต่างตารางกระจก

"ดูนี่ไอ้หนุ่ม"

เขมราฐมองดูถุงผ้าเนื้อหยาบ ๆ ลายผ้าขาวม้า ไม่กล้าแตะต้อง ครูผู้เปิดประตูความหวังแหวกหูรูดถุงผ้าล้วงสมุดเล่มเขื่องออกมาวางต่อหน้าหนุ่มน้อย

สมุดบันทึกปกแข็ง เจาะร้อยเชือกเย็บเล่ม เนื้อในกระดาษหยาบพิเศษ เว้นแต่แผ่นรองปกหน้าหลังสีขาวหม่น มีตัวอักษรพลิ้วสลวยด้วยปากกาปากแบน 'เขมราฐที่รัก'

มือหนุ่มนิ้วยาวเรียว เกี่ยวหน้ากระดาษพลิกทีละหน้าราวกับว่ามันหนักอึ้ง ทีละภาพทีละภาพ แต่ละภาพเล่าเรื่องเมืองเขมราฐ สถานที่สวยงาม สถานที่สำคัญและ

ไม่สำคัญ มุมมองที่ผู้บันทึกสนใจ อาจเป็นมุมมองที่ใคร ๆ เคยผ่านเห็น บางมุมมองใครบางคนไม่เคยมอง และมุมมองที่ไม่เคยมีใครสนใจ แต่ละภาพบอกนามสถานที่ วันเดือนปีที่วาด ภาพเมืองเขมราฐเมื่อ 20 ปีก่อน กับภาพปัจจุบัน เปลี่ยนไปไม่มาก อาคารแถวไม้ย่านตลาดเก่ายังดำรงคงรูปเดิม เรือนโบราณย่านชุมชนบ้านเหนือหลังนั้นแทบไม่เปลี่ยนแปลงเลย เว้นแต่ต้นไม้ใหญ่ ตรงริมรั้วด้านซ้ายของภาพวาดถูกโค่นทิ้งไปในความจริง

แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัด คือ การแทนที่ของสิ่งที่มนุษย์ปลูกสร้างลงไปบนพื้นที่ว่าง ๆ หรือถากถาง ขุดถอน รื้อทำลายสิ่งที่มีอยู่เดิม

“พ่อของเธอมาถึงเมืองเขมราฐ เมื่อ 1 เมษายน 2535”

หลักฐานคือถ้อยความที่บันทึกไว้ใต้ภาพ

“แรกมาถึงเขมราฐก็หลงรัก งามนักเมืองชายแดนแขวนเคียงของ ของน้ำขอดทรายเขินลาดเนินทอง มองจากวัดองค์แสน โอ้แสนงาม”

คนเขมราฐคนแรกที่หนุ่มพเนจรรู้จัก ก็คือ ครูวิบูลย์คนนี้ “เขาไสจักรยานคันงาม แต่สภาพแย่มาก ดังโกรกกรากมาหาฉัน”

หงสจร ทิ้งจักรยานและสัมภาระไว้ หายตัวไปทั้งวันพร้อมอุปกรณ์วาดรูป กลับมาตอนเย็นพร้อมภาพวาดสีน้ำภาพนี้ “เขาให้ไว้เป็นค่าแต่งซ่อมเจ้าไผ่เงิน” ครู

วิบูลย์ชี้ไปที่ภาพบนผนังเหนือกรอบหน้าต่าง

"สัปดาห์แรก เขาอาศัยนอนอยู่ที่นี่ ฉันมีเตียงผ้าแบบพับได้ จัดที่ตรงนี้ให้เขา สภาพตอนนั้นแทบไม่ต่างกับตอนนี้ แต่ตอนนั้นเหมือนห้องมันจะกว้างกว่านี้"

ที่ทำการเทศบาลนั่นในตอนนั้นเป็นที่ว่าการอำเภอเมืองเขมราฐยังมีฐานะเป็นสุขาภิบาล เขื่อนริมน้ำนั้นยังไม่ได้สร้าง ถนนสายนี้ช่วงเวลานั้นยิ่งสงบเงียบ "บ้านฉันเหมือนมันไม่แคบอย่างนี้ ฉันนอนอยู่ชั้นบนได้ยินเสียงเขาเป่าหีบเพลงปากทุกวัน เขามีเพลงประจำตัวเขาอยู่เพลงหนึ่ง ท่วงทำนองเศร้าหวานซึ้ง ฟังเพลินดี ฉันได้ฟังเพลงนี้ก่อนนอนทุกคืน รู้สึกไพเราะอย่างอัศจรรย์ เขาอยู่กับฉันอย่างเกรงใจ ตื่นเช้าก็หายตัวไปพร้อมเจ้าไผ่เงินตอนเย็นก็กลับมาพักผ่อนในห้อง เรียกกินข้าวก็ไม่กิน เขาทำอะไรขลุกขลักอยู่จนดึก เป่าเมาท์ออร์แกนพักใหญ่จนเพลงเงียบไปนั่นแหละเขาหลับแล้ว เหมือนว่าเขาบรรเลงกล่อมตัวเอง"

จากบ้านครูวิบูลย์เขาไปอยู่วัดโพธิ์ไม่ถึงหนึ่งเดือนอาศัยวัด ชั่วพระกลับตาลปัตร เขาก็จากลา ใช้ความสามารถทางดนตรี แทรกตัวเข้าเป็นนักร้องบรรเลงเพลงตามร้านอาหาร และผับกลางคืนสองสามแห่ง ห้วงปีนั้นเพลงประเภทที่เรียกกันว่าเพลงเพื่อชีวิตกลับมาเฟื่องฟูอีกครั้ง เมืองเล็ก ๆ สงบเงียบอย่างเขมราฐได้เปล่งแสงเรืองรองในยามค่ำ ได้ดื่มด่ำสุนทรีย์ เป็นความสุขเล็ก ๆ

เฉพาะกลุ่มคนหลบมุมอบร่ำความฝัน

กลางคืนเล่นดนตรี เล่นเสร็จก็นอนที่ร้านที่เล่น ตื่นนอนตอนใกล้เที่ยง ชำระล้างกายใจ ถ่ายระบายกากชีวิตประจำวัน หาอาหารใส่ท้อง หนีบหนังสือสักเล่มเข้าใต้ร่มเงาไม้ กางเก้าอี้ผ้าใบหันหน้าไปทางแม่น้ำ ครั้นบ่ายคล้อยออกตระเวนวาดรูป เย็นกลับมาเตรียมตัว ค่ำเล่นดนตรี เวียนครบสามที่ไปจนดึก บอกใคร ๆ ว่าคงอยู่ไม่นาน เวลาผ่านไปเป็นปี จาก 1 เมษายน 2535 ศิลปินหนุ่มนามหงสจร ก็เหินจรจากเมืองเขมราฐไปในวันเดียวกันเดือนเดียวกันของปีต่อมา ทิ้งไว้เพียงรอยเท้าแผ่วเบา บนผืนทรายแห่งความทรงจำของคนเขมราฐจำนวนหนึ่ง ซึ่งสายลมแห่งกาลเวลายังไม่อาจลบเลือน

“อยากได้กลิ่นกายเขา อยากได้ยินเสียงลมหายใจพ่อเจ้าจงไปสูดดมดื่มซับเอา ณ สถานที่ที่ปรากฏในภาพสีน้ำเหล่านี้ อยากเห็นละอองเงา ร่องรอยในอากาศ อยากฟังเรื่องเล่าเกี่ยวกับพ่อ เพียงเจ้าไปหาใครบางคนตามร้านอาหาร และผับบางแห่ง”

บางแห่งที่เลิกกิจการไปแล้วแต่อาจมีภาพสีน้ำหรือภาพลายเส้นที่ปรากฏลายเซ็นตรงมุมขวาล่าง ‘หงสจร’

อยากรู้จักเขาให้มากกว่านี้ บางทีอาจต้องเดินทางไกลกว่าเดิม หงสจรเขาว่า “การเดินทางมีสองอย่าง คือเดินทางภายนอก กับเดินทางภายใน เดินทางออกไปให้ไกลสุดฟ้ากว้าง กับเดินทางเข้าไปให้ลึกล้ำสุดล้ำลึก”

“ฉันเคยได้รู้ข่าวคราวของเขาบนพื้นที่สื่อสารสังคมออนไลน์” มีคนกล่าวขวัญถึงเขาในบางช่วงเวลาที่ถูกละเลยหลงลืม เขายังคงเดินทางจากสถานที่หนึ่งสู่สถานที่หนึ่ง พบพานผ่านพ้นทุกสภาพถนนหนทาง สถานที่อันสวยงาม ทะเลสาบสีเติร์กควอยซ์บนที่ราบสูงหลังคาโลก สถานที่อันร้อนแล้งพิโรธโหดร้าย ทะเลทรายระอุที่แม้แต่อูฐยังระย่อ สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่กำราบสยบความหยิ่งผยองของมหาชน ขณะนี้ ขณะนั้น ขณะไหน ก็คือขณะกาละหนึ่งล้วนผ่านเลยเป็นอดีต ขณะนี้เขาอยู่ที่ไหน ดูเหมือนยิ่งห่างไกล ห่างไกลไปจนสุดเขตแดนโลกไซเบอร์ ไม่ว่าเขาจะอยู่ที่ไหนระหว่างเส้นทาง ภายใน ภายนอก อันไม่เห็นรอยต่อ เพราะเรากำลังคิดถึงเขา เขาจึงได้ปรากฏตัวให้เราเห็น เห็นส่วนหนึ่งของความเป็นเขาซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งกว่าเนื้อหนังมังสามิใช่หรือ

ดูท่าเขมราฐจะต้องอยู่เมืองเขมราฐยาวนานกว่าที่คิด แต่อาจไม่ยาวนานอย่างที่ฝัน รอยเท้าของเขาบนผืนทรายชายโขงไม่น่าจะถูกสายลมพัดกลบลบเลือนไปได้ง่าย ๆ รอยยิ้มหวานซื่อแฝงเศร้าของสาวบัวผูกมัดใจเขาไว้ดั่งเชือกด้ายผูกโยงลูกโป่งสวรรค์ ขอเพียงเธออย่าปล่อยพรากจากมือให้ใจต้องหลุดลอยเคว้งคว้าง นับเป็นวาสนาที่ได้พบกัน รวมทั้งครูพ่อสุรยุทธ์ผู้มีความคิดลึกซึ้ง แต่การแสดงออกเรียบง่าย ทิชาสาวน้อยผู้รู้มากร้อย

เรื่องเมืองเขมราฐ ฉลาด แคล่วคล่อง ว่องไวทุกอายตนะ ทั้งตา หู จมูก ลิ้น กายใจ และปาก ลุงมิตรเจ้าของร้านมิตรกงพะเนียง ผู้มีแววตาอ่อนโยน ครูวิบูลย์ บุคคลสำคัญเปิดประตูให้เขาก้าวเข้าไปในห้องเล็ก ๆ ห้องนั้นห้องที่เป็นที่เก็บรักษาอากาศธาตุที่มีลมหายใจของพ่อหงสจรผสมอยู่เอาไว้

เขมราฐกลับมาที่ร้านมิตรกงพะเนียง เอากรอบรูปมาติดไว้ที่ผนังดังเดิม ภาพเขียนทุกภาพในร้านล้วนเป็นฝีมือของพ่อ ลุงมิตรรับรู้เรื่องราวแล้วจากการโทรศัพท์คุยกับครูวิบูลย์ โดยไม่ต้องใช้ถ้อยคำต่อรอง ไม่ต้องมีการทดสอบสำแดงเดช เจ้าของร้านมิตรกงพะเนียงผู้เมตตารับเขมราฐเข้าเป็นนักดนตรีประจำร้าน ร้านมีนักดนตรีรุ่นพี่คนที่เห็นเล่นประจำอยู่แล้ว หนุ่มน้อยลูกชายพ่อหงสจรจะได้ขึ้นสลับเปลี่ยนบรรยากาศ มองผาด ๆ ก็รู้ว่าเจ้าหนูหนุ่มนี่ลูกพ่อแท้ แม้กายภายนอกไม่ถึงกับถอดพิมพ์มา แต่อากัปกิริยา การพูดการจา แววตานั้นลูกหงสจรเขาแน่ ที่ดูด้วยตาว่าเหมือนพ่อก็ที่มือเด็กหนุ่มนั้นนิ้วกลมดังเทียนยาวเรียวได้รูป หากดูแต่มือไม่เห็นตัวก็จะว่ามือผู้หญิง

เขมราฐมาอยู่ที่ร้าน ห้องเล็ก ๆ ที่กั้นแบ่งจากเรือนใหญ่พอได้ซุกกาย ด้วยน้ำใจลุงมิตรทำให้ห้องนี้เหมือนกว้างกว่าที่เป็น เขมราฐมีเสื้อผ้ามาไม่กี่ชุด กางเกงขาก๊วยเสื้อยืดและกางเกงขาสั้นสามตัว ผ้าขาวม้าผืนน้อยสอง

ผืนไว้โพกหัว เช็ดตัว เช็ดหน้า กระทั่งว่าเช็ดเนื้อตัวเจ้าไผ่ดำด้วย ชุดอาภรณ์ประจำกายสวมสบายใส่ง่าย ซักง่าย แห้งง่าย เก็บง่าย พับใส่กระเป๋าไม่กินเนื้อที่ สวยไหมงามไหม ดีไหม แล้วแต่ใครจะมอง แต่ที่แน่ๆ มันต่ำต้อยด้อยมูลค่า แขวนไว้ ตากไว้ ไม่มีใครอยากลักขโมย

ที่ร้านมิตรกงพะเนียงยามค่ำคืน ผู้คนจำนวนหนึ่งมาเป็นประจำ มากินมาดื่มด่ำความฝัน อิ่มหนำสำราญภายใน เสียงเพลงร้องบรรเลง แต่เบา ๆ ไม่ข่มหูใครฟัง แต่ใส่ใจจริงจังสำหรับคนที่ตั้งใจมา ร้องบรรเลงออกจากใจสื่อความหมายเพลงเพื่อชีวิต ชีวิตเธอ ชีวิตฉัน หรือใครหากอยู่ชั้นปุถุชน เหลือจะพ้นรักโลภโกรธหลง บทเพลงใช่จำเพาะเจาะจงสั่งสอนใคร มิใช่บทเทศนาใส่ทำนอง ผู้บรรเลงร้องเพียงทำหน้าที่ส่งผ่านความหมายแห่งชีวิตโดยชีวิตเพื่อชีวิตซึ่งสุดท้ายก็คงจบตรงชีวิตใครชีวิตมันนั่นแหละ

เขมราฐได้รับค่าตอบแทนรายคืน คืนละไม่มาก แต่ไม่น้อยเลยสำหรับเขา เขาพับธนบัตรใส่ไว้ในโปร่งกีตาร์อะคลูสติก ตัวที่นักดนตรีรุ่นพี่ผ่องถ่ายให้เขา

กลางคืนเล่นดนตรี นอนดึก ตื่นสายหน่อยช่วยปัดกวาดทำความสะอาดร้าน เช็ดถูจัดระเบียบโต๊ะในร้านส่วนระเบียง และพื้นที่บริการชานโล่งริมน้ำ ทำไปยันเที่ยงหาอาหารใส่ท้อง หนีบหนังสือสักเล่ม หิ้วเก้าอี้ผ้าใบเข้าใต้ร่มเงาไม้ หันหน้าไปทางแม่น้ำ บ่ายคล้อยขี่จักรยานออก

ตระเวนหามุมสวย ๆ วาดภาพ ตกเย็นกลับร้าน จัดการเตรียมอุปกรณ์เวทีดนตรี

เพียงคืนที่สองของเขมราฐที่ร้านมิตรกงพะเนียง ก็มีหน้าม้าพาเพื่อนม้าด้วยกันมานั่งชม ส่งเสียง ฮิฮิฮี้ฮี้ ที่โต๊ะด้านหน้า คือสาวน้อยทิชา ที่มาให้กำลังใจ มีพวงมาลัยพลาสติกมาด้วยไม่รู้ฉวยมาจากไหนแต่อย่างไรเขมราฐก็รู้สึกดี ทิชาและพลพรรคสั่งอาหารมาจานเดียว เป็นของขบเคี้ยวและน้ำอัดลมขวดยักษ์ น้ำแข็งหนึ่งเหยือก แม้มีเงินมากพอแต่ขอสั่งแบบเจียม ๆ แบบว่าตั้งใจพาเพื่อนมาฟังเพลง

คืนที่สามของเขมราฐไม่สวยงามนัก เขาเกิดความรู้สึกไม่ดีต่อสาวลาว ผู้ทำหน้าที่บริการแขกนามว่า ‘แซนดี้’ ที่ลานจอดรถด้านหน้าร้านเขมราฐได้ยินหนุ่มมอเตอร์ไซค์สองคนคุยกันถึงแซนดี้ ว่าสาวลาวที่ข้ามฝั่งมาหากินแบบนี้

ในเมืองนี้ไม่มีใครงามเกินสาวบัวคำ หนุ่มทั้งสองคือธีรเดช และวีรชัย เขมราฐจำหน้าธีรเดชได้ ส่วนหนุ่มวีรชัยนั้นก็คุ้นตาทั้งสองหนุ่มเดินเข้ามาในร้านพร้อมเพื่อนที่ดูเหมือนบริวารอีกสามคน

“ใครจะเอาแซนดี้ซ้อนท้ายได้” ธีรเดชท้าวีรชัย

ไม่สมเหตุสมผลเอาเสียเลย ความรู้สึกด้านลบในตัว อ้างเอามั่ว ๆ แค่ว่าหมั่นไส้ หมั่นไส้ที่เธอเป็นสาวลาวประสาไร หน้าตาไม่กระเดียดแต่จิตกระแดะ ตัวชื่อบัวคำ

ดี ๆ ดันไปเปลี่ยนไปปลอมเป็น 'แซนดี้' น่าทุเรศ น่าสมเพช น่าเวทนาแท้ ๆ

เขมราฐไม่รู้ตัวว่าใจขุ่นมัวไปเพียงไหน ปลาคังปลาแข้ว่ายมาตาใส ๆ จึงมองไม่เห็น ด้วยใจขุ่นเป็นตมเลนไปนั่นแหละ เดินสวนกันก็เผลอแขวะเธอด้วยวาจา เฆี่ยนเธอด้วยแส้หางตาเหยียดหยาม จับผิดเธอได้แม้อยู่ไกลหลายวา มองว่าให้ท่าแขกหนุ่มแก่ หวังแค่เศษเล็กประโยชน์เขาหยิบยื่น หรือมีหวังชิ้นใหญ่อื่น ยื่นปากอยากจะฮุบ ไม่เกรงไม่กลัวหรอกเบ็ดโค้งเงี่ยงคม มองแซนดี้ทีไรให้เสียอารมณ์ ปล่อยให้ความหมั่นไส้เผาใจไปทุกวัน

วันต่อมา เวลาหลังเที่ยง เขมราฐนอนเอนบนเก้าอี้ผ้าใบใต้ร่มไม้ อ่านหนังสือที่ยืมมาจากครูวิบูลย์ 'แซนดี้' สาวลาวนามฝรั่ง เดินเข้ามาหามาถึงส่งโทรศัพท์ให้ "บัวอยากคุยด้วย"

เหมือนโดนตบฉาดใหญ่ ไม่รู้มือประหลาดฟาดมาจากไหน แท้จริง บัวกับแซนดี้เป็นเพื่อนกัน รู้จักกันเมื่อต้นปี คราวที่แซนดี้พาแม่ข้ามฟากมารักษาตัวที่โรงพยาบาลเขมราฐ ตอนนั้นบัวอยู่ที่ห้องตำบลสุขภาวะ ที่เทศบาลฯ ครูพ่อสุรยุทธ์เรียกให้ไปช่วยที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองชั่วคราว มีชาวลาวเจ็บป่วยข้ามฟากมา บัวช่วยประคองร่างแม่ของแซนดี้ขึ้นรถกระบะ พาไปส่งโรงพยาบาล

ครูพ่อช่วยประสานเดินเรื่องตั้งแต่ด่านต่อเนื่องถึงขั้นตอนพบแพทย์ มีหรือศิษย์สาวอย่างบัวจะไม่นำพา บัวปลีกเวลามาเยี่ยมมาดูแล เป็นกำลังใจ ช่วยอะไรได้ช่วย อย่างเต็มใจกุลีกุจอ

ผ่านมือหมอแล้ว ยังตามไปส่งถึงตลิ่งเทียบเรือ น้ำใจที่ให้กันพันผูกทั้งสองเป็นเพื่อนนับแต่วันนั้น ยิ่งพันผูกยิ่งผูกพัน โทรศัพท์พูดคุยถามไถ่กัน กระทั่งแซนดี้ได้มาทำงานที่ร้านมิตรกงพะเนียงด้วยการฝากฝังของครูพ่อ

เขมราฐได้ยินเสียงบัวก็สดชื่นขึ้นทันใด ใจใสขึ้นอักโข

บัวเล่าถึงความสัมพันธ์กับแซนดี้ให้ฟัง เขมราฐค่อยรู้สึกดีขึ้นบ้าง ค้างคาอยู่ก็แต่นามกระแดะแซนดี้นี้แล

หากเขมราฐนิยมความเร็ว ป่านนี้ใจของเขาคงทุ่งทะยานไปถึงความชิงชังแล้ว แต่เพราะเขาเห็นความงามของความเชื่องช้า หนุ่มเชียงของจึงรู้พิจารณารายละเอียดละเมียดมอง เห็นสิ่งเล็ก ๆ ที่ผู้เร่งร้อนได้ผ่านเลย

เขมราฐถามตนเองว่ารู้สึกรังเกียจแซนดี้เพียงเพราะชื่อเธอเท่านั้นหรือ ชื่อแซนดี้ต่างอย่างไรกับชื่อฟาร่าห์ หรือว่ารังเกียจเธอ ที่เธอเป็นคนลาว ไม่ใช่แน่เพราะผู้หญิงที่ชื่อฟาร่าห์ก็เป็นคนลาว หรือรังเกียจแซนดี้ที่เธอมีกิริยาประจบแขก จินตนาการไปเองหรือเปล่าว่าแซนดี้หวังเสนอตัวแลกเปลี่ยนเป็นมูลค่า ราคาสาวลาวแรกรุ่นจะได้สักห้าร้อยบาท หรือพันบาท แลกเปลี่ยน

จากบาทเป็นกีบจะได้สักเท่าไร ได้ไปแล้วใช้ซื้อโทรศัพท์แพง ๆ กว่าเครื่องเดิม หรือเอาไปเป็นค่ารักษาพยาบาลดูแลแม่ เขมราฐช่างคิดพานด้านลบแท้ ว่าปล่อยแม่ตายเสียดีกว่าให้แม่รู้ว่าลูกสาวไร้คุณค่าน่าสมเพชทุเรศทุรังแบบนี้

นับว่าแซนดี้ยังมีบุญ ความเป็นหญิงจะอย่างไรก็มีพลังพิเศษแห่งเพศแม่ เขมราฐแสลงใจนักต่อนามฟาร่าห์ แม่ที่ลูกไม่เคยเห็นหน้าได้ฟังแต่เรื่องเล่าขานจากพ่อเข้ม เชียงของ และใครบางคนที่เคยรู้จักนามนี้ ชื่อลาวมีแต่ไยแม่ปกปิดไว้ แม่ข้ามฝั่งมาเพื่อพบกับพ่อตามกรรมกำหนด แล้วข้ามฝั่งไป ทิ้งทารกก้อนเนื้อหัวใจไม่สมประกอบไว้ให้นายจ้างจำเป็นต้องเลี้ยงดูแล ระยะแรก ๆ คนเป็นแม่ข้ามไปข้ามมา แล้วค่อยเว้นระยะห่าง ห่างเหินจนห่างหายจนเหมือนตายจากฝากไว้เพียงความเปล่าว่างอันหนักอึ้ง กดทับหัวใจเขมราฐตลอดมา

“พรุ่งนี้ไปสรงน้ำพระด้วยกันนะเขม” เสียงใส ๆ ของบัว ยังความชื่นใจให้เขมนัก

เขมราฐส่งโทรศัพท์คืนแซนดี้ มีรอยยิ้มน้อย ๆ ผุดจากดวงหน้าสีทองแดงแล้วลอยหายไปในอากาศ

13 เมษายน แดดสายบรรเจิดจ้า บรรดานกใหญ่น้อยทั้งหลายที่อาศัยในเขตเมือง พากันบินออกจากชายคาที่พักพิง บินสู่ท้องฟ้าอย่างร่าเริง เสียงเทิ้งบ้องกลองยาวเคล้าโปงลางคลอพิณ ประสมประสานเสียง

บันเทิงเริงใจของผู้คน บ่มความครื้นเครงไว้ในอ้อมประคองแห่งแนวอาคารร้านรวงสองฝั่งถนนสุขประสิทธิ์อัดแน่นนัก ทะลักล้นขึ้นสู่เวิ้งฟ้าให้นกกาพลอยรื่นเริง

ถนนสายสำคัญกลางใจเมืองจากมุมมองของเหล่าวิหคดูดั่งสายธารน้ำหวานหลากสี คลี่คลื่นระลอกกระฉอกระเริง เอิกเกริกเกริกก้องโรยละอองฟุ้งตลบอบอวล

ผู้คนมากหน้าคลาคล่ำ ลอยระร่อนดวงหน้าที่ล้วนคุ้นเคย ชาวเขมราฐเคลื่อนขบวนแห่สงกรานต์ผ่านความรู้สึกผูกพันลึกล้ำ

ในร้อยพันดวงหน้าระรื่นสลอน มีดวงหน้าดวงหนึ่งสีทองแดงจมูกแด่นเล็กน้อยลอยปะปน หากใครสักคนที่คิดถึงเขาและมองหาเขาอยู่ อาจต้องไล่เรียงดูทีละหน้า ละหน้ากว่าจะได้เจอ

คณะกลองยาวเยาวชนจากโรงเรียนเขมราฐพิทยาคม ระดมพลนักตีหน้าหนังมาเต็มพิกัด หน้ากลองกลมตึงมีจุดสีดำนูนปรากฏอยู่ตรงกลาง หน้าคนตีก็ตึงพอกันหน้าคนลอยร่อน หน้ากลองก็ร่อน มือที่กระหน่ำตีมีกำสลับแบ ขึ้นลงเป็นจังหวะ บางทีมีลงศอกสลับฉับไวพร้อมเพรียงกัน

คนตีแต่งตัวเฉิดฉาย ตั้งแต่ผ้าโพกหัว เสื้อตัวโคร่งคอกว้างพราวดอก กางเกงผ้าเนื้อเบาลื่นสีฟ้าสดเลื่อมเป็นมัน กลองหน้ากลมทรงยาวเล่าก็โพกพันผ้าสีฉูดฉาดเฉิดฉัน นางรำสาวน้อยล้วนแต่หน้าแฉล้ม

แก้มแดง ปากแดง คิ้วดำ ตาคม ผมเกล้าขึ้นเป็นก้อน เดินนวยนาดวาดวงรำตามจังหวะเว้นระยะแถวรักษาแนวหน้ากระดานแนวลึกเป็นระเบียบ เคร่งครัดแบบไม่เคร่งเครียด ท่วงทีเฉพาะรายก็สุดแต่จะออกลีลา ไม่ให้เสียท่วงท่าหมู่คณะ เสียงกลองเร้าใจคนรำจังหวะซ้ำ ๆ ย้ำใจคน ให้เผลอขยับแข้งขา บ้างส่ายเอวยักก้น บางคนทนไม่ได้ออกท่ารำตาม โดนเพื่อนผลักเลยถลำ ร่วมขบวนรำไปด้วยเลย

คณะกลองยาวหนุ่มน้อยมัธยมปลาย ออกลวดลายสุดฤทธิ์สุดเดช คั่นด้วยขบวนป้ายผ้าเชิญชวนรักษาประเพณีอันดีงาม

'สืบสานอย่างสร้างสรรค์ สงกรานต์ปลอดน้ำเมา'

'สงกรานต์เมืองเขมราฐ ใสสะอาดสาดน้ำใจ'

'กตัญญูรู้คุณ งานบุญสงกรานต์ สืบสานประเพณีสนุกอย่างมีวัฒนธรรม'

ถัดมาเป็นคณะโปงลางบรรเลงอยู่บนรถหกล้อที่ต่อเสริมเป็นเวทีเคลื่อนที่ โปงลางไม้มะหาดสองรางรัวระนาว บรรเลงทำนองอิสาน หนุ่มคนงามดีดพิณคันงอนเคียงข้างขุนพลแคนในชุดม่อฮ่อม ครึกครื้นด้วยกลองชุดคนตีผอมโย่งนั่งหลังโกง สองมือรัวไม้ตีกระหน่ำกลองสะแนร์ และกลองสมุนสองใบ เท้าเหยียบกระเดื่อง ตีกลองใหญ่เสียงแน่นกระชับสอดรับพลฉิ่ง ฉาบ ที่ยืนขนาบสองฟาก บนรถอีกคันมีคณะนางไห กรายกรีดดีด

ไหฟ้อนร่อนเฉิบ ๆ ขบวนลูกหลานชาวเขมราฐรุ่นใหม่ ขบวนสาวใหญ่แต่งภูษาอาภรณ์ย้อนยุค คณะเด็กผมจุกแกละ เปียก็มี โก๊ะก็มี ขี่ม้าก้านกล้วย สาวสวยบ้านกงพะเนียงดั่งนางฟ้าฟ้อนรำนำรถคันหลวงหรูที่ตกแต่งฐานยกแท่นเป็นที่นั่งนางฟ้าแสนงามสง่าลอออองค์ เกล้าผมปักปิ่น นุ่งซิ่นห่มสไบ สวมสร้อยสังวาลย์ หน้าหวานหยาดเยิ้มสง่างามในนามนางสงกรานต์

หนุ่มเชียงของ เลื้อยชำแรกแทรกตัวจากด้านหลังไปยืนเยกโยกชะโงกหน้ามองหาสาวที่เขาคิดถึง ในบรรดานางฟ้าหน้าแฉล้มที่แย้มยิ้ม สาวน้อยจิ้มลิ้มนั้นช่างคุ้นตาพอนางฟ้าน้อยยิ้มดวงเนตรเจ้าก็ยิบหยี ปากแย้มก็เห็นฟันเหล็กดัด ที่แท้เป็นนางฟ้าหน้าเกาหลี พอจับเจ้ามาแต่งองค์ทรงเครื่อง เจ้าดูมีเนื้อหนังมีน้ำมีนวลขึ้น เขายังจำได้อีกหลายหน้า นั่นนางฟ้า แก้ม กุ๊กกิ๊ก พลอย เฟิร์น แต่เขาไม่เห็นนางฟ้าบัวประภาที่คิดถึงเลย ดูขบวนแห่เคลื่อนคล้อยไปจนสุดขบวน ปิดท้ายด้วยรถที่แต่งประดับด้วยดอกไม้สด มีพระพุทธรูปองค์สำคัญบนแท่นฐานชูก้านฉัตร อัญเชิญไปสู่บริเวณลานริมเขื่อนหน้าเทศบาล

หนุ่มเชียงของเดินปะปนกับคนเขมราฐนับร้อยพันนึกหวั่นว่าเขาจะเห็นเป็นคนแปลกหน้า

ชาวเมืองเริ่มเล่นสาดน้ำกันทันทีที่ขบวนแห่แยกสลายกระจายเป็นฝูงชนปนเป เหล่านางฟ้าสุดเลี่ยงหลบ

กระทบไหล่สามัญชน เด็ก ๆ มีอาวุธของเขา สีสวยสดใส สมรรถภาพน่าพึงใจ มีกลไกชักเข้าชักออกอัดลมดัน ระยะยิงหวังผลไกล สาวสาดหนุ่ม หนุ่มสาดสาว หญิงสาวโดนชายป้ายแป้ง ไม่พอใจก็เลี่ยงหนีเอียงหน้าซุกยกไหล่ป้อง

หนีมาทางนี้สินางฟ้า หนุ่มคนกล้าพร้อมปกป้องคุ้มภัย เขมราฐส่ายตามองหาบัวประภา เห็นแต่ทิชาและหมู่เพื่อน ล้วนแก้มเปื้อนโดนเขาป้ายแป้ง สงกรานต์เมืองเขมราฐช่างเรียบง่าย อยู่ชุมชนไหนทำบุญวัดละแวกบ้านตน คนฝั่งลาวส่วนหนึ่งนิยมข้ามฟากมาทำบุญวัดพระเจ้าใหญ่องค์แสน ด้วยศรัทธาไร้พรมแดนขวางกั้น สรงน้ำพระพุทธ พระสงฆ์ รดน้ำดำหัวผู้อาวุโส คนรักษาประเพณี ประเพณีรักษาคน ผูกพันครอบครัว ชุมชน ถึงสังคม

เสียงประกาศว่าถึงเวลาพิธีสรงน้ำพระพุทธแล้ว ผู้คนที่สับสนปนเปก็เริ่มเข้าระเบียบโดยไม่ต้องจัดระบบ ไม่ถึงต้องเข้าแถว แต่เลื่อนไหลวนขวาเป็นแนวโค้งอ้อมโอบล้อมรถบุปผชาติ

เห็นสาวงามประคองขันใบใหญ่ดอกมะลิลอยน้ำ ขันน้อยตักสรงองค์พระพุทธสุดอิ่มเอมใจ บัวอยู่ไหน บัวอยู่ไหน เขมราฐแลหา ร้องเรียกประเดี๋ยวเดียวเดี๋ยวก็มา เคล้าแข้งเคล้าขาน่าเอ็นดู แต่ไม่ใช่สาวบัวประภา เป็นสาวทิชาหน้าเกาหลีในชุดสาวสวรรค์ไทยห่มสไบเฉียงบ่าตายิบ

หยี นางฟ้าที่ดูคล้ายออกมาจากต้นกล้วยตานี เอ่ยทัก "สวัสดีพี่ชาย" พร้อมรินน้ำลงบนไหล่พอชื้นฉ่ำ "ขอให้อายุมั่นขวัญยืนหมื่น ๆ ปี" ที่เหลือมาราดหัวเขมราฐหมดขัน "สุขี สุขี อัตตานัง ฮิฮิ"

"บัวไม่มาด้วยเหรอ" เขมพูดจบโดนทิชาป้ายแป้งที่แก้ม ก่อนจะฉุดเขมราฐติดมือไปด้วย เธอมองสำรวจแขนท่อนซ้ายที่ตัวเองคว้ามาก็เห็นว่าแผลที่ศอกนั้นหายแล้ว ถลกร่นแขนเสื้อเขาดูแผลที่หัวไหล่ก็หายแล้ว เหลือแค่รอยปื้น ๆ นิดหน่อย ส่วนแผลที่หางคิ้วนั้นทิชาไม่กล้ามองหรอกตอนนี้ เพราะมีดวงตาเขม็งวาวของเขาเขม่นอยู่ได้แต่มองผาด ๆ เอาไม่ต้องเดาก็รู้ว่าแผลแห้งสนิทแน่ ไม่รู้จะปิดผ้ากอซเอาไว้ทำไม

ทิชามีน้ำใจแกะยางวงเอาโทรศัพท์ที่ห้อยคอมาออกจากถุงพลาสติก กดยิก ๆ โทรให้ทันใด โทรติดแต่ไม่มีคนรับ ทิชาเลยคว้าข้อมือฉับฉุดกระชากลากเขมราฐต่อไปตามถนนข้างด่านตรวจคนเข้าเมือง พริบตาก็มาถึงห้องทำการของบัว เนื้อตัวเปียกมะลอกมะแลกทั้งคู่ ตอนเย็บเย็บที่นี่ ตอนนี้มาตัดไหม เลยเวลามาตั้งนานไม่ยอมตัดกันเสียที ตัดไหมนะ กลัวทำไม ไม่ใช่ตัดสายสัมพันธ์สักหน่อย

มาถึงช้าไปบัวเพิ่งออกไปเมื่อครู่ เด็กเวรอาสาที่ประจำอยู่บอกว่า มีคนโทรมาที่ศูนย์ว่าให้รีบมาด่วนจี๋ "นางสงกรานต์เป็นลม" ล้มระทวยอยู่กลางฝูงชน ตอนนี้

นอนพะงาบอยู่ริมทางเท้าข้างถนนอีกด้านของด่านตรวจ มียาดมหลอดเดียว สูดดมจนยาจืดหมดแล้ว ดูท่าจะไปไม่รอด ขอพยาบาลมืออาชีพ “รีบ ๆ มาหน่อย”

ทิชาลากเขมราฐผ่านห้องประชุมโต๊ะสี่เหลี่ยมผืนผ้า เข้าประตูหน้าออกประตูหลัง เลี้ยวขวาทีเดียวก็เห็นเป้าหมาย

นางสงกรานต์คงอยู่ในวงล้อมมหาชนก้อนใหญ่นั่นเป็นแน่ โธ่ถังนางฟ้ากลางแดดจัด คงโดนสาดด้วยน้ำเย็นหนาวปะทะร้อนกะทันหัน จึงเกิดผลอย่างที่เห็น สาวบัวมัวเงอะงะคิดจะผายปอดนางสงกรานต์บนทางเท้านี่หรือไร สถานการณ์นี้ควรต้องว่องไวรวดเร็วเฉียบขาดแม่นยำ

เขมราฐไม่รู้ใช้มนต์อะไร ถึงได้แหวกฝูงคนเข้าไปได้แบบนั้น หนุ่มเชียงของดูเหมือนรูปกายขยายออกเป็นชายอกสามศอกในพลัน เขาช้อนร่างนางสงกรานต์อุ้มขึ้นอย่างง่ายดาย ลอยเลื่อนลิ่ว ฝ่าดงกระสุนน้ำ ผ่านเขตสงครามสงกรานต์ของเด็ก ๆ ไปถึงห้องพยาบาล ภาพเคลื่อนไหววีรกรรมฉากนี้เป็นที่ประทับใจต่อเด็ก สตรี และคนชรา แต่ในสายตาหนุ่มวัยรุ่นเจ้าถิ่นสองสามคนนั่นมันเหมือนการดูหมิ่นกันอย่างเหลือเกิน

ส่งนางสงกรานต์ถึงเตียงในห้องที่บัวทำแผลให้เขาเมื่อสิบกว่าวันที่แล้ว เขมราฐเผลอนับวันในใจ มิตรภาพระหว่างเขากับบัวชั่วเวลาสิบวันนั้นหยั่งรากลงผืนแผ่นดินฤดีลึกลงไปไม่น้อย หลังจากเยียวยานางสงกรานต์เสร็จ

มีคนมารับกลับไปพักผ่อน แล้ว อสม.น้อย นามบัวประภา ผู้ผ่านการอบรมมานิด ๆ หน่อย ๆ แต่ใส่ใจแสวงหาความรู้เพิ่มประสบการณ์ ก็ทำพิธีตัดไหมสามห่วงที่หางคิ้ว จับกรรไกรบรรจงขลิบตัดใต้ปม ชักไหมออกยากหน่อย เพราะปล่อยจนแผลสนิทเนื้อเต็ม ปากเม้มลุ้นดึงไหมเส้นสุดท้าย เขมราฐเสียดายแผลหายเร็วเกิน จ้องหน้าบัวประภาด้วยสายตาขอบใจหลาย บัวสะเทิ้นอายเบี่ยงหน้าสีน้ำผึ้ง บัววันนี้แต่งกายดูดีกว่าทุกวันที่เขาพบ บัวสวมเสื้อคอบัวผ้าฝ้ายสีขาว เนื้อเบาบาง แขนเสื้อพองปลายรัดเหนือศอก ส่วนเนินอกฉลุระบายลายลูกไม้ละเอียดมีซับใน เสื้อนี้ฝีมือแม่ตัดเย็บให้ เริ่มแต่สายเทปกระหวัดวัดรอบอก เอวขึงระนาบทาบวัดบ่าจากด้านหลัง ขึงวัดส่วนยาว แม่แอบชื่นชมสัดส่วนลูกสาวอยู่ในใจ เสื้อผ้าที่แม่ตัดเย็บให้ถูกพับเก็บอยู่ในตู้มานาน นาน ๆ ใช้ที บัวเพิ่งมารู้ว่าสวมใส่แล้วดี ก็เมื่อสายตาคู่นี้ของชายคนนี้มองเอามองเอา บัวไม่จำเป็นต้องบอกเขาว่าต่อนี้ไปบัวจะไม่ใส่เสื้อผ้าพวกนั้นอีกแล้ว

"แบบนี้ ดูดีจัง" เขมราฐอยากบอกมานานแล้ว ว่าเสื้อผ้าแบบบ้าสีชมพูที่บัวชอบใส่นั้นมันดูไม่คู่ควรเอาเสียเลย ไม่เกี่ยวกับเชยไม่เชย ทันสมัยหรือไม่ทันสมัย อยากบอกว่ามันไม่ใช่ มันไม่ใช่ ชื่อบัวไม่จำเป็นต้องสีชมพู บัวมีหลายสี หลายพันธุ์ บัวเผื่อน บัวผัน บัวแผ้ว สีเหลือง สีแดง กระทั่งสีฟ้าอย่างบัวขาบ และสีขาวสะอาดผุดผาด

อย่างบัวประภา

พิธีสรงน้ำพระพุทธ เสร็จสิ้น ฝูงชนก็เคลื่อนไหวอิสระ รื่นเริงปะทะรื่นรมย์ เสียงกลองยาวเร่งระดมส่งท้ายก่อนแยกย้ายกันกลับไปนวดมือ นางฟ้าทั้งหลายเที่ยวหามุมถ่ายรูปเป็นที่ระลึก ถ่ายกันไป ถ่ายกันมา ใครกดได้ก็ถ่ายเอา ถ่ายวันนี้ เก่าวันหน้า กาลเวลามีเหลี่ยมเล่ห์ใครเล่าเห็น สงกรานต์ปีหน้านางฟ้าปีนี้ยังมีรูปถ่ายไว้ให้เรียกอดีตดูด้วยอิทธิเทคโนโลยี สิบปี ยี่สิบปี ผ่านไวแค่ชั่วอสงไขยไอจาม คนอยู่ในวัยเยาว์คงไม่มีวันมองเห็นเหลี่ยมเล่ห์ของกาลเวลาเว้นแต่จะเรียนรู้ความเชื่องช้าอย่างลึกซึ้ง

หนุ่มเชียงของเคียงข้างสาวเขมราฐ สรงน้ำพระพุทธร่วมกัน ขันที่บัวถือเป็นขันเงินแท้แม่เตรียมให้ มีขันน้อยลอยกระทบขอบขันใหญ่ดังกิ๋ง ๆ น้ำใสเหยาะน้ำหอมหลายหยด ลอยดอกมะลิตูมสดยิ่งหอมระรื่นชื่นใจ

วันเวลาอันแสนงามน่าจะจบลงอย่างแสนดี หากไม่มีเสียงรถมอเตอร์ไซค์พวกนั้นแผดคำราม

ก็เป็นเพียงอีกหนึ่งเสียงประสาน ประสมกับเสียงแห่งความสุขสนุกสนานสำหรับผู้รักความสงบที่ขี้หงุดหงิดอาจรู้สึกแค่ระคายรำคาญ แต่สำหรับสาวบัวเธอถึงกับสะท้านหวั่นไหว จนชายหนุ่มที่อยู่ใกล้พลอยสะเทือน

เขมราฐรับรู้ได้ถึงการสื่อสารผ่านเสียงเครื่องยนต์คำราม ตัดสินใจเดินเคียงข้างบัวไปไม่ปลีกตัวอย่างที่คิด

วูบแรก ถึงสี่แยกไกรลาศ เขมราฐรู้ว่ามีโจทย์รอ โจทย์จะยากไหมหนอ เกินปัญญาไหมนี่ หนุ่มเชียงของเตรียมใจ

มอเตอร์ไซค์เพรียวงามสามคัน ดาหน้าจอดคาคนขี่คร่อม สองคันมีสาวหน้าใสซ้อนท้าย คันกลางคือนายกร่าง ธีรเดชผู้เป็นเพื่อนสนิทพิเศษของบัว พิเศษเพียงไหนเขมราฐไม่รู้ ดู ๆ ไม่น่าจะเพียงไหน ลงทุนซื้อโทรศัพท์ให้ใช้ เอาเครื่องมือสื่อสารมาเป็นอุปกรณ์ควบคุม คุกคามใครจะยอมทน ไหนจะเสื้อผ้าที่อุตส่าห์เลือกสรร ราคาจะถูกจะแพงไม่ใช่สาระสำคัญ หากจะเจ้ากี้เจ้าการบริหารรสนิยมคนอื่น จัดหาให้เขาสวมใส่ร่างกายหวังครอบงำใจทำไปทำมาดูท่าจะสู้ที่แม่ตัดเย็บให้ไม่ได้ ไหนจะเรื่องความเร็ว เรื่องกาละไม่ใช่เรื่องจะมารวบรัดเร่งเร้า เอาแต่ใจ นอกจากเรื่องกาละยังเรื่องเทศะ มีหรือจะหมกมุ่นอยู่แต่ที่เร้น ๆ ลับ ๆ คับ ๆ แคบ ๆ แอบ ๆ ซ่อน ๆ หาโอกาสแต่จะพาไปซุ่มตามซอก ๆ มุม ๆ น่าอึดอัด อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ไม่นาน ต้องพล่านไป ไม่เคยพึงใจที่นี่มีแต่ต้องไปที่นั่นที่โน่น หาที่อยู่นิ่ง ๆ ไม่ได้ บัวประภาคอยหลบคอยเลี่ยงอยู่แต่หากเผชิญหน้าแล้ว เธอก็พร้อมยอมรับ อย่างน้อยเธอก็ไม่เลือกเส้นทางอื่น เพื่อหลีกเลี่ยงเขาในเมื่อเส้นทางนี้เป็นทางที่ควรต้องไป บัวกำลังจะไปที่วัด ไปช่วยทางวัดพับกลีบบัวบูชา ขัดแจกันทองเหลือง ทำความสะอาดรอบแท่นฐานพระเจ้าใหญ่องค์แสน จัดสถานที่โต๊ะ เก้าอี้ เสื่อสาด เก็บกวาดเช็ดถู ล้างถ้วยจานชาม เตรียมไว้สำหรับ

งานวันพรุ่งนี้ ญาติโยมทั้งย่านจะมาทำบุญร่วมชาติ ตักบาตรกันแต่เช้า ใช่แค่คนฝั่งเรา คนฝั่งโน้นก็จะข้ามมา เขมบอกบัวว่าแซนดี้กลับไปบ้านท่าประชุม ไปฉลองงานบุญสงกรานต์ที่บ้านตัว บัวบอกเขมว่าพรุ่งนี้แซนดี้จะข้ามมาพร้อมวงศ์ญาติ มาทำบุญที่วัดโพธิ์ไหว้พระองค์แสน

"บัวขึ้นรถ ธีร์จะไปส่ง" ธีรเดชออกคำสั่งอย่างเคย

บัวแต่งยิ้มก่อนตอบ "บัวยังไม่กลับบ้าน บัวจะไปวัด"

"ไปวัด ธีร์ก็จะไปส่ง"

บัวเดินไปด้วยฝีก้าวปกติ แต่ใจหวิวหวั่น มองซุ้มประตูวัดที่อยู่เบื้องหน้าไม่ถึงร้อยเมตร แต่ดั่งแสนไกล ธีรเดชกระดึบรถตามบัว พอถึงตัวก็คว้าแขนบัว บัวไม่มีสะบัดสะบิ้ง ยืนนิ่งหาญกล้ามองหน้าธีร์ แต่สู้ไม่ไหวจึงหลบลงมองพื้น ยืนใจสั่น

"ขึ้นรถเถอะบัว ธีร์ขอร้อง..." หนุ่มวอนอ้อนเสียงทุ้มนุ่ม แต่ดวงตาแข็งกร้าว

สาวบัวซวนเซไปตามแรงรั้งเข้าหาเบาะรถ หากแต่เสี้ยววินาทีนั้นมีแรงรั้งกลับ

"เล่นฉุดกันกลางวันแสก ๆ เลยรึนี่"

เป็นเจ้าหนูทิชา นางฟ้าเกาหลีในชุดไทยลาว ธีรเดชฮึดฮัดขัดข้อง ใครมองก็รู้ว่าเขาสู้ข่มอารมณ์สักเพียงไหนที่จะต่อกรกับเด็กผู้หญิง ยิ่งเป็นนางฟ้าด้วย สายตากรุ่นกร้าวของหนุ่มเมืองเขมราฐนามธีรเดชกลับสาดพุ่งไปที่

หนุ่มแปลกหน้านามเขมราฐ ที่ยืนอยู่ด้านหลังไม่ห่างกายบัวประภา

สายตาเขาไม่ทันแผดเผาสิ่งใดลุกไหม้ ธีรเดชติดเครื่องมอเตอร์ไซค์พุ่งออกในพลัน ท่อไอเสียสำลักทิ้งควันอ้อยอิ่งไว้ว่าจำข่มระงับคับแค้น

ในเรือนไม้ฝาเสื่อลำแพน พื้นฟากไม้ไผ่ หลังคาแฝก ณ บ้านท่าประชุม ฝั่งลาว

สาวเต็มตัวบัวคำจะยังต่อรองอะไรอยู่อีก กับคู่ต่อสู้ที่มีพลังอำนาจเหนือเธอทุกอย่าง ฟูกผืนบางลายดอกไม้ไม่เคยถูกกลับด้านรองรับร่างแม่นานแรมปี ถูกดื่มซับดูดสีจนดอกซีดเซียว ได้ดื่มสีแต่แทนที่จะสดใส ร่างที่วางทื่อดั่งท่อนไม้กลับเหี่ยวแห้งลง

สายตาแม่ถูกขึงดึงเป็นเส้นตรง จากดวงตาที่เย็นชาไปตรึงไว้บนตับหลังคาเรือน เย็นชาต่อคู่ต่อกรที่กุมชัยชนะไว้ได้เบ็ดเสร็จเด็ดขาดแล้ว ไม่ต้องรอการประกาศชัยชนะ นางไม่คิดต่อรองใด ๆ ความเจ็บปวดทรมานเฆี่ยนตีนางได้ นางอาจต้องครวญครางอย่างสุดทรมานแต่เมื่อมอร์ฟีนเม็ดกำราบสมุนของมันลงได้ นางยังคงแขวนดวงตาไว้บนตับแฝกต่อไป เพื่อจ้องมองลงมาเห็นร่างของตนเอง ทอดวางบนฟูกกลางเรือน ฟูกนุ่ม ๆ ชื้น ๆ ที่ปูทับพื้นขี้ฟากที่เจาะเป็นร่อง ให้ร่างแห้ง ๆ ขับถ่ายของเสีย วันแล้ววันเล่า กระทั่งสิ่งบูดเน่าในกายก็ยังไม่อยาก

ขับเคลื่อนออกมา ธาตุลมมีแต่ถอยแรง ลมหายใจยังค่อยรินประสาอะไรกับจะถอนใจสักเฮือก

บัวคำทำหน้าที่ของเธอสม่ำเสมอตลอดมา เช้าดูแลแม่ สาย ๆ ข้ามฟากไป ฝากแม่ไว้กับญาติผู้หญิงป้ำเป๋อคนหนึ่ง ซึ่งบกพร่องด้านสติปัญญา แต่ว่าเปี่ยมล้นน้ำใจ เช้าข้ามฟากกลับมาดูแลแม่ สาย ๆ ข้ามฟากไป เฮ็ดเวียกทำงานที่ร้านมิตรกงพะเนียง หลังพาแม่กลับมาจากโรงพยาบาลเขมราฐครั้งโน้น เธอพาแม่ข้ามไปอีกสามครั้ง แต่ละครั้งประตูความหวังปิดไปทีละบาน แม่เหี่ยวแห้งลงอย่างรวดเร็ว ยุบฝ่อลงทุกส่วน เว้นแต่พุงที่ป่องกลม ใบหน้าเบี้ยวบิดผิดรูป ตาดำขุ่นด้านลอยคว้างกลางตาเหลือง ผิวกายยิ่งเหลืองสด เหมือนทาขมิ้น ปากก็เหลืองคล้ำเหมือนสีเห็ดตับเต่า เล็บมือเล็บเท้าโก่งตัวอย่างจะถอดจากเนื้อ เบื่อนิ้วเบื่อมือที่ปล่อยวางแล้วต่อการพนมภาวนา

งานบุญสงกรานต์ปีนี้ นางสงกรานต์มีนามว่ากระไรหนอ นางขี่หลังสัตว์ชนิดใดมา สวมใส่ภูษาอาภรณ์แบบไหน ชอบดื่มชอบกินอะไร ใช้ดอกอะไรทัดหู ดูท่านางจะใจร้ายแกล้งให้แม่เจ็บปวดทุรนทุรายเอาเวลานี้ บัวคำเลยไม่ได้ไปทำบุญปีใหม่ ทั้งไม่ได้ข้ามฟากไปไหว้ขอพรพระใหญ่องค์แสน บำเพ็ญเพียรมาทั้งปี ยังไม่มีบารมีจะต่อรอง บัวคำจ้องตาแม่ที่คาค้างจับเท้าแม่ที่ค่อยเย็นลงจนยะเยียบดั่งชั่วกัปกัลป์ที่กลั้นใจข่มเวทนา...

บัวคำดึงผ้าห่มร่างแม่ไว้แค่อก ปล่อยใจเหม่อยอมให้หนังตาบีบหีบน้ำตาไหล

เวลาเดียวกันที่ศาลานาคราช บัวประภากับเขมราฐทอดสายตาไปทางฝั่งลาว หมู่บ้านท่าประชุม หมู่บ้านเล็ก ๆ ซ่อนตัวอยู่หลังทิวไม้ชายตลิ่ง ถัดจากลาดเนินทรายโขดหินประปรายประดับผืนน้ำและระยับเริงแดดอุ่น เรือหางเรือพายจอดเรียงรายอยู่เก้าลำสิบลำ นำพี่น้องฝั่งโน้นมาทำบุญฝั่งนี้ แต่ไฉนไม่มีเจ้าบัวคำนามทันสมัยแซนดี้ บัวประภาหลงคอย สายลมที่โชยมาจากแม่น้ำก็ไม่บอกข่าวใด ดวงหน้าหนุ่มเขมสาวบัวดูอิ่มบุญ แต่ดวงตาว้าวุ่นครุ่นกังวล บัวประภาห่วงเพื่อนสาวรุ่นพี่ เขมราฐห่วงใยใจสาวบัวประภา ดูตาเธอแล้วแววลุกลี้ลุกลนกระวนกระวาย

แซนดี้ไม่เคยผิดคำพูด แม้แต่เรื่องเล็กน้อย บัวประภาอ่อนไหวง่าย แต่เธอไม่ใช่คนช่างสังหรณ์ แต่ที่ใจรอน ๆ อยู่ตอนนี้ก็เพราะเธอมีสัญชาตญาณ อสม.น้อยที่เฉียบคม สมจะเป็นนางพยาบาลในอนาคต โรคพยาธิใบไม้ในตับ ก่อมะเร็งร้ายในถุงน้ำดี ร่างกายมนุษย์ขาดตับและถุงน้ำดีไม่ได้ จึงไม่อาจตัดเนื้อร้ายทิ้ง หรือแม้แต่จะยิงรังสีสังหาร แม่บัวไขอยู่มาได้ครบปีนี่นับว่าทรหดยอดคนแล้ว

บัวประภาโทรศัพท์หาแซนดี้ไม่เป็นผล กดอีกหน

กี่หนยังไร้การตอบรับ กดอีกทีโทรหาทิชาผู้เพื่อนเสมือนน้อง ทิชามีนิสัยเจ้ากี้เจ้าการน่าจะช่วยอะไรได้ เสียงแว่วมาว่าบัวเนี่ยจะยากอะไร เห็นเรือใครจอดอยู่ก็ขออนุญาตขโมยสักชั่วโมงพายข้ามฟากไป แต่ไม่เป็นไรเอายังงี้ โทรไปหานายแคน เด็ก ม.5 เพื่อนคนพิเศษของทิชาเอง บ้านแคนอยู่ชุมชนบ้านเหนือ แคนมีเรือ เรือพ่อเรือแม่เขาน่ะแหละ ให้แคนขับเรือหางยาวมา บัวลงไปรอที่ริมฝั่งได้เลยอีกสิบนาทีถึง

บัวรีบฉุดมือเขมลิ่วลงไป สิบนาทีของทิชาปาเข้าไปยี่สิบกว่านาที แต่ก็ยังดีกว่าไม่มา หนุ่มน้อยที่ชื่อแคนจอดเกยคางเรือบนหาดทราย สาวทิชาหน้าเกาหลียิ้มตาหยีอยู่หัวเรือ นุ่งกางเกงยีนรัดรูปจนขาเล็กเป็นตะเกียบแต่เสื้อหลวมโพรกเหมือนเอาเสื้อพ่อมาใส่ เป็นเสื้อเชิร์ตลายสก็อต ติดกระดุมคอเสียด้วย แต่ไม่กลัดกระดุมเม็ดล่าง ผูกชายเสื้อเอาไว้เป็นปม ดูรัดกุมทะมัดทะแมงห้อยโทรศัพท์ต่องแต่งพ่วงตุ๊กตาหมี มองสายน้ำจากฝั่งลวงตาว่าไม่กว้างเท่าไร แต่กว่าเรือจะข้ามฟากมาถึงอีกฝั่งก็เล่นเอาใจหายใจคว่ำสำหรับสาวทิชาผู้กล้าหาญ ส่วนคนขลาดขี้กลัวอย่างบัวประภากลับไม่รู้สึกหวั่นไหวต่อสายน้ำ บัวหวั่นหวาดแต่ว่าชะตากรรมอันเชี่ยวกรากจะพัดพรากความหวังของมนุษย์ล่มจมหาย หนุ่มแคนเพื่อนรุ่นพี่ว่าที่แฟนทิชา ใช้พายปักฝั่งผูกเรือไว้ พาเพื่อนเดินขึ้นตลิ่งชัน พ้นแนวไม้พลันเห็นหมู่บ้านท่าประชุม

ชานเรือนเป็นกลุ่ม บ้างแฝงซุ่มในหมู่ไม้ บ้างเรียงรายเป็นว่านเครือ แคนพาเดินไปตามถนนดินลูกรังสายกว้าง เป็นทางหลักเชื่อมต่อหมู่บ้านใกล้เคียง จากที่นี่สักยี่สิบกิโลเมตร คือเมืองสองคอน เชื่อมต่อไปสู่แขวงสะวันนะเขต

บ้านท่าประชุม หมู่บ้านเล็ก ๆ ราวสองร้อยหลังคาเรือน ต้อนรับผู้มาเยือนด้วยสายลมระรื่น หมาเห่าขรม วิ่งกระเหี้ยนกระหือรือมา ไก่ฝั่งนี้ขยันขันยันตะวันโด่ง ขันเป็นภาษาเดียวกันทำนองเดียวกันกับไก่ฝั่งไทย ก็เช่นเดียวกับหมาที่เห่าฮ่งฮ่ง เหมือนกัน ครั้นวิ่งมาถึงก็ส่ายตูดกระดิกหางรับคนแปลกหน้าอย่างยินดี กระนั้นสาวทิชาคนเก่งก็ถอยกรูดไปเกาะแขนแคน หมาก็ตามดมแต่ทิชาสาวน้อยย้ายน่องหนี ส่วนสาวบัวนั้นเดินรี่ไปใต้ถุนเรือนชาวบ้าน ถามหาคน ถามหนทางอย่างละเอียด เขมราฐที่อยู่เคียงข้างยิ้มฟังบัวส่งภาษาต่างประเทศคล่องปรื๋อ พลางคิดลาวไทยนี่หรือไม่น่ามีเส้นแบ่งเขตแค่ชั่วข้ามลำโขง

แคนกับบัวปรึกษากัน แคนผู้เคยข้ามฝั่งมาท่าประชุมสองสามครั้งเดินนำหน้า ทิชาคนกลัวหมาเกาะเสื้อแจ เขมเดินปิดท้าย ไปตามทางเดินเท้าเส้นเล็ก ๆ ที่เชื่อมระหว่างกลุ่มบ้าน ไม่นานก็ได้ยินเสียงหมาอีกกลุ่มเห่ารับ แคนพาบัวเดินเลี่ยงกลุ่มเรือนลัดทุ่งไปยังจุดหมายแรกที่แลเห็นเข้าเขตวัดป่า ทิชาตื่นเต้นถึงอุทานเมื่อเห็นงูใหญ่พันรอบต้นไม้ใหญ่ขนาดหนึ่งเด็กกอดต้นหนึ่ง

ทั้งงูและต้นไม้ใหญ่พอ ๆ กัน ทิชายิ่งตื่นตะลึง ตาหยีของเธอเบิกโต ยังมีงูอีกหลายตัวพันต้นไม้หลายต้น ที่ขึ้นแน่นขนัดแผ่กิ่งต่อก้านประสานกันเป็นเพดานเขียวครึ้ม มีปรุโปร่งบ้างให้ลำแสงลอดลงระบายพร่างพรายพื้น เขมราฐเองก็ตื่นใจ แม้ใบหน้าเรียบเฉย แคนกับบัวนั้นเร่งฝีเท้าผ่านเลย ผ่านกลุ่มไม้ดงงูปูนปั้น สู่ลานดินสะอาดโล่งเรียบกริบ ผ่านสิมอิฐถือปูนเครื่องบนไม้ ถึงเรือนกุฏิที่พำนักเจ้าอาวาส บัวปราดเข้าหมอบราบกราบ 'ญาท่าน' เหนือคาด หญิงสาวที่นั่งพับเพียบอยู่บนเสื่อข้าง ๆ คือบัวคำ เธอมาฟังธรรมที่วัดป่า บัวประภาเอื้อมคว้ามือสาวท่าประชุมมากุมไว้ ปลอบใจเพื่อนด้วยสายตา ทิชากราบญาท่านแล้วกระเถิบเข้าประกบแซนดี้ คนช่างพูดกลับไม่มีสักหนึ่งน้อยถ้อยคำ มีแต่มือเล็ก ๆ อุ่น ๆ ของทิชาเกาะกุมมือเย็นเฉียบของแซนดี้บีบเป็นระยะตามจังหวะหัวใจ เขมราฐกระเถิบเข้าใกล้

"แสนดี"

เขมราฐเอ่ยนามแซนดี้แผ่วเบา

แซนดี้ของเพื่อนหันมายิ้มทั้งน้ำตา

ญาท่าน เจ้าอาวาสแห่งวัดป่า ผู้งดงามจริยวัตรปฏิบัติเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวท่าประชุม ได้กล่าวข้อธรรมย้ำถึงความไม่เที่ยงแท้แห่งสังขาร ถ้อยคำที่ใคร ๆ ล้วนเคยได้ยินมาแล้ว มากกว่าหนึ่งครั้ง ผู้สนใจใฝ่ธรรมย่อมเคยได้ฟังย้ำบ่อยหน คนฟังธรรมด้วยหูหลงคิดว่ารู้ ว่า

เข้าใจ จวบจนถึงเวลาต้องรับการทดสอบ

แม่เลี้ยงดูบัวคำมาลำพัง พ่อหนีโลกย์ ออกบวช ท่องธุดงค์ไป ทางธรรมของท่านเป็นเส้นตรง ไม่เวียนวงวกกลับ วัย 50 เศษแม่บัวไขถูกโรครุมคุกคาม เข้าควบคุมจนครอบครองได้เบ็ดเสร็จ แล้วโรคก็ระเห็จไปจากร่าง ปล่อยวางซากแม่ไว้บนฟูก ให้เป็นอาจารย์สอนลูกเรื่อง ‘อนิจจัง วัฏฏสังขารา’

บัวประภาเสียพ่ออยู่กับแม่ แซนดี้เสียแม่พ่อทิ้งบ้านออกบวช แต่เขมราฐไม่มีทั้งแม่และพ่อ

แซนดี้กลับมาทำงานที่ร้านมิตรกงพะเนียงอีกครั้ง หลังจัดการงานศพแม่ เขมราฐยังสนุกกับงานเล่นดนตรีที่นั่น ลุงมิตรให้กำเนิดร้านมิตรกงพะเนียงเมื่อปี พ.ศ.2550 จากประสบการณ์การเดินทางตระเวนชิมลิ้มรสอาหารมานานปี และรสนิยมทางดนตรีที่ให้สุนทรียภาพสนองอุดมคติ หารือเพื่อนสนิทมิตรสหาย หนึ่งความฝันคลุกเคล้าหลากหลายความคิด เลือกทำเลริมโขง สร้างร้านอาหารและเรือนพัก เป็นที่พำนักแก่คนไกล และคนในเขมราฐเอง

เมืองเขมราฐมีร้านอาหารเรือนพัก รีสอร์ทอยู่มากมาย หลากหลายรูปแบบให้เลือกตามแต่รสนิยม และความพึงใจ

จุดประสงค์และแรงบันดาลใจของผู้สร้างแตกต่าง

กันไป เช่นกัน ความต้องการใช้บริการของแขกก็แตกต่างกันตามความประสงค์ ทำให้ความหมายของแต่ละแห่งต่างกันไปด้วย รีสอร์ทบางแห่ง แม้อยู่ในสถานที่ที่สวยงาม แต่อาจห่างไกลเหลือเกินจากความเป็นที่ที่ผู้ผ่านทางได้พิงพัก กายใจอย่างแท้จริง เป็นได้แค่ที่พักพิง เพื่อจะปลดทิ้งน้ำหนักที่กดทับตัวตนไว้ กลับออกไปอย่างตัวเบาหวิว เพื่อจะไปแบกรับสิ่งที่หนักหน่วงกว่าเดิมยิ่งขึ้นไป ‘กรุณาอย่าทิ้งถุงยางอนามัยลงในโถส้วม’ คือข้อความที่ติดไว้ในห้องพักของรีสอร์ทบางแห่ง

เขมราฐ คิดถึงเรือนพักคนเชียงของ ที่ยกระดับไปถึงจุดนั้นแล้ว คิดถึงพ่อเข้ม ผู้เข้าถึงอุดมคติทางดนตรี ที่ก้าวไปพ้นพันธนาการแห่งทักษะ เหลือเพียงทำนองเสียงที่เรียบเรียงอย่างเรียบง่าย เพื่อถ่ายทอดความหมายอันลึกซึ้ง หวังเพียงใครสักคนหนึ่งเข้าใจก็พอแล้ว

เขมราฐรักร้านมิตรกงพะเนียงนี้เช่นกัน ความโปร่งโล่งสว่าง ระดับพื้นที่ลดหลั่น ระเบียงสบายริมน้ำ สามล้อถีบโบราณคันนั้น ม้าโยก ม้ากระเดื่องสำหรับเด็ก ๆบนสนามหญ้า แม้ห้องสุขายังน่ารื่นรมย์ ภาพเขียนสีน้ำที่ผนังลายเซ็น ‘หงสจร’ ภาพเก่าอายุ 20 ปี ที่ลุงมิตรได้มาจากร้านอาหารเก่าที่เลิกกิจการร้านหนึ่ง ภาพชุดจักรยานโบราณได้อภินันทนาการจากอาจารย์วิบูลย์ ร้านมิตรกงพะเนียงเป็นความสุขเป็นของทุกคนร่วมกัน แต่ความฝัน

เป็นของลุงล้วน ๆ ลุงแบ่งฝันปันส่วนให้ทุกคน พนักงานลูกจ้าง เด็กสาวอย่างแซนดี้ และเพื่อน ๆ สาวบริการกระทั่งหนุ่มน้อยจากเชียงของที่เดินทางไกลมาสืบหารอยเท้าของพ่อ พ่อไม่เคยเล่นดนตรีที่ร้านมิตรกงพะเนียง เพราะพ่อมาก่อนเวลาหลายปี นายหงสจรจากเมืองเขมราฐไปเมืองเขมราฐได้เขมราฐมาแทน ไม่ใช่เรื่องยิ่งใหญ่ เป็นเพียงเรื่องราวเล็ก ๆ ในช่วงเวลาสั้น ๆ เป็นเพียงบทเพลงเพลงหนึ่งที่ตรึงใจใครเพียงบางคน

บทเพลง 'นกฝัน' เพลงที่หงสจรแต่งและร้องบรรเลงฝากไว้เมื่อ 20 ปีก่อน ไม่น่าเชื่อที่บทเพลงนี้ได้รับการขับขานอีกครั้ง โดยลูกชายของเขา

ดาวก็ต่างดวง
ใจก็ต่างใจ
ดาวต่างทอแสง
ใจต่างทอฝัน
ดาวงามสดใส
ฝันก็เช่นนั้น
ดาวอาจหม่นหมอง
แต่ฝันไม่มีวัน
เคียงข้างดาวยังมีดาว
เคียงข้างใจยังมีใจ
เมฆคลุมดาวหม่นหมอง

เมฆคลายดาวแจ่มใส
ส่องแสงทอประกาย สวยแจ่ม
ฝันก็เช่นกัน
นกยังผกผิน
ฝันก็โบกบิน
นกบินข้ามฟ้า
ร้องเพลงขับขาน
นกบินสู่หวัง
ฝันก็เช่นนั้น
นกเคยหลงทาง
แต่ฝันไม่มีวัน
บินเคียงกันไม่หวั่นไหว
แต่นกบางตัวนั้นบินเดี่ยว
บินเดียวดายไม่ย่อท้อ
แต่บางคราวก็ทอดถอน
นกร่อนลงจับคอน พักผ่อน
ฝันก็เช่นกัน
รุ่งอรุณเรืองราม ตะวันงามวาวไว
นกฝันบิน ๆ ไป ด้วยดวงใจ เปี่ยมหวัง
ค่ำคืนดาวรางเลือน ข้ามคืนเดือนเลือนราง
ด้วยปีกอันทรงพลัง นกฝันยังบินไป
ด้วยปีกอันทรงพลัง นกฝัน ยัง บิน ไป

เขมราฐร้องบรรเลงอย่างมีความสุข ทุกครั้งเหมือนอยู่คนเดียวในโลก เหมือนร้องให้ตนเองฟัง เพลงจบคนปรบมือกราว เขาไม่รู้สึกปลาบปลื้มอันใด ต่างคนก็ต่างใจ แต่ละคนมีเพลงของเขา เพลงของเราเขาอาจไม่ซาบซึ้งด้วย เสียงปรบมือเป็นเพียงค่าตอบแทน เหมือนรับสินค้าแล้วต้องจ่ายเงิน เพียงแต่ใครบางคนอาจเห็นเป็นสิ่งล้ำค่าที่ตีราคามิได้

น้อมรับไว้แล้ว จนใจจะตอบแทน ได้แต่หลับตาแน่นกักความปลื้มปีติไว้ แต่ไม่สำเร็จ น้ำใส ๆ ลอดเล็ดออกมาจนขนตาเปียกพราว กลใดสาวบัวคำถึงปลื้มดื่มด่ำล้ำลึกนัก นึกรักบทเพลงนี้ ตั้งแต่ฟังครั้งแรก เมื่อเขมราฐเริ่มบรรเลง แซนดี้ก็ถึงกับลืมแขก ถูกตรึงขาไว้ตรงไหนก็ตรงนั้น

บทเพลงนี้ทำให้แซนดี้กับเขมราฐรู้สึกดีต่อกันมากขึ้น ความชื่นชมที่แสดงออกทางสีหน้าแววตา ทำให้หนุ่มเชียงของต้องลอบมองแสนดีบ่อยครั้ง และเมื่อเขาเสร็จหน้าที่บนเวที เขายังมีน้ำใจช่วยร้านบริการแขกที่ล้วนแต่คุ้นหน้าคุ้นใจเสมือนญาติ เขายินดีที่กำแพงอคติระหว่างเขาและเธอทลายลงเสียได้ มันดีทั้งต่อเขาและเธอ เธอเพิ่งสูญเสียแม่ไป เขาไม่เคยสูญเสียแม่ เพราะเขาไม่เคยมีแม่ แม่เคยมีเขาแต่แม่ทอดทิ้งเขาไป หรือว่าความจริงแม่ไม่ได้ทอดทิ้ง แม่อาจจากไปด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง เขาไม่ควรคับแคบกับเรื่องเล็กน้อย อย่างความรู้สึกเหยียด

หยามนาม ‘ฟาร่าห์’ ความจริงแม่คงชื่อ ‘คำหล้า’ ที่เป็นชื่อสามัญประจำบ้าน ประจำเมือง ประจำชาติ แม่เป็นสาวลาวจะ ฟาร่าห์ หรือคำหล้าแม่ก็เป็นแม่ เขมราฐมองแสนดีด้วยสายตาใหม่ เช่นเดียวกับมองเงินกีบ เขาเข้าใจแล้วว่าเงินสกุลใดในโลกก็ซื้อมิตรภาพไม่ได้

บัวประภาใช้เวลาทั้งวันตลอดสัปดาห์คร่ำเคร่งอยู่กับตำรับตำรา และคู่มือเตรียมสอบ แทบไม่มีเว้นช่องว่างให้สิ่งใดเข้าแทรก แม้แต่ความคิดถึงใครสักคน ขังตัวเองไว้ในห้องจนแม่เป็นห่วง ต้องคอยเคาะประตูส่งอาหารกลางวัน ส่งน้ำ ส่งนม ขนม และผลไม้

ที่บัวเอาจริงเอาจังขนาดนี้ก็ด้วยความเป็นคนขี้กลัวของเธอ กลัวผิดหวัง มองมุมหนึ่ง ความกลัวเป็นคุณทำให้เธอมุ่งมั่นมานะ แต่มองอีกมุมก็เห็นด้านที่เป็นโทษ นอกจากจะทำให้เธออ่อนเพลียเคร่งเครียดแล้ว เธออาจต้องเจอกับแรงเหวี่ยงกลับหากว่าเธอทำไม่สำเร็จ

เธอปิดโทรศัพท์ซุกมันไว้ในตู้เสื้อผ้า ปิดประตูหน้าต่างมิดชิด ไม่รับแสง ไม่รับเสียง กระนั้นเสียงที่ไม่พึงยินดียังเล็ดลอดเข้ามาได้ทางช่องลม นั่นคือเสียงมอเตอร์ไซค์ เธอเปิดพัดลมเป่าความร้อนอบอ้าวฟุ้งพล่านไปทั่วห้อง ทบทวนอ่าน ท่อง เขียน เพียรจดจำ จนหนึ่งสัปดาห์ผ่านไป เธออัดความรู้วิชาการไว้เต็มหัว รู้สึกตัวว่าหัวหนักอึ้ง จึงเปิดประตู แสงพรูเข้ามาเล่นเอาตาพร่ามัว

เธอสลัดหัวไล่ความมึนงง วิชาความรู้ลนลานเข้าคลังความจำ ความสะลึมสะลือถูกขับไล่ออกไป ความคิดถึงพรวดพรูเข้าแทนที่

บัวประภาคว้าจักรยานถีบออกไป คิดถึงใครก็ไม่รู้ นึกหน้าเขายังไม่ออก เจ็ดวันภาพเขาถูกกลบเกลื่อนจนเลือนรางไป ภาพดวงหน้าที่นึกได้จะเหมือนกับตัวจริงของนายไหมหนาเขมราฐ

ความคิดถึงยามบ่ายคล้อย พาสาวน้อยขี่จักรยานไปหาเขา ถึงร้านมิตรกงพะเนียง ใจหาย เห็นผ่านป้ายตั้งขวางทางเข้าร้าน ‘ปิด 3 วัน เปิดวันจันทร์’

บัวประภาบึ่งไปวัด ไม่เห็นคน ไม่เห็นจักรยาน สาวน้อยถีบรถใจลอยไปเรื่อยเปื่อย รู้สึกเหนื่อยและท้อ ถีบไปทำไมไร้ที่หมาย กายก็ล้าใจก็หน่าย ซ้ำร้ายจักรยานยางแบน สาวบัวไสรถหาร้านปะยาง ทันใดมีมอเตอร์ไซค์แล่นปราดเข้าประกบ สาวน้อยสุดจะหลบเลี่ยงทัน

ธีรเดช หนุ่มมอเตอร์ไซค์ ลูกชายหัวเพชรหัวแหวนของผู้มีอันจะกินเหลือกิน เขาพึงใจในรูปโฉมมอเตอร์ไซค์ของเขา ที่ตกแต่งสติกเกอร์เป็นรูปมังกรสายฟ้าทะยาน แต่ยังไม่พอใจในสมรรถนะกำลัง เขาเฝ้าเรียนรู้ ปรึกษาช่างทุกร้าน หาวิธีหาอะไหล่ปรับเปลี่ยน แต่งปรุง บำรุงเลี้ยงเช็ดถู ดูแลสุขภาพรถรัก วันๆ แบ่งเวลาหาโอกาสนัดแนะพบปะเพื่อนร่วมรุ่น พูดคุยแลกเปลี่ยนคุยเขื่องคุยข่ม ทับถมกันบ้าง ปะทะ ประกวด ประชัน ประเชิญ

ประลอง สุดแท้แต่จะตกลงกำหนดกฎกติกา

หนุ่มธีรเดชแม้ไม่เสนอตนเป็นเจ้าชายในหมู่เพื่อน แต่สมาชิกทั้งหลายก็พร้อมใจสถาปนา ด้วยว่ามีฐานะบารมีทางสังคมของพ่อเป็นเครื่องค้ำยัน ธีรเดชจึงดูสง่างาม ยืดอกผึ่งผายผงาด พูดจาเสียงดังฟังชัดฉาดฉาน ทะเยอทะยานกระหายชัยชนะ เขาไม่เคยพอใจในสมรรถนะของรถ เขาเห็นแต่ขีดจำกัดของเครื่องยนต์กลไก สนใจแต่แรงขับไปข้างหน้า มุ่งแต่เอาชนะแรงต้าน เขาปรับให้หัวรถต่ำลง ถอดกระจกมองหลังทิ้งทั้งสองด้าน ลดพื้นที่ที่ก่อให้เกิดแรงต้านทุกตารางนิ้ว

เขาไม่ใส่ใจเสียงทักท้วง ไม่ว่าจากผู้หวังดีคนใด ไม่ได้ยินเสียงคนด่าไล่หลัง ด้วยรถเขานั้นเร็วกว่า เสียงสาปแช่งเหล่านั้น ไม่เกรงหน้าอินทร์ หน้าพรหม เพราะหน้าพ่อของเขาใหญ่กว่า ไม่เคยรู้สึกสยดสยองต่อการพลาดพลั้งของผู้อื่นที่บาดเจ็บสาหัสถึงขั้นแตกหัก บ้างสาหัสขั้นพิการ สูญสิ้นอนาคตหมดสิ้นความผยอง

เครื่องยนต์ไม่มีวันสมบูรณ์ มีแต่รถคันไหนจะทรงพลังกว่า มีภาระต้องเอาชนะข้อจำกัดของตนเอง เพื่อเอาชนะข้อจำกัดของผู้อื่น ชนะแล้วยังต้องรักษาไว้ให้นานที่สุด ไม่ใช่แค่สมรรถนะของรถ ยังเป็นเรื่องของศรัทธา นอกจากนั้นยังเป็นเรื่องของโอกาส จังหวะ โชค และเคราะห์ แต่ที่ยากหยั่งถึง คือเหลี่ยมเล่ห์ภายในใจ ทั้งใจคู่แข่ง ทั้งใจตนเอง

ธีรเดชยังจ่อมจมในความรู้สึกพ่ายแพ้ที่ได้รับหลังประสบชัยชนะ

วีรชัยคือคู่ปรับสำคัญ ผู้พ่ายแพ้เขาในการประลองครั้งสุดท้าย สมาชิกร่วมแก๊งทุกคนรู้เห็นที่เส้นชัยว่าเขาคือผู้ชนะ และเขายังกำชัยชนะนั้นไว้ในมือ ชัยชนะอันพิกลพิการ ทรมานลึกล้ำ วีรชัยเปิดช่องให้เขาแซงโดยเสแสร้งเป็นความผิดพลาด เปิดโอกาสให้เขาตรงทางโค้งก่อนถึงทางตรงที่เหลือระยะ 100 เมตร จะเข้าเส้นชัย

ร้อยเมตรสุดท้ายหาใช่เล่ห์กลเทศะ ถนนสีน้ำเงินราบเรียบ ไม่มีขรุขระไร้ริ้วรอยหล่มหลุม หากแต่ถนนอีกสายหนึ่งในจิตใจของวีรชัยกลับมีสิ่งกีดขวางเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ

วีรชัยมีทั้งพ่อ และแม่ที่เป็นนักสร้างทางที่จริงจัง แม่เรียกมันว่าทางแห่งความรัก พ่อเรียกว่าทางแห่งความมุ่งมาดปรารถนาดีอย่างถึงที่สุด เป็นทางตัดตรงไม่มีอ้อมค้อมมุ่งแน่วสู่ความสุขสมหวัง เพียงสายทางเดียวนี้ ไม่มีสายอื่น ไม่มีทางร่วม ไม่มีทางแยก ไม่มีทางตัด ไม่มีสิ่งกีดขวาง

ตั้งแต่เกิดด้วยซ้ำ เขาไม่ต้องดิ้นรนต่อสู้ไม่ต้องออกแรงผลักประตู นายแพทย์มือดีที่สุดกรีดผ่าผนังช่องท้องอัญเชิญเขาออกจากครรภ์มารดาสู่โลกอันสมบูรณ์เพียบพร้อม ในเวลาฤกษ์งามยามดีชิ้นส่วนสรีระครบถ้วนสมบูรณ์ทั้ง 32 ประการ ผิวพรรณเปล่งปลั่ง ตัวเลขบน

ตาชั่งชี้บอกน้ำหนักเต็มมาตรฐาน

เขาเติบโตอย่างรวดเร็ว เดินได้ พูดได้ในขวบ อ่านออกเขียนได้ก่อนเด็กวัยเดียวกัน ผ่านชั้นประถมต้น ประถมปลาย มัธยมต้นด้วยผลการเรียนที่เป็นเลิศ ดั่งน้ำที่เต็มแก้ว จนเมื่อเขาขึ้นชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากหนุ่มน้อยสู่วัยหนุ่มเต็มเนื้อเต็มวัย วัยหนุ่มของเขาทำให้น้ำที่เต็มปริ่มกระฉอกพร่องไปเพียงสองสามหยด แต่นั่นทำให้พ่อแม่ต้องผิดหวังถึงขั้นฟูมฟายราวกับว่าเขาทำแก้วทั้งใบล้มคว่ำไม่เหลือน้ำติดก้นแก้ว ดังนั้นเขาจึงตอบโต้ด้วยการพร่องน้ำที่เหลืออีกทีละน้อยในแต่ละครั้ง สลับกับการเติมเพิ่มเข้าไปเพื่อรักษาระดับน้ำไว้หล่อเลี้ยงตนเอง เป็นทั้งการต่อสู้และต่อรองไปพร้อมกัน เขาได้เรียนรู้ว่าชีวิตยังมีหนทางอีกหลายสาย อย่างน้อยถนนสายเขมราฐ–อำนาจเจริญก็เป็นอีกหนทางหนึ่งให้เขาได้พิสูจน์อะไรบางอย่าง เขาเคยชนะมาตลอด มันเป็นความสว่างไสว มีกลิ่นหอม มีรสหวาน เขาได้รับความรัก ความชื่นชม และแน่นอนเขาได้รับรางวัลมากมาย ครั้งสุดท้าย พ่อซื้อมอเตอร์ไซค์ทรงสปอร์ตคันเปรียวให้เขาตามสัญญา เมื่อเขาทำได้เกินความคาดหมายของพ่อ ในภาคปลายของชั้น ม.4 ผลการเรียนของเขาเต็ม 4.0 แต่หลังจากนั้นชั้น ม.5 ภาคเรียนแรก คะแนนเฉลี่ยเหลือ 3.8 ทำให้พ่อหัวเสีย ทั้งที่ก่อนหน้านั้น คะแนนเฉลี่ยระดับนี้เป็นที่ยินดีปรีดา แค่เพียงเพราะว่าเขาตกมาเป็นอันดับ 2 เท่านั้นเอง

ม.5 ภาคปลายเหลือ 3.5 ซึ่งยังนับว่าเรียนดีแล้ว น้ำยังเหลือเกินครึ่งไปถึงค่อนแก้วด้วยซ้ำ แต่พ่อแม่กลับถึงชอกช้ำระกำใจอะไร ผลที่ตามมาคือการเข้มงวดกวดขันขั้นหน่วงหนัก หวังฉุดดึงเขาขึ้นจากปลักวัวปลักควาย ครั้นขึ้น ม.6 คะแนนเขาตกมาที่ 3.0 จากหัวแถวกลายเป็นพวกกลางแถว เหลือน้ำครึ่งแก้วก็นับว่ามากพอแล้วสำหรับราดรดชะโลมใจพ่อแม่ น้ำที่พร่องไปนั้นเขาได้ใช้ประพรมหัวใจตัวเองบ้าง มันอาจไม่ถูกที่ถูกทางแต่เขาขอโอกาสนี้เรียนรู้ อาจเป็นวิธีที่โง่เขลาและออกจะเสี่ยงอันตราย แต่ทว่าวินาทีนี้ เขาคิดว่าเขากำลังเฉียดใกล้ความหมายของคำว่าชัยชนะตามแบบฉบับของเขา

วีรชัยนำหน้าธีรเดชหนึ่งช่วงตัว กับระยะทางที่เหลือ เขาต้องเป็นฝ่ายชนะ แต่วีรชัยกลับจงใจจะพ่ายเพื่อจะได้กำชัยชนะไว้ในมือ มือที่จะแบให้คู่ต่อสู้ได้ดูเพียงคนเดียวเท่านั้น

ธีรเดชกล้ำกลืนความเจ็บปวดไว้ภายใต้ดวงหน้าที่ฉาบเคลือบด้วยความปลื้มปีติอันเสมือนเครื่องประทินผิว บำรุงรักษาหน้า ยิ้มรับคำสรรเสริญของหมู่คณะอย่างกระอักกระอ่วน ทว่าแนบเนียน นั่นเพราะคู่ต่อสู้ของเขาไม่เคยแบมือที่กำชัยให้ทุกคนได้เห็น นับเป็นความโหดเหี้ยมจนเหลือบรรยาย แต่วันนี้แหละ เป็นวันที่เขาจะได้ถอนออกซึ่งหนามที่ปักคาหัวใจเขาตลอดมา

"ขึ้นรถเดี๋ยวนี้" คำสั่งแบบนี้ บัวชินชาเสียแล้ว

"ไปกับธีร์เถอะ มีเรื่องสำคัญ"

"มันสำคัญสำหรับใครล่ะธีร์" บัวถามโดยไม่มองหน้า

"สำหรับบัวน่ะแหละ"

"ไม่มั้ง"

"แม่บัวเจ็บหนัก"

ธีรเดชกุเรื่องขึ้นง่าย ๆ เหมือนคว้ามาได้จากสายลม "พวกขี้ยามันเข้าบ้านแม่บัว เมื่อสักครู่ธีร์ไปหาบัวที่บ้าน มองไปเห็นแม่ฟุบอยู่คาจักรเย็บผ้าจึงเข้าไปดู ธีร์พยายามโทรหาบัวแล้ว ดีที่สุดคือขี่มอเตอร์ไซค์ออกตามหา รีบไปเถอะบัว ทิ้งจักรยานไว้นี่ก่อน ตอนนี้แม่เป็นไงบ้างไม่รู้ ไอ้พวกขี้ยามันตีแม่และปลดสร้อยจากคอแม่ไป"

ธีร์น่าจะเป็นนักประพันธ์ได้ บัวโดดแผล็วขึ้นซ้อนท้ายทันที

อีกมุมหนึ่งของเมือง หนุ่มเชียงของนามเขมราฐกับสาวลาวบ้านท่าประชุมนามแสนดี หนุ่มถีบสาวซ้อนจักรยานแล่นไปตามถนน สายที่มุ่งไปสู่บ้านสาวบัวประภา ยังไม่ทันถึงเป้าหมายก็มีมอเตอร์ไซค์สีแดงเพลิงตกแต่งรูปนกอัคนีสีฉูดฉาดโฉบมาเฉี่ยวแล้วเลี้ยววกมาประชิด

"แซนดี้ บัวให้มารับ"

หนุ่มที่มารับคือนายวีร์ วีรชัย ผู้เป็นทั้งเพื่อนรักและคู่ปรับผู้กุมชัยชนะไว้จากความพ่ายแพ้ต่อธีรเดชใน

การประลองความเร็วครั้งนั้น

“บัวอยู่โรงพยาบาล”

นี่ก็คงเป็นนักสร้างเรื่องคนสำคัญอีกคน คู่แข่งของนักประพันธ์คนเมื่อครู่ แสนดีผู้แสนซื่อโดดซ้อนท้ายรถเขาทันใด เขมราฐตัดสินใจปั่นจักรยานตาม มอเตอร์ไซค์คันเปรียวหายลับไป ไม่ทิ้งไว้แม้ควันให้สูดดม เห็นไม่ทันแน่ เขมราฐกลับใจไปบ้านบัว เห็นแม่บัวอยู่ปกติดี เขาจึงรีบปั่นจักรยานไปยังที่ที่เขาคาดการณ์

บนถนนสาย เขมราฐ–อำนาจเจริญ ช่วงระหว่างสวนสาธารณะดอนปู่ย่า ถึงทางแยกไปชาณุมาน ปรากฏรถจักรยานยนต์สองคันแล่นคุมเชิงกันไปห่าง ๆ

คนหนุ่มสองคน ธีร์ กับวีร์ ห้าวหาญพอกัน

มอเตอร์ไซค์สองคันทรงพลังไม่น้อยหน้ากัน คนรุ่นเดียวกัน รถก็รุ่นเดียวกัน การประลองครั้งที่สองเกิดขึ้นจากการ ‘ขอแก้มือ’ ของผู้ชนะ ผู้ชนะที่ได้รับการรับรองโดยมวลสมาชิกแก๊งซิ่ง รางวัลที่ได้รับคือ คำสรรเสริญและการยอมรับจากผู้อื่นยกเว้นตัวเองที่ไม่อาจสบตาตนเองได้ ยิ่งไม่อาจเชิดหน้าสบตาคู่ต่อสู้

การแข่งขันแก้มือครั้งนี้ ผู้ชนะจากครั้งที่แล้วเป็นฝ่ายเสนอกติกา ‘รถคันไหนถึงเส้นชัยก่อนคันนั้นเป็นผู้ชนะ’ ช่างน่าขันสิ้นดี หากว่ามีการแข่งขันประลองความเร็วที่ไหนในโลกออกกติกาให้ผู้เข้าเส้นชัยก่อนเป็นผู้แพ้

‘ใครขับรถถึงเส้นชัยก่อนเป็นผู้ชนะทุกกรณี คน

แพ้ต้องเอามอเตอร์ไซค์ไปทิ้งน้ำโขง' ข้อหลังนี้เป็นกฎข้อบังคับ คู่แข่งขันต้องให้สัญญาลูกผู้ชายว่าจะปฏิบัติตาม

หนุ่มธีร์ผู้เสนอคิดอย่างดีแล้วต่อการตั้งเขื่อนไขเพิ่มอีกข้อ คือคู่แข่งขันต้องมีสาวสก๊อยหนึ่งคนซ้อนท้ายด้วย คิดอย่างดีของธีรเดชช่างน่าสมเพชเวทนาไม่รู้ว่าเขาใช้อวัยวะส่วนไหนคิด คงเป็นส่วนที่ต้องปกปิดซ่อนเร้นจนใครไม่อาจมองเห็น แม้แต่ตนเอง

ธีรเดชคงคิดสร้างเรื่องทั้งคืนกับอีกครึ่งวันเอาเรื่องนั้นมาหลอกบัวประภา พาซ้อนท้ายไป ไม่รู้ว่าคู่แข่งล่วงรู้และซ้อนกลเข้าให้ด้วยการโฉบไปรับสาวแซนดี้เพื่อนรักของบัวเอามาทำสาว สก๊อย

จักรยานยนต์ที่หมกกลเม็ดเคล็ดลับปรับแต่งเครื่องยนต์มาอย่างดี โลดแล่นมาบนถนนสายที่นัดหมาย

สาวที่ซ้อนท้ายธีร์รู้ตัวแล้วว่าถูกหลอกมาทำสก๊อย ความรู้สึกต่ำต้อยเข้าโจมตีบดขยี้นามธรรมบางอย่างในตัวเธอ บัวประภาเกาะเบาะแน่นนัยน์ตาเหม่อ ถูกตรึงอยู่กับที่ด้วยความเร็วระดับหนึ่งร้อยกิโลเมตรต่อชั่วโมง ความคิดถึงแม่ห่วงใยแม่รัดใจเธอแน่นเข้าแน่นเข้า ตอนที่เขาขับรถมุ่งหน้าไปทางบ้าน เธออยากไปถึงแม่ให้เร็วที่สุด แต่ครั้นรถเบี่ยงเบนออกจากเส้นทาง ห่วงที่รัดใจก็คลายตัว บัวหายห่วงแม่ เหลือแต่ห้วงเวลาทุกขณะลมหายใจต่อแต่นี้ ที่ต้องแผชิญ

ความชิงขังเขาถูกผลักคืนเป็นชิงชังตนว่าช่างโง่

เขลา เปลี่ยนแปรเป็นความเศร้าแผ่ซ่าน คละเคล้าความกลัวที่เพิ่มทวีขึ้นตามความเร็ว ความเร็วพรากความรู้สึกดี ๆ ที่เคยมีต่อกัน ความเร็วที่ไม่มีวันไล่ตามทันความทะเยอทะยานของตนเองได้ ทั้งน่าสงสาร และน่าสมเพชบัวเวทนาตัวเองนัก

คู่แข่งขันมองเห็นเท่าทันกันแล้ว การแข่งขันหาได้เริ่มต้นบนถนนสายนี้ มันเริ่มมาก่อนหน้านี้นานแล้ว

ทั้งคู่ขับขี่ตีคู่กันไป คนละฟากถนน รักษาความเร็วกุมเชิงกันไว้ หยั่งท่าทีกันไป ยังไม่ถึงที่ ยังไม่ถึงเวลาแซนดี้ก้มมองพื้นผิวถนนที่เลื่อนไหว หากทิ้งแตงโมลงไปคงแตกกระจาย หากทิ้งหินลงไปคงระเบิดเป็นเศษเสี่ยงทิ้งหัวคนลงไปคงแตกสมองกระจาย แซนดี้ทิ้งความกลัวลงไป จนความกลัวแหลกสลายครั้งแล้วครั้งเล่า สาวเจ้าก็ยังกลัว เบียดตัวเข้าแนบแผ่นหลังเขา แขนกระหวัดรัดเอวเขาแน่น หุบเข่าเก็บขาซุกหน้า ห่วงหัวใจ ไม่ห่วงอกเนื้อทรวงอกสาวรุ่นกระตุ้นใจเขา ใจสาวเจ้าสั่นสะทกร่างสะท้าน มีทางเดียวคือฝากทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในการครอบครองของเขา เป็นหนึ่งเดียวกับเขา เหมือนที่เขาเป็นหนึ่งเดียวกับรถ รถที่เป็นเพียงเครื่องยนต์กลไกไร้ใจไร้สมอง

ธีรเดช วีรชัย ทั้งคู่ขับคู่กันมา ครั้นพ้นโค้งสู่ทางตรงทั้งสองผงึกหน้ากัน การแข่งขันครั้งสำคัญก็เริ่มต้น วีรชัยพุ่งทะยานล้ำไปก่อนเพราะอยู่โค้งนอก ธีรเดชตั้งลำได้ก็ทะยานจี้ตีคู่ชิด เหลื่อมนำล้ำนิดแค่ช่วงล้อ เสียงกึกก้อง

กัมปนาท ตวาดไล่นกกากระเจิง พุ่มไม้ตามทางไหวกระเซิงด้วยหางลมม้วนตลบ ความเร็วเพิ่มขึ้น ความกลัวกลับลดลง บัวประภาหาได้เปลี่ยนกลายเป็นกลไกไม่หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกับเขา เธอยังเป็นเธอ เธอหลบสายตาลงต่ำ เพียงถนนเท่านั้นที่วิ่ง แท้จริงรถนิ่งอยู่กับที่ แท้จริงรถนิ่งอยู่กับที่ ถนนเท่านั้นที่เคลื่อนไหว

บัวรู้สึกเดียวดาย คล้ายไม่มีแม้แต่ตัวตนเป็นเพื่อน ไม่มีกระทั่งหัวใจ มือบัวเกาะขอบเบาะแน่น ไม่มีส่วนใดของร่างกายแตะต้องตัวธีร์

ธีรเดชกลั้นใจบิดคันเร่งจนสุดแรงมือ สุดแรงใจ สุดแรงแล้ว สุดสิ้นแล้ว ธีรเดชร่ำให้โหยหวนแข่งเสียงมอเตอร์ไซค์ที่แหลมสูง แผดก้องในความเร็วสูงสุดเต็มพิกัดสมรรถนะ ธีรเดชชนะถึงเส้นชัยก่อนวีรชัยเพียงหนึ่งช่วงตัว

ความเร็วระดับนี้ต้องใช้ความกล้าหาญสักปานไหน วีรกรรมเยี่ยงนี้คนกล้าธรรดาไม่อาจทำได้ ต้องคนกล้าพิเศษเท่านั้น คนประเภทนี้มีไม่มาก สามารถสยบความกลัว และควบคุมมันไว้ด้วยวิธีการอันเหี้ยมโหด เฆี่ยนตีมันเพื่อเปลี่ยนมันเป็นความบ้าบิ่น ถนนเอ๋ยเจ้าทอดตัวรองรับน้ำหนักมายาวนาน ผ่านร้อนผ่านหนาวมา เจ้าเคยเห็นยวดยานใดพุ่งทะยานได้เหมือนมอเตอร์ไซค์อรชรคันนี้ ถนนเอ๋ยทั้งที่เร็วเหนือเสียงเฉียดใกล้ความเร็วของแสงปานนี้ ยังไม่อาจสยบใจสาวน้อยที่ซ้อนท้ายได้ หันไปเห็นสาวแซนดี้กอดรัดแนบร่างวีรชัยคู่แข่ง ธีรเดชเร่งแซงด้วย

ใจสะท้อน บัวประภาเกาะเบาะแน่น ไม่ยอมเกาะเกี่ยวเอวเขาสักปลายนิ้ว นั้นทำให้เขายิ่งบิดเร่งความเร็ว หวังว่าความเร็วจะสยบเธอลงได้ บัวไม่กลัวหรือ ไม่กลัวให้รู้ไป ธีร์ถูกความเร็วควบคุมแล้ว เส้นชัยอยู่เบื้องหน้า เช่นเดียวกับความพ่ายแพ้ แต่ความเร็วทรงพลังนัก แม้แต่ความตายยังเจียมเนื้อเจียมตัว เฝ้ารอคอยเศษเสี้ยววินาที ของความผิดพลาดอยู่บนพื้นถนน

ธีรเดชหมดแรงใจ มอเตอร์ไซค์หมดฤทธิ์ ลดความเร็วลงจนจอดนิ่งสนิท ผู้ชนะทิ้งร่างนอนหงาย มอเตอร์ไซค์ล้มลงตะแคงคายไอร้อน ธีรเดชนอนร้องไห้ไม่อายฟ้า สาวน้อยเดินก้มหน้าย้อนทางกลับ ความเร็วยังจับใจระรัว สาวบัวเดินลิ่วไปในอากาศที่วางเฉย ไม่น่าเชื่อเลยว่าความว่างนี้มีแรงต้านการทะลุทะลวง ทักท้วงทัดทานความเร็วได้ ต่อให้กล้าแสนกล้า ห้าวแสนห้าวหาญแสนหาญจะโลดทะยานไปได้กี่น้ำ

บัวเดินด้วยสองขาที่อ่อนเปลี้ยเสียกำลังไปมากจากความเครียดเกร็ง หน้ายังชาแก้มยังเต้นเส้นผมยังพองสยองหัว เนื้อตัวกลับสั่นเทิ้ม เหมือนความกลัวเพิ่งจะไล่ตามมาทัน บัวหยุดยืนแข้งขาสั่น หยัดยืนแทบไม่ไหวแล้ว

เสียงปรบมือโห่ร้องที่เส้นชัย ปลุกหนุ่มธีรเดชลูกชายโทนหัวแก้วหัวแหวนของพ่อผู้ทะเยอทะยานการ

ธุรกิจให้ลุกขึ้นยืนหยัดได้ บรรดามอเตอร์ไซค์ บริวาร แปดคันขับขี่ประคองข้างชายหนุ่ม ยืดอกทะนงทรงตัว ขับขี่รถคู่ใจไปตามทางท่ามกลางแวดล้อมบริวาร

วีรชัยผู้แพ้แค่ช่วงตัวรถ ขับเลยเส้นชัยไปช้า ๆ

"ขอบคุณนะแซนดี้ วีร์ขอโทษ"

แซนดี้ไม่โกรธ ด้วยความโกรธถูกความกลัวปัด กวาดไปตั้งแต่เริ่มการแข่งขันแล้ว ความเร็วยังปัดเป่าเอา ฝุ่นผงออกไปจนใจว่างโล่ง พร้อมรับสิ่งใดก็ได้ หากสิ่ง นั้นมาดี แซนดี้รับคำขอโทษ กอดที่คลายออกโดยความ ละอาย ได้สวมสอดเข้าไปใหม่รอบเอวชายหนุ่ม

"ยกโทษให้ ขอบใจที่ทำให้รู้จักความกลัว"

แซนดี้รู้สึกโปร่งเบาสบาย กล้ามเนื้อทั่วกายผ่อน คลายลงสู่ปกติ เธอรู้สึกดีหลังจากได้รวมตัวเป็นหนึ่งกับ มอเตอร์ไซค์คันนี้ เธอรู้ว่ามันยังเร็วได้กว่านี้อีก และเร็ว พอจะเอาชนะคู่แข่งได้ เพียงแต่วีรชัยยอมแพ้แก่ความ เด็ดเดี่ยวของสาวบัวประภาเท่านั้น คิดไปให้ละอายคลาย กอดจากเอวเขาอีกครา แต่ก็กลับใจคืนกอดให้หลวม ๆ ซบ หน้าแนบแผ่นหลังเขาเบา ๆ

วีรชัยและแซนดี้ย้อนกลับตามมาทันบัว เห็นบัวอยู่ ในที่ที่ปลอดภัย อยู่บนตะแกรงท้ายจักรยานโบราณคานคู่ บัวกอดเอวเขมราฐแน่น แนบหน้านิ่งทิ้งทอดใจให้เขาดูแล ชายหนุ่มคนดี จักรยานคันงาม ความแช่มช้าที่แสนอ่อน โยน บัวรู้สึกผ่อนคลายกายใจ

"คนขลาดมักแสดงความกล้า คนกล้าคือคนที่รู้จักกลัว คนไม่รู้จักกลัวเป็นแค่คนบ้าบิ่น" ถ้อยคำของครูพ่อบัวยังจำได้ บัวประภาไม่ใช่เด็กหัวดี แต่ใจเธอมีศรัทธาล้นเปี่ยม เธอใช้ความมุ่งมั่นจัดการต่อความกลัวของตัวเองได้ นั่นทำให้บัวประภาเป็นคนไม่ประมาทในทุกเรื่องที่เธอกลัว

เขมกับบัว และจักรยาน วีร์กับแสนดีและมอเตอร์ไซค์แล่นเรื่อยเอื่อยช้าแล่นเคียงกันไปถึงสวนสาธารณะดอนปู่ตา พากันไปไหว้เจ้าปู่ที่ศาล จากนั้นแยกคู่กันเดินเล่นกินลมชมวิว ชมวิวก็รื่นรมย์ แต่สู้ชมกันเองไม่ได้ เขมลอบชมบัว บัวลอบชมเขม ชมกันไปกันมาสายตาปะทะกันคราวนี้ไม่มีใครหลบใคร หน้าลอยอยู่ใกล้หน้า ตาลอยอยู่ใกล้ตา ส่วนหัวใจนั้นต้องหยั่งใจกันและกันเอา โดยไม่ลืมหยั่งหัวใจตนเอง

ทรายน้ำโขงขาวละเอียดนุ่มเนียนเพียงไหนใครเคยย่างเท้าย่ำย่อมซาบซึ้ง ยิ่งได้ทิ้งร่างนอนหงายทอดกายแผ่หลาร้องตะโกนบอกให้ฟ้าเป็นพยาน ฉันอยากฝังกายไว้ที่นี่ ใต้ผืนทรายแห่งนี้ชั่วนิรันดร์

จักรยานไม่อาจโลดแล่นไปบนผืนทรายได้ หน้ายางแคบคมจมแทรกผืนทราย ทั้งไม่มีพลังต่อเนื่อง โซ่ที่ฉุดสเตอร์รอบต่อรอบเหลือตอบสนอง ต่อให้ต้องโถมถีบทิ้งน้ำหนักทั้งตัวก็แล่นไปได้ชั่วรอบละวาครึ่งวาหาความ

รื่นรมย์มิได้ ผืนทรายมีไว้ให้เท้าย่ำเท่านั้น จะเท้าคนหรือช้าง ม้า วัว ควาย แบ้ ไม่ว่ารอยเท้าใดก็แล้วแต่ล้วนไม่อยู่ยงคงนานได้

สายน้ำไหลไปในตระกองแห่งฝั่ง ฤดูกาลผ่านเวียน ผู้ดำรงร่วมกับสายน้ำเท่านั้นจึงรู้จักสายน้ำ ผู้ผ่านพบชั่วครู่คราว ย่อมเห็นหนาวไม่เห็นร้อน เห็นร้อนไม่เห็นฝน เห็นใสเย็นไม่เห็นขุ่นข้นทุรนร่าน ไม่ล่องเรือไม่รู้ไหล ไม่ทวนน้ำไม่รู้แรง ไม่รู้ร่องน้ำไม่รู้เกาะแก่ง ไม่เคยแหวกว่าย ผุดดำหรือจะรู้เล่ห์ความตื้นลึก

เขมราฐรู้ดีว่าเขารักสายน้ำได้อย่างนก ไม่อาจรักได้อย่างปลา นกมองสายน้ำจากบนฟ้า แต่ปลาเป็นหนึ่งเดียวกับสายน้ำ ขณะย่ำไปบนผืนทราย เขารู้ดีว่า สายน้ำไม่จดจำเขา ไม่นำพาต่อรอยเท้าผู้ใดทั้งนั้น สายน้ำไม่จดจำฝั่งไม่จดจำทุกแห่งเนินทรายแก่งหินดินเลนเส้นหญ้าชะโงกผา หมู่บ้าน ท่าน้ำ เมืองใหญ่ กระทั่งรากระเกะระกะของไม้ชราใกล้ฝั่ง

วัยเยาว์เป็นช่วงเวลาที่สดใสสวยงาม สัมภาระชีวิตดูไม่มีน้ำหนักมาก หากต้องแบกไปเพื่อเป็นเสบียงเลี้ยงตัวในวันหน้า ย่อมต้องแสวงหาสิ่งจำเป็นต่อชีวิตติดตัวไปให้เพียงพอ

มีตัวอย่างให้วัยเยาว์เรียนรู้ ดูผู้ใหญ่ วัยกลางคนจนวัยชรา ดูว่ามีใครไหนบ้างที่พอจะเป็นแบบอย่างได้ บ่าสองข้างของมนุษย์สามารถแบกรับน้ำหนักได้เพียงไหน

ป่าของผู้ใด มีพลังมหาศาลถึงแบกโลกทั้งใบได้ วัยเยาว์ของเขมราฐอาจไม่ดูสดใสอย่างใครอื่น แต่เขมราฐเป็นหนึ่งในนักเรียนชีวิตที่จริงจังเกินวัย การขี่จักรยานทางไกลจากเชียงของมาถึงที่นี่ยืนยันได้ถึงความมุ่งมั่นของเขา และเขายังต้องเดินทางต่อไป โลกแสนกว้างใหญ่ หนทางยังยาวไกล เขมราฐบอกตนเองว่ามิได้คิดจะตามหาพ่อ ทั้งไม่ได้คิดจะตามรอยพ่อ เขาย้อนทางพ่อมาด้วยซ้ำ คนเป็นลูกควรรู้จักพ่อ และพ่อของเขาก็เป็นคนที่น่าสนใจ เขาดีใจที่ได้รู้จัก ภูมิใจที่ได้เป็นลูกนายหงสจร

เขมราฐนั่งอยู่ที่ฐานป้อมกลางสายน้ำ แท่นซีเมนต์ขนาดย่อม ๆ ที่พวกฝรั่งเศสสร้างไว้สำหรับแบ่งร่องน้ำ ฐานป้อมก่อขึ้นจากพื้นเป็นแท่นสี่เหลี่ยม จากนั้นลดส่วนก่อขึ้นไปอีกสองชั้น ดูไกล ๆ คล้ายเจดีย์องค์น้อย เขาหันหน้าไปทางใต้ มองน้ำโขงไหลเรื่อย ดวงตะวันคล้อยลงทางฝั่งเมืองเขมราฐ มีลำควันขาวโชยจากฝั่งท่าประชุม ลมเกลี่ยลำควันกระจายในว่างเวิ้งมองฝั่งท่าประชุมสลับฝั่งเขมราฐเหนือลำโขง เขมราฐเอ่ยปาก “เขมราฐฉันรักเธอ” เคยใฝ่ฝันสักวันจะได้มา รู้ว่ามาแล้วต้องจากไป แต่ไม่เคยคิดเลยว่าการจากลาจะมีรสชาติเช่นไร แค่คิดว่าจะจากไปก็ให้ครั่นคร้ามเสียนักแล้ว

เขมราฐลุกยืนหันหน้าไปทางร่องน้ำลึก ถอดเสื้อยืดคอกลมสีขาวหม่น ขยุ้มวางไว้ข้างเท้ามองฝั่งลาวบ้านท่าประชุม เรือลำน้อยลอยอ้อยอิ่ง คนหาปลาย้อนมากู้

ความหวังที่ฝากไว้ในสายน้ำ เขมราฐยืดอกรับลมจากแม่น้ำที่พัดเข้าปะทะ อกแอ่นดั่งว่าวจุฬาเล่นลม แผ่นหลังแผ่ขยาย เด่นชัดรอยแผลเป็นใต้สะบักซ้ายที่เจ้าตัวไม่อาจมองเห็น แม้แต่จะคลำยังสุดปลายมือ ในพลันร่างเพรียวพุ่งโผนลงสู่ลำโขง ผืนน้ำแตกกระจายต้อนรับด้วยการกลืนร่างเจ้าหายไปหลายอึดใจ โผล่ขึ้นไกลจากจุดตกหลายช่วงตัว ริ้วน้ำดั่งเย้ายั่วแกมท้าทาย เขมราฐแหวกว่ายข้ามไปฝั่งโน้น ถึงฝั่งโน้น ฝั่งโน้นก็กลายเป็นฝั่งนี้ มองจากฝั่งลาวนี้ไปฝั่งโน้นคือฝั่งไทย เขมราฐร้องทักทายชายคนหาปลา ถามว่าได้ปลาบ้างไหม ชายหาปลายิ้มน้อย ๆ ความหมายว่าเดี๋ยวนี้ปลาชักรู้ทัน แต่ก็ยังมีปลาโง่ ๆ อยู่จำนวนไม่น้อย

มองจากฝั่งไทยเวลาเช้าเห็นดวงตะวันขึ้นจากฝั่งลาว มองจากฝั่งลาวเวลาเย็น เห็นดวงตะวันตกที่ฝั่งไทย เขมราฐนั่งมองดูเมืองเขมราฐ อยู่ริมฝั่งบ้านท่าประชุมจนตะวันคล้อยต่ำ จึงว่ายน้ำข้ามกลับถึงฝั่งไทยพลันตะวันก็ลับดวงล่วงลา

เขมราฐตื่นแต่เช้าแม้เมื่อคืนจะนอนดึกหลังเที่ยงคืนแขกกลุ่มใหญ่ยื้อเวลาอยู่ที่ร้านจนเกือบห้าทุ่ม ให้เขาเล่นเพลงให้ฟังเป็นพิเศษส่งท้าย เขาเล่นเพลงสากลเก่า ๆ รุ่นโบราณที่เรียกกันว่ายุคซิกตี้ได้แทบทุกเพลงที่ขอ เล่นและร้องเพลงไทยยุคคุณปู่ได้หลากหลาย ยังความทึ่งจัด

เข้าขั้นอัศจรรย์ใจแก่คนรักเพลง เพลงเหล่านี้ อยู่ในเนื้อตัวเขามาตั้งแต่เด็ก เขาเติบโตมาในร้าน ๓ คนเชียงของ พ่อเข้ม เชียงของคือสุดยอดของจอมยุทธ์ดนตรี

เขาได้ตัดสินใจแล้วให้วันนี้เป็นวันสุดท้ายที่เขาจะอยู่ที่เขมราฐ หนึ่งเดือนเต็มนับแต่เดินทางมาถึงเมื่อวันศุกร์ที่ 1 เมษายน พรุ่งนี้เขาจะออกเดินทางแต่เช้า จุดหมายแรกคืออำเภอโขงเจียมจุดที่ลำน้ำโขงลาจากแผ่นดินไทยครั้งสุดท้าย ที่นั่นลำน้ำมูนไหลลงร่วมเดินทางด้วย มองจากฝั่งเห็นสายน้ำเป็นสองสีชัดเจน

วันนี้เขาตั้งใจทำบางสิ่งบางอย่างเสมือนการกล่าวลา วางแผนไว้แต่ก่อนนอนเมื่อคืนว่าเช้าตรู่จะออกขี่รถตระเวนไปตามถนนอำลาทุกตรอกซอกซอย สายหน่อยไปหาหลวงพี่ที่กุฏิทรงปั้นหยา สายแก่ๆ แวะไปดูภาพเขียนของพ่อตามสถานที่ต่างๆ อีกรอบ เที่ยงวันกินก๋วยเตี๋ยวร้านอร่อยข้างไปรษณีย์ หลังเที่ยงพาเจ้าไผ่ดำไปหาครูวิบูลย์ที่ร้าน ‘บ้านจักรยาน’ แลกตัวกับเจ้าไผ่เงินจักรยานของพ่อ เขมราฐเจรจาตกลงกันกับครูวิบูลย์แล้ว เจ้าไผ่ดำจักรยานโบราณจะได้อยู่กับเจ้าของเดิมเจ้าไผ่เงินราเลย์ทรงสปอร์ตคันเปรียวของพ่อจะได้มารับใช้ลูก พาเขมราฐลูกชายนายหงสจรออกพเนจร จรจากเมืองเขมราฐไปในวันพรุ่ง

บ่ายคล้อยจะขี่เจ้าไผ่ดำไปหาบัวประภาที่บ้านหนองวิไล ไปรับกางเกงขาก๊วยที่เอาไปฝากให้แม่ประทุม

ปะชุนไว้เมื่อหลายวันก่อน

เขาตั้งใจชวนบัวขี่จักรยานเที่ยวสักชั่วโมง จากนั้นไปนั่งเล่นศาลานาคราช เขาอยากวาดรูปพอร์ทเทรทบัวประภา ใช้เวลาสัก 30 นาที คงเป็นช่วงเวลาที่แสนดีที่เขาจะได้จ้องมองเธอให้เต็มตา เค้าโครงรูปหน้าอันน่าพิศวง หน้าผากนูนเรียบกว้างดังแผ่นฟ้า เขาจะขอให้เธอเกลี่ยเส้นผมไปทัดหู แก้มสีน้ำผึ้งจะได้ดูอิ่มเต็ม คิ้วของบัวที่เรียวโค้ง ไม่ดำเข้มจนข่มดวงตาที่วาวขลับ ไม่วาววับขับแววฉลาด แต่วาววามอย่างใสซื่อแฝงเศร้า ดวงตาไม่มีสัญญาณเชื้อเชิญ แต่ทำให้เขาต้องเข้าไปค้นหา จมูกเป็นส่วนของใบหน้าที่เหมือนดั่งว่าทำหน้าที่หายใจเท่านั้นไม่สนใจไยดี และไม่ขัดแย้งใคร วางตัวอยู่ในตำแหน่งแห่งที่อย่างถ่อมเจียม ริมฝีปากที่เอิบอิ่ม ไม่เฉียบบาง และไม่อิ่มเต็มจนเด่นตา หากไม่เอ่ยเจรจา จะไม่มีใครรู้เลยว่าภายใต้ดวงหน้าที่ดูดั่งอ่อนโลกอ่อนเยาว์นั้นเต็มไปด้วยความคิดที่รอบคอบใคร่ครวญ ความใฝ่ฝันที่แจ่มชัด และจับต้องได้บรรจุเต็มภาชนะศีรษะใบน้อย ๆ นี้

เขมราฐวางแผนการสำหรับวันสุดท้ายไว้อย่างไรเขาปฏิบัติได้ครบถ้วนตามแผน โดยเฉพาะช่วงเวลาพิเศษของวัน นับเป็นช่วงเวลาดีในชีวิต เขาวาดบัวประภาไว้บนแผ่นกระดาษด้วยดินสอดำ บันทึกภาพบัวประภาไว้ในความทรงจำกลางหัวใจ

บนเนินทรายหนุ่มสาวนั่งเคียง นิ้วน้อยสาวเขี่ย

ทรายเล่น หากมองจากบนฟ้าจะเห็นจุดสองจุดสีขาว ลอยอยู่คู่กัน สองจุดเล็ก ๆ นั้น ดูกลมกลืนกับผืนทรายสีเงิน ใครเลยจะได้ยินเสียงอันแผ่วเบาที่เขาและเธอถ้อยทีสนทนา ทุกถ้อยวาจาผ่านปากพร่ำดื่มด่ำใจกันและกัน ส่วนคลื่นเสียงในอากาศนั้นฟุ้งกระจายไปตามสายลมสิ้น เมื่อเธอพูดเขาได้ยิน เขาได้ยินเมื่อเธอพูด หากยังมีถ้อยคำที่คั่งค้างอยู่ภายในถูกกักขังไว้ในความเงียบ ทั้งสองมองตากันหวังว่าดวงตานั้นจะกล่าวแทนปากและลิ้นที่ยากจะขับแค่น ใจจึงคับแค้นเสียแน่นทรวง มันจะง่ายเกินไป มันยากเกินไป มันจะเร็วเกินไป หรือมันจะช้าไป ความสัมพันธ์ของคนเราขึ้นอยู่กับกาลเวลาไหม มันเกิดขึ้น ดำรงอยู่ ดำเนินไป และสิ้นสุดลงด้วยตัวมันเอง หรือเราสร้างมันขึ้นมาด้วยตัวเราเอง งอกงาม เติบโต และไม่มีวันตาย บัวรู้สึกชื่นชมความกล้าหาญ ทรหด อดทน ของเขม เขมชื่นชมจิตใจอาสาน้ำใจอันใสสะอาดของลูกสาวครูพ่อสุรยุทธ์

ขณะที่ทั้งสองดิ่งจมเบื้องลึกแห่งภวังค์นั้น คำพูดเบื้องผิวตื้น ๆ ก็ผ่านริมฝีปากออกมาเกือบพร้อมกัน

"ไปเดินเล่นกันดีไหม"

สำหรับเขาและเธอนั้นไม่เห็นสิ่งใดนอกจากกันและกัน ไม่เพียงกายที่ชิดใกล้ ดวงใจทั้งสองดวงส่งแสงโชติช่วง อยู่ใกล้ชิดทอรัศมีประสานกัน

ครั้นปลายนิ้วเกี่ยวกันพลันทั้งมือก็เกาะกุมแน่นกระชับ ราวกับจะกลัวใครมาพราก บนลาดเนินทราย

ชายโขงนี้ ไม่มีผู้ใดมาพรากได้หรอก มีก็แต่มือทั้งสองจะหลุดพรากจากกัน ด้วยน้ำมือของกาลเวลา

"แม่น้ำโขงที่เชียงของสวยไหม" บัวชวนคุย

"สวยซี"

"สวยเหมือนที่นี่ไหม"

"เหมือนกัน"

เขมราฐเล่าถึงตอนที่เขาอายุได้ 15 ปี พ่อเข้มพาเขาล่องเรือจากเชียงของไปถึงหลวงพระบาง พ่อไปที่นั่นเพียงเพื่อจะได้พบซอพิเศษสักหนึ่งคันที่อยู่ในความใฝ่ฝันของพ่อตลอดมา แล้วพ่อก็ได้พบมันที่บ้านของชายแก่คนหนึ่งที่บ้านปากอู ชายชราตาฝ้าฟางซึ่งหูดับสนิทไปแล้วได้บรรเลงเพลงซอสุดพิสดารขั้นเทพคนธรรพ์ให้เขาฟัง

พ่อเข้มได้ซอเทพคันงามกลับมาเชียงของ

เขมราฐหนุ่มน้อยได้เรียนรู้รหัสนัยแห่งสายน้ำ เขาฝันว่าเขาฝันว่าเขากลายเป็นปลาที่มีปีกว่ายทวนสายธารา เบื่อว่ายก็เหินบินไปจนถึงต้นกำเนิดสายธารอันเหน็บหนาว สะดุ้งตื่นจากฝันในฝัน ปลาน้อยยังเดินทางล่องตามกระแสธารร่านระเริงจนถึงทะเลอันเหลือข้นเข้มเค็มขมขื่น เขาอยากเห็นสายน้ำทั้งสาย อยากเห็นชีวิต อดีต อนาคตของมัน ใช่เฉพาะแต่ลำน้ำโขงสายนี้ เขายังอยากเรียนรู้สายน้ำอื่นทุกสาย

"ใจลอยแล้ว เขมฝันอะไร" บัวถาม

"ฝันถึงการเดินทาง"

"ไปไหน"

"ไปทุกหนแห่ง"

"ไปทำไม"

"..........." เขมยิ้มน้อย ๆ "แล้วบัวล่ะฝันอะไร"

"อยากสอบติดพยาบาล เรียนจบจะได้กลับมาดูแลแม่"

"บัวต้องสอบได้อยู่แล้ว"

"ไม่แน่ใจ"

"เขมมั่นใจ"

เขมราฐอยากจะบอกว่าทั้งเนื้อทั้งตัวทั้งชีวิตจิตใจของหญิงสาวคนนี้ ไม่ควรมีใครหรือกฎเกณฑ์ใดบังอาจตัดสินชี้ขาด เธอคนนี้เกิดมาเพื่อดูแลผู้อื่น ไม่ใช่เฉพาะแต่แม่ของเธอเท่านั้นหรอก ความฝันของเธอแจ่มชัด และเป็นเนื้อเดียวกับตัวเธออย่างไม่ต้องสงสัย เขาเสียอีกที่ยังรู้สึกเวิ้งว้างกลางเวิ้งฝัน

"เขมจะเดินทางพรุ่งนี้หรือ"

"ใช่ พรุ่งนี้เขมจะไป"

เขมราฐกำลังจะไปจากเขมราฐ บัวประภาก้มหน้ามองปลายเท้าตนเองที่ย่างย่ำ

หนุ่มสาวชะลอฝีเท้าลงเมื่อพากันมาถึงจุดสูงสุดของเนินทราย ทั้งคู่หยุดเดินหันหน้าเข้าหากันโดยที่มือข้างที่เกาะกุมมิได้หลุดออกจากกัน ทั้งมืออีกข้างยังยื่นเข้า

เกาะกุมกันไว้

“บัวมีความสุขจัง” บัวมองตาเขมแล้วเลี่ยงลงมองมือที่เกาะกุมกัน

“เหมือนบัว” เขมจ้องดวงหน้าสีน้ำผึ้ง

ความสุขประสาอะไรทำให้ใจหนุ่มหวั่นไหวถึงปานนั้น ทำให้เนื้อตัวสาวสั่นถึงปานนี้ ทำให้ถ้อยคำมากมายที่ควรจะตามมาชะงักงันไปเสียสิ้น

ถึงเวลามือทั้งสองต้องหลุดพรากจากกัน ทั้งสองเหมือนถูกสายลมขวางกั้น เดินกลับขึ้นฝั่งอย่างเงียบงันเหมือนฝันว่าตัวเองฝัน วันนี้บันไดแปดสิบขั้นของเขื่อนริมโขงดูสูงชันกว่าทุกวัน

เขมราฐเดินเร็วไปล่วงหน้า บัวประภามองเขาจากข้างหลังตื้นตันสุดพรรณนา

เขมราฐนั่งพิงเสาศาลาหันหน้าไปทางแม่น้ำ คอแข็งใจแข็งฝืนไว้ไม่เหลียวมองบัว แต่หูคอยจดจ่อฟังเสียงจักรยานเคลื่อนตัว แต่กลับได้ยินเสียงฝีเท้าที่เพิ่งเดินจากไป ย้อนกลับเข้ามา

“นายเขม...” บัวก้าวช้า ๆ หาเขม หนุ่มเชียงของนามเขมราฐจ้องมองสาวเขมราฐนามบัวประภาด้วยใจไหวหวั่น

“บัวขอผ้าเช็ดหน้าคืนได้ไหม”

กลไกการปกป้องตนเองของสิ่งมีชีวิตก็ทำงานโดย

อัตโนมัติ ด้วยสัญชาตญาณ มือของเขมราฐสะบัดผ้าเช็ดหน้าสีชมพูที่เขากำลังจูบอยู่คืนบัวทันที ประโยคสุดท้ายของบัวช่างโหดร้ายนัก "ขอผ้าเช็ดหน้าคืนได้ไหม"

"ได้สิบัว... โชคดีนะ"

เสียงนุ่ม และสีหน้าเรียบเฉยของเขมราฐดูโหดเหี้ยมเสียยิ่งกว่า...

เขมราฐมองมือตนที่ยังหลงกำความว่างเปล่าอยู่ บัวขี่จักรยานลับตาไปพร้อมดวงตะวันลับฟ้า

เขมยังนั่งอยู่ที่ขั้นบันไดเขื่อน หน้าศาลานาคราช เขื่อนคอนกรีตนี้ทำหน้าที่เป็นปราการป้องกันน้ำกัดเซาะตลิ่งในฤดูน้ำหลาก และกันน้ำล้นฝั่งเข้าท่วมตัวเมือง เป็นบันไดสำหรับขึ้นลง เป็นที่หมายระดับน้ำด้วยว่าน้ำสูงขึ้นเพียงไร เหลือบันไดกี่ขั้นจะท่วมถึงสันเขื่อน

เมื่อมองจากฝั่งลาวเห็นแนวเขื่อนนี้ชัดเจนดั่งกำแพงป้อมค่ายดูมั่นคงแข็งแรง ให้ความรู้สึกเชื่อมั่น ทว่าบางปีน้ำยังเอ่อท้นข้ามเขื่อนมาจนได้

เขมราฐไม่รู้ว่าทำไมเขาต้องจากไป เมืองเขมราฐเป็นเพียงเมืองอีกเมืองหนึ่งที่น้ำโขงไหลผ่าน ผ่านแต่ไม่เคยเหือดหาย สายน้ำไหลไปแต่แม่น้ำยังอยู่ น้ำโขงยังอยู่คู่เมืองเขมราฐเสมอไป

มือบัวหลุดลอยแล้วเขาไม่อาจเหนี่ยวรั้ง หรือเป็นมือเขาเองที่ปล่อยมือบัวหลุดลอยไป หรือมือทั้งสองต่าง

ปล่อยทิ้งกันและกันเพราะต่างไม่มั่นใจ ไม่มั่นใจหรือไม่เข้าใจ หรือเป็นความไม่รู้ คนเรารู้จักแต่ความรู้ แต่เราแทบไม่รู้จักความไม่รู้ของเราเลย

เขมราฐใช้เวลาทั้งวันทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ตั้งใจครบถ้วนแล้ว ตอนเช้าไปหาครูวิบูลย์ เจ้าไผ่เงินอยู่ในสภาพพร้อม ครูขี่เจ้าไผ่ดำเป็นเพื่อน เขาขี่เจ้าไผ่เงินไปทดสอบสภาพและทำความคุ้นเคย

ครูวิบูลย์ว่าดูเขาเหมาะกับเจ้าไผ่เงินเสียยิ่งกว่า คนหนุ่มควรจะได้จักรยานที่ปราดเปรียว เจ้าไผ่ดำคานคู่นี้เทอะทะเกินไป และหนักเกินความจำเป็น มันเหมาะสำหรับคนร่างใหญ่ ที่มีสัมภาระอันไม่อาจละทิ้ง

เขมราฐก็รู้สึกเช่นกันขี่เจ้าไผ่เงินนี่เบาแรงกว่าเยอะ คุยกับครูอยู่นานที่บ้านจักรยานในห้องเล็ก ๆ ที่พ่อเคยนอน ครูฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับพ่อหงสจรให้เขาฟังเรื่องแล้วเรื่องเล่า ดูครูประทับใจพ่อมาก เขมราฐถามว่ามีภาพถ่ายของพ่อเก็บไว้บ้างไหม ครูตอบนั้นน่ะซีทำไมไม่มีทั้งที่ครูชอบเล่นกล้องมาก่อนเล่นจักรยาน แต่คงมีคนอื่นถ่ายไว้บ้าง หาภาพพ่อไม่น่าจะยากเย็น แต่มาบอกอะไรเอาตอนจะจากไป ย้อนเวลากลับไปแค่ยี่สิบปี เวลาแค่นี้จะกลบฝังอะไรได้ เขมราฐนี่ลูกพ่อแท้ ๆ เคยคิดถึงแม่บ้างไหม ไม่เห็นพูดถึงแม่เลยสักครั้ง ครูวิบูลย์คว้ากีตาร์ขึ้นมากอด ตีคอร์ดขึ้นเพลงนกฝัน เขาเป่าเมาท์ออร์แกนบรรเลงคลอ เพลงของพ่อเพลงนี้เป็นที่จดจำของผู้คน

เมืองเขมราฐ นักดนตรีตามร้านอาหารรุ่นเก่า ร้องบรรเลงเพลงนี้ได้ เสียงเพลงนกฝันไม่เคยจางหายจากเมืองเขมราฐตลอดมา

เขมราฐเอ่ยลา มอบภาพสีน้ำให้ครูวิบูลย์ไว้เป็นที่ระลึก เป็นภาพตลาดเก่ามุมหนึ่งของเมือง มุมเดียวกันกับภาพที่พ่อของเขาวาดซึ่งติดอยู่บนผนังเหนือหน้าต่างนั่น ภาพอาคารไม้เก่าแก่ที่หัวมุมถนนวิศิษฐ์ศรี ตรงสี่แยกไกรลาศ ผ่านเวลา 20 ปี อาคารนี้ยังอยู่ในสภาพเดิม แทบไม่ผิดเพี้ยน

เสียดายที่ไม่ได้ลาครูสุรยุทธ์ เพราะท่านเดินทางไปหว่านเมล็ดพันธุ์บางอย่างในพื้นที่ที่พร้อมรับการฝากฝัง ช่วงสายเขมราฐไปที่ร้านมิตรกงพะเนียง มอบภาพวาดไว้สองภาพ ภาพ ‘พญาไม้ชายโขง’ ให้ลุงมิตร ภาพ ‘แก่งหินกลางน้ำเชี่ยว’ ฝากให้ครูสุรยุทธ์

เขมราฐดีใจที่ได้พบทิชา ทันทีที่รู้ข่าวว่าเขาจะจากไป ทิชาคนช่างพูดถึงกับอึ้งไปชั่วขณะ พอตั้งสติได้เธอก็โทรศัพท์ถึงเพื่อนทุกคนที่รู้จักเขม “รู้ไหม รู้ไหม เขมจะไปแล้วนะ”

ทิชาพาเขมไปกินก๋วยเตี๋ยวเจ้าอร่อยที่สุดในเขมราฐ หรืออาจที่สุดในโลก “รับรองว่านายไม่เคยกินก๋วยเตี๋ยวที่ไหนอร่อยแบบนี้”

ร้านที่ว่าคือร้านข้างไปรษณีย์ เขมกินก๋วยเตี๋ยวสูตรญวณร้านนี้สิบกว่าครั้งแล้ว นับแต่มากับบัวครั้งแรก

รู้สึกอร่อยที่สุดในโลกทุกครั้ง ยกเว้นครั้งนี้แม้จะมีเจ้ามือสาวทิชากับเพื่อน ๆ กลุ่มยุววิจัย และมัคคุเทศก์น้อย รวมสิบกว่าชีวิต เขมราฐกินไม่ลง ได้แต่นั่งเหม่อนาน ๆ เหลือบมองสาว ๆ ที่ส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าวซูดซาด หมดชามต่ออีกชามดั่งแข่งขันต่อชาม ชามต่อชามสูงขึ้นดูเหมือนเจดีย์ญวณ

เลี้ยงส่งแขกจนเจ้าภาพอิ่มเปรมกันทั่วหน้าแล้ว ก็ต่างแยกย้ายกันไปทางใครทางมัน แม้จะไปคนละทิศละทางเพราะต่างใจต่างฝัน แต่วันข้างหน้าใครจะรู้ ใครกับใครอาจได้พบกันอีก

เขมราฐเองรู้สึกดีต่อทิชาไม่น้อย แม้เขาจะไม่ชอบคนใส่เหล็กจัดฟัน เขาคิดว่าแค่รักษาความสะอาดให้ดี เคี้ยวอาหารให้ละเอียด เขามีคำเท่ ๆ 'ที่ควรจะจัดคือจัดฝัน ความฝันจะได้เป็นระเบียบ' ทันตกรรมไว้สำหรับแก้ปัญหา ไม่ใช่เห็นเป็นแฟชั่น นั่น น่าหมั่นไส้ แต่เขายกเว้นให้สาวทิชา เขาประทับใจความใคร่รู้ของเธอ ช่างซักช่างถาม และช่างจดช่างจำ เธอจึงรู้มากรู้มาย รู้ละเอียดลออ

นึกถึงวันอันแสนดี ทิชาขี่เจ้าปุ๊กลุกมารับเขาไปดูสนามบินลับเสรีไทย ทิชาควบคุมรถได้ดี รอบคอบ แม่นยำ ซ้อนท้ายทิชา เขมราฐรู้สึกเชื่อมั่นเรื่องความปลอดภัย ขับขี่ไปพูดไป ไม่เป็นปัญหา นับว่าเธอเป็นหนึ่งในร้อยของผู้ใช้จักรยานยนต์ในประเทศนี้ที่สวมหมวกนิรภัย เสียแต่ไม่ได้เตรียมเผื่อเขมด้วย เขมราฐเลยใช้ผ้าขาวม้าโพกหัว ดูเป็นชาวบ้าน ทิชาว่า "ดูเป็นบ้าน ๆ ดี"

พ.ศ.2488 ขุนพรหมประศาสน์ นายอำเภอเขมราฐ ผู้ได้รับมอบหมายทางลับ ขี่ม้าสีหมอกจากจวนแต่เช้ามืด มีนกขุนทองเกาะบ่าไปด้วย เลาะไปตามคันนา ลัดป่าละเมาะ ผ่านป่าแล้งเต็งรังเหียง เลี่ยงทางหล่มสู่ทางดอน ถึงจุดหมายภูถ้ำบึ้งในเวลาสายแดดอุ่น

ชาวบ้านอาสากว่า 100 คน จากบ้านขุมคำ บ้านเจียด บ้านดอนติ้ว และบ้านใกล้เคียง พร้อมมีด ขวาน จอบ เลื่อย

หนุ่มฉกรรจ์อกสามศอก แผงอกตันบรรจุหัวใจแกร่ง แขนขาแข็งแรงทะมัดกล้าม

ขุนพรหมประศาสน์ตีฆ้องเป็นสัญญาณเบิกฤกษ์เริ่มภารกิจ

หนุ่มฉกรรจ์เรียงแถวหน้ากระดานเต็มความกว้างที่กำหนดดาหน้าตะลุยตัดโค่นทุกอย่างที่ขวางหน้า ไม้เล็กด้วยมีด ไม้เขื่องด้วยขวาน ไม้ใหญ่เจอเลื่อยชักเลื่อยอก ผลัดหนึ่งพักผลัดสองตะลุย ต่อข้ามวันผ่านคืนพื้นที่ป่ารกร้างถูกตัดโค่นขุดถางเป็นทางโล่ง ปรับเรียบแล้วนำไม้ที่ตัดทอนนั้นมากองสุม จุดไฟเผาจี่ดินทุกตารางนิ้วของพื้นที่จนแกร่ง บดและปรับแต่งจนเรียบ ขั้นตอนสุดท้ายคือปัดกวาด ด้วยเลือดทุกหยด เหงื่อทุกหยาด ด้วยน้ำใจใสสะอาด และน้ำผุดจากบ่อน้ำทิพย์ แหล่งน้ำบุ้นที่ผุดจากใต้ดินให้ได้ดื่มกินชำระล้างร่างกาย ทั้งนก ไก่ป่ากะปอม สละชีวิตอุทิศตัวให้ปิ้งย่างสับแกง ข้าวเหนียว

เกลือ พริกแห้ง ปลาเค็ม ปลาร้า ผักหญ้าทุกชนิดล้วนมีส่วนร่วม ตะวันขึ้น ตะวันตก ผลัดเวรดาว หนึ่งเดือนเต็มก็บรรลุซึ่งภารกิจลับ นกมองจากบนฟ้าลงมาเห็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้าสีนวลเรียบ แถบเล็ก ๆ วางอยู่ท่ามกลางผืนป่าสีเขียว เหลือง น้ำตาลลายพราง ท่านนายอำเภอขี่ม้าตรวจรันเวย์ ระยะทางยาว 1,000 เมตร เนื้อที่ 100 ไร่ ด้วยความปลื้มปีติ เสียงไชโยโห่ร้อง กึกก้องข้ามกาลเวลามาถึงปัจจุบัน เล่นเอาเจ้าหนุ่มเขมราฐขนลุกหัวพอง

คนทุกคนล้วนมีตำนาน ทุกสถานที่ล้วนมีเรื่องเล่า เขมราฐได้พบผู้เฒ่าวัยเฉียดร้อยปี ตำนานส่วนบุคคลของคุณตาเคน ภวังค์ คุณตาเซ็ง ลุนบุดดา คุณตาดา ปัญญาแก้ว คุณตาแก่น เทียนหอม รวมกันเป็นตำนานแห่งเมืองแห่งเรื่องราวสนามบินลับยุคมหาสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ยังคงเร้นลับ ห่างไกลจากการรับรู้ของผู้คน แม้แต่ชาวเมืองเขมราฐเอง เขมราฐได้อ่านงานวิจัยเรื่องสนามบินลับนี้แล้ว จากตู้หนังสือที่เก็บข้อมูลต่าง ๆ ของเมืองในห้องตำบลสุขภาวะ เด็กคณะยุววิจัยทุกคน รู้เรื่องราวตำนานสนามบินลับเสรีไทยเป็นอย่างดี สามารถบรรยายได้ฉอด ๆ ฉะฉาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาวน้อยนามทิชาผู้พาหนุ่มเขมราฐเข้าป่าละเมาะลัดเลาะสู่ป่าลึก ลึกเข้าไปสู่อดีตย้อนเวลากลับไปถึงปี พ.ศ.2488 หากหนุ่มเชียงของ นามเขมราฐไม่มีโอกาสกลับมาเยือนเมืองเขมราฐอีก สาวเขมราฐนามทิชาจะอยู่ในความทรงจำเขาตลอดไป บท

บรรยายอันละเอียดยืดยาว อาจทำให้เขาหูชาสมองล้าไปบ้าง แต่ด้วยสีหน้า แววตาที่มุ่งมั่น และที่สำคัญคืออารมณ์อันแจ่มใส ที่ตบท้ายด้วยเสียงหัวเราะ ฮิฮิ ดวงตายิบหยี รอยยิ้มที่ติดเหล็กตัดฟันสีทับทิม น้ำใจไมตรีที่ใสสะอาด เขมราฐจะตอบแทนอย่างไรดี

ความคิดถึงอยู่ในใจหรือในสมอง อยู่ในรูปความคิดหรือความรู้สึก เป็นภาพสีหรือภาพขาวดำนะ ความคิดถึงมีเสียง มีถ้อยคำด้วยนี่

แต่เขมราฐคิดถึงพ่อโดยไม่มีภาพดวงหน้าพ่อ มีแต่ความพยายามสร้างภาพพ่อขึ้นมา ส่วนเสียงของพ่อนั้นแว่วมาจากส่วนลึกไกล

คิดถึงพ่อเข้ม เห็นภาพชายหนวดโง้ง มีเสียงเพลงมีถ้อยคำสั่งสอนที่บางประโยคยังก้องสะท้อนในจิตสำนึก คิดถึงแสนดี กลับเห็นภาพบัวคำแม่ชีสาว ความคิดถึงเป็นกลไกที่อยู่เหนือการควบคุมหรือไร ถึงไม่อาจห้ามใจไม่ให้คิดถึงบัว

“ขอผ้าเช็ดหน้าคืนได้ไหม” ภาพและเสียง ฉายซ้ำแล้วซ้ำเล่า

เขมราฐไม่รู้หรอกว่า บัวประภาสาวเขมราฐก็ไม่อาจหลับตาลง

เขาว่าเวลาแห่งความสุขแสนสั้น เวลาแห่งความทุกข์นั้นยาวนานนัก แต่สำหรับบัว เธออยากให้คืนนี้ยืดยาวออกไปอีก ขอรุ่งอรุณอย่าได้มาถึงเร็วนักเลย เธอมี

เรื่องต้องทำ เรื่องไร้สาระที่สำคัญนัก

เธอพับเสื้อผ้าสีชมพู ที่ซักและรีดไว้ เสื้อผ้าที่เขาซื้อให้ทั้งหมดสามชุด ที่ต่อแต่นี้เธอจะไม่ใช้มันอีกแล้ว ตอนที่สวมใส่มันครั้งแรกเธอรู้สึกยินดีปรีดา หลังจากแม่ถามคำน้อยถึงที่ไปที่มา บัวประภารู้สึกหมองใจ เธอเลี่ยงการตอบด้วยการถามแม่ไปว่าสวยไหม แม่ว่าก็สวยดี แต่ไม่เหมาะ แม่พูดสั้น ๆ และหลังจากนั้น แม่ไม่พูดไม่ถามอีกเลย

ความร้อนรุ่มมิได้เกิดจากความเฉยเมยของแม่ แต่เกิดเพราะทุกชุดที่ธีรเดชซื้อให้มันรัดตัวเธอแน่นขึ้นทุกครั้งที่สวมใส่ นัดพบกันครั้งใด เธอไม่กล้าสวมใส่ชุดอื่น กลัวสายตาและวาจาตัดพ้อ ต่อด้วยคำเทศนาว่าด้วยเรื่องรสนิยม สุดท้ายเป็นคำวิจารณ์เสื้อผ้าที่แม่ตัดเย็บว่าเร่อร่าล้าสมัยบรมเชย เธอช่างหัวอ่อนแท้ หลงผิดไปได้บัดนี้ตาสว่างแล้ว เธอกลับมาสวมใส่เสื้อผ้าที่แม่บรรจงตัดเย็บให้ อย่างมั่นใจอีกครั้ง รู้สึกสบายกายอุ่นใจเหมือนแม่กอดเธอไว้ทุกเวลา

เธอเก็บชุดสีชมพูของเขาใส่ถุงกระดาษไว้อย่างดีพร้อมสิ่งของอื่น ๆ โทรศัพท์สีชมพู นาฬิกาข้อมือสีชมพูที่คาดผมสีชมพู ตุ๊กตาหมีสีชมพู ปากกาสีชมพู และผ้าเช็ดหน้าสีชมพูผืนนั้น ยังนึกว่าหลงลืมอะไรอีกไหม คิดไปสะเทือนใจตัว ดูหรือยากดีมีจนไม่น่าให้คนเขาหมิ่นแคลนได้ว่าไม่มีปัญญาซื้อ ทั้งสิ้นทั้งหลายได้มาด้วยวิชา

การบริหารเสน่ห์ช่างน่าละอาย

บัวใช้เวลาถึงครึ่งคืน เก็บรวบรวมสิ่งของเหล่านี้ รวมทั้งจัดการกับความรู้สึกสับสน วุ่นวาย ในล้อมกรอบแห่งความกลัว สุดท้ายบัวก็สามารถฝ่าวงล้อมออกมาได้

บัวตัดสินใจใช้โทรศัพท์สีชมพูอีกครั้งเป็นครั้งสุดท้าย

‘ธีร์ พรุ่งนี้เช้ามาพบบัวที่หน้าบ้านด้วยนะ’

เธอพิมพ์ข้อความส่งแล้วปิดเครื่องทันที

เวลาที่เหลืออีกครึ่งคืน บัวประภามุ่งมั่นปักผ้าเช็ดหน้าผืนน้อยในกรอบสะดึงขึง ไหมสีเงินเดินเส้นสายอย่างช้า ๆ สม่ำเสมอ กลีบดอกบัวหลวงค่อยปรากฏทีละกลีบจากนอกสู่ใน ปักวนจนถึงใจกลางดอกด้วยใจมุ่งมั่น ทว่าดอกบัวสีเงินนั้นปรากฏจุดสีแดงแต่งแต้ม เกิดระหว่างเดินเส้นเกสรรอบฝักอ่อนกลางใจบัว เข็มแทงทะลุเนื้อผ้าขึ้นปักเนื้อคนในฝีเข็มสุดท้าย บัวประภาหาเห็นจุดสีแดงนั้นไม่ด้วยว่าดวงตาพร่าพราย คล้ายมีผีเสื้อนับร้อยพันบินตอมหน้า มือน้อย ๆ ผล็อยร่วงลงข้างกายที่โงนเงนในท่านั่งพิงหมอนก่อนเอนลงฟุบฟูก ลูกสาวช่างเย็บผ้าบ้านหนองวิไล แน่นิ่งทิ้งกายไว้ให้ผู้เป็นแม่ดูแล

ที่ศาลานาคราช เขมราฐนั่งพิงเสาศาลาต้นเดิม เทพอรุณแย้มม่านดูท่าทีดาวส่วนใหญ่รู้ตัวแล้วว่าเทพอุษาจะเผยม่าน ต่างลนลานหรี่แสง เหลือแต่ดาวกลั่นกล้า

สองสามดวงยังช่วยหนุ่มเชียงของยื้อเวลา รุ่งอรุณนี้เขาไม่อยากเห็นดวงตะวันโผล่จากขอบฟ้า

เจ้าไผ่เงินจักรยานทรงสปอร์ต จอดรออยู่บนลานหน้าองค์พระเขมราฐฯ ทรงเพรียวดูปราดเปรียวทะมัดทะแมง ครูวิบูลย์หาตะแกรงใส่ให้บรรทุกสัมภาระตามจำนวนที่เจ้าไผ่ดำนำมา ไม่นับน้ำหนักทางใจทุกกรณี จานโซ่สอง ชุดสเตอร์ห้าเกียร์ เบรกสายทดสอบแล้ว บันไดมีแถบเรืองแสงเพื่อความปลอดภัยยามค่ำคืน เช่นเดียวกับซี่กำยามกระทบแสงไฟรถอื่นส่องจะเรืองรองเห็นเป็นวง ปลอกแฮนด์กำมะหยี่สีดำ เบาะอานเสริมฟองน้ำข้างใน เขมราฐพอใจเจ้าไผ่เงินนัก นึกรักแต่ก็อาลัยเจ้าไผ่ดำ

ไม่นึกไม่ฝันว่าการเดินทางครั้งนี้จะได้พบพานสิ่งดี ๆ หลายสิ่งหลายอย่าง ทั้งสิ่งที่คิดหวังวาด และสิ่งที่เหนือคาดหวัง ประสาคนหนุ่มจะมีเรื่องใดสำคัญเท่าเรื่องหญิงสาวได้ มีการผจญภัยใดทำให้ใจไหวหวั่นเท่าดั้นด้นไปบนหนทางสายความรัก ความรักของคนหนุ่มสาวอาจให้ความรู้สึกเหน็บหนาว หรือรุ่มร้อนเกินอุณหภูมิจริง กิริยาอาการทางกาย อาจเปรียบได้กับนกหรือไก่ ที่กรีดปีกป้อ ขับขานเสียง หรือปลาบางชนิดที่ขับสีเกล็ดครีบ ต่างกันที่กิริยาของสัตว์เกิดโดยสัญชาตญาณ แต่ความรักของมนุษย์นั้นมีต้นธารก่อเกิดสืบทอดทางนามธรรมเป็นมรดกสืบเนื่องมีพัฒนาการ นักปราชญ์บางท่านกล่าวว่าความรักของมนุษย์เป็นวัฒนธรรม ซึ่งฟังดูดีกว่าสัญชาตญาณ

มากนัก แต่ความรักมักจู่โจมไม่ให้ใครได้ตั้งตัว คงเป็นเจ้าตัวสัญชาตญาณนั่นเองที่ยังความปั่นป่วน กวนความคิดหัวจิตหัวใจ ท้าทายความเข้มแข็ง ทดสอบความแข็งแรงของกำแพงที่มนุษย์สู้ปลูกสร้าง

ผ่านสี่แยกไกรลาศชำเลืองมองกระถางดอกไม้บนทางเท้ายังร้าวราน เขมราฐปั่นจักรยานผ่านร้านก๋วยเตี๋ยวยังไม่กล้าเหลียวมองดู จากที่ราบลุ่มตัวเมืองขึ้นเนินลอนเลี้ยวซ้ายจับเส้นทางสาย ที่มุ่งสู่อำเภอตระการพืชผล สวนทางยวดยาน และผู้คน ไม่มีใครรู้จักทักทาย อยู่ที่นี่กว่าหนึ่งเดือนก็ยังเป็นคนแปลกหน้าอยู่ดี สายใยสัมพันธ์ที่มีช่างบางเบาไหนเลยจะรัดรึง หรือผูกโยงสิ่งใดไว้ได้ ผ่านพ้นช่วงเวลานี้ไปชั่วข้ามวัน ทุกสิ่งย่อมผ่านผันไปเป็นอดีตถูกกลบฝังด้วยความทรงจำใหม่ทับถมไปจนหลงลืม

เขมราฐเพียงขี่จักรยานไปช้า ๆ ไม่รีบร้อน ได้ระยะทางยี่สิบกว่ากิโลเมตร ใกล้พ้นเขตอำเภอเขมราฐ เข้าสู่เขตอำเภอกุดข้าวปุ้น เขมราฐหันมองหลักบอกเขต เขากำลังจะพ้นจากเมืองเขมราฐในอีกไม่ถึงสิบช่วงรถข้างหน้านี้แล้ว

ตอนเขาไสรถออกจากซุ้มประตูวัดพระเจ้าองค์แสน เขาอดหวังไม่ได้ว่าจะเห็นใครบางคนโบกมืออำลาเขา เขาได้กล่าวลาทุกคนแล้ว เขาไม่ควรประวิงเวลาการเดินทาง คิดดังนั้นเขาจึงหันหน้ามองทางที่มุ่งไป

เรื่องราวส่วนบุคคลของคนไม่สำคัญ ไม่มีความ

สำคัญสำหรับคนอื่น คนตัวเล็ก ๆ ไม่กี่คนกำลังเคลื่อนไหวร่างกายด้วยหัวใจร้อนรน ซึ่งไม่ทำให้แผ่นดินเขมราฐสั่นสะเทือนได้

ทิชาได้รับโทรศัพท์ขณะขี่มอเตอร์ไซค์ไปที่วัดโพธิ์ เพื่อจะส่งเขม บัวขอให้ทิชาไปหาบัวที่บ้าน ทิชาไปถึงวัดหลังจากเขมขี่จักรยานออกไปแล้ว ทิชาบึ่งไปหาบัว ครั้นเห็นอาการบัวเหมือนคนกำลังจะตายก็คล้าย เหมือนถูกคุณไสยก็เหมือน สงสารเพื่อนทั้งป่วยกายป่วยใจ ที่หน้าบ้านบัวมีรถมอเตอร์ไซค์ปีศาจส่งเสียงกัมปนาทกดดันอยู่อีกแรง ทิชารับหน้าที่ส่งของ เธออุ้มถุงกระดาษสีสวยใบใหญ่ออกไปหลับหูหลับตายื่นส่งเดชให้ธีรเดช โดยไม่อยู่รอการตอบรับ ทิชากลับมาหาบัว ลูบหัวปลอบใจเพื่อนผู้พี่ แล้วโผนคร่อมมอเตอร์ไซค์บึ่งไปตามทางที่เขมไป รถทรงปุ๊กลุกแล่นลิ่ว ระยะห่างค่อยหดสั้นเข้า เหลือเชื่อไหมเล่าเธอไปทันเขา ก่อนเขาจะพ้นจากแผ่นดินเขมราฐ

เขมราฐหยุดรถยืนประคองจักรยาน ทิชาจอดมอเตอร์ไซค์ไว้บนไหล่ทาง สาวเขมราฐปราดเข้าประชิดยืนติดจนได้ยินเสียงหนุ่มเชียงของทอดถอนใจ แม้สีหน้าจะเรียบเฉย แต่ทิชารู้ว่าใจเขาร้าวรอน แต่ไม่เป็นไรแล้ว ด้วยบัดนี้ ทิชามีของวิเศษจะมอบให้เขากอบกู้ใจที่ใกล้จ่อมจม

“เอ้านี่” ทิชายื่นผ้าเช็ดหน้าให้ เขมราฐรับไว้ด้วยความซาบซึ้ง “ขอบใจนะ”

“ขอกอดทีนะพี่ชาย” ทิชาโผเข้าสอดแขนโอบเอว

เขาเบียดตัวเจ้าเข้าไปไม่มีขัดเขิน ซบหน้าแตะอกเขาเบา ๆ เขมราฐโอบสาวน้อยไว้อย่างอ่อนโยน ทิชาผละร่างออก ร้องบอก

“ดูผ้าเช็ดหน้าซี”

เขมคลี่ผ้าเช็ดหน้าดู

เห็นภาพบัวสีเงินบนผืนผ้าสีขาว เนื้อบางเบาผุดผาด ดวงหน้าเรียบเฉยของเขมราฐก็ผุดยิ้ม ยิ้มนี้เหนือการควบคุมของเจ้าตัว ทิชาทำหน้าที่ของเธอลุล่วงแล้วทุกประการ โดยไม่ลืมให้หนึ่งกอดเป็นที่จดจำรำลึก

เขมราฐขี่คร่อมจักรยานปั่นลิ่วจากไป

วินาทีที่เขากำลังจะพ้นแผ่นดินเมืองเขมราฐ นึกไม่ถึงเขมราฐจะยังมีคนตามมาส่ง เขาได้ยินเสียง หันไปดูทันใด มอเตอร์ไซค์มังกรสายฟ้า โฉบเข้าตีคู่ก่อนโฉบเข้าประชิด ไอ้คนซ้อนเงื้อเท้าแต่ไกลได้จังหวะถีบพลันเขมราฐและเจ้าไผ่เงินถลาลงข้างทาง หายเงียบไปในพงหญ้าทึบ ส่วนบนถนนนั้นยังเคลื่อนไหว ถีบมาแรงเท่าไรแรงก็คืนกลับไปเท่านั้น คนขับกับคนซ้อนมิได้นัดหมายกัน แต่ต้องรับกรรมไปด้วยกันทั้งคู่ มอเตอร์ไซค์เขวคว้างอย่างม้าพยศ สุดที่ธีรเดชจะควบคุมได้ ล้มลงสุดโสภาท่าไหนอยู่ในสายตาทิชาคนตาหยีตั้งแต่ต้นแล้ว

เธอรีบวิ่งลงจากไหล่ทางไปดูเขมราฐข้างล่างที่กลางร่องคู เขมราฐอยู่ในสภาพเดิมทุกอย่างไม่มีส่วนใดบุบสลาย ไม่มีแม้รอยขีดข่วนอย่างเหลือเชื่อ หากเป็นเจ้า

สองสหายนั่นที่ร้องโอดโอยโหยหวนอยู่บนถนน อยากจะสมน้ำหน้าทิชาก็ปรามใจ กดโทรศัพท์เรียกรถฉุกเฉินให้คราวนี้สาหัสจริง เขมราฐรุดเข้าไปดูธีรเดชและเพื่อน ด้วยความเป็นห่วง ส่วนทิชาไปดูหมาเคราะห์ร้ายที่ทะเล่อทะล่ามาตัดหน้ามอเตอร์ไซค์เขา

รถพยาบาลมารับคนเจ็บไป ทิชาบึ่งรถกลับไปหาบัว

เขมราฐตัดสินใจหันรถกลับ ขับขี่ช้า ๆ ตามทิชาไป ทิชามองเขมทางกระจกส่องหลังด้วยความรู้สึกตื้นตันมากมายอย่างบรรยายไม่ถูก “เขมราฐนายนี่เท่จัง” ปลื้มขึ้นจี๊ด ทิชาหัวเราะ ฮิฮิ คนเดียว

ชุมชนบ้านหนองวิไล คนเขมราฐเรียกบ้านใต้ อยู่ทางใต้ของตัวเมือง ใต้ถุนเรือนไม้หลังเล็กของนางประทุมช่างเย็บผ้า พื้นดินขาวนวลเรียบเตียน สะอาดด้วยผ่านการปัดกวาดมายาวนาน วันนี้จักรเย็บผ้าไม่ถูกเข็นออกมาตั้งยังที่ประจำงาน ด้วยลูกสาวของช่างเย็บผ้าเธอป่วยไข้ หาหมอแล้ว กลับมานอนพักผ่อนอยู่บนแคร่ไม้ไผ่ใต้ถุนเรือน มีเพื่อน ๆ ทยอยมาเยี่ยมตั้งแต่เช้าจนสาย บ้างว่าเป็นตายเท่ากัน บ้างว่ารอดยากแน่บัวเอ๋ย

ไม่ตายหรอกป่วยแค่นี้ มีแต่อาการจะดีขึ้น เพราะบัวได้ยกภูเขาออกจากอกไปเทือกหนึ่งแล้ว ยังเหลือลูกย่อม ๆ อีกลูกหนึ่ง ไม่รู้จะเป็นภูเขาไฟหรือเปล่า

ป่วยใจก็หาใช่เรื่องเกินจะเยียวยา บัวประภาคลาย

ปมได้อีกเปลาะ เมื่อเขมราฐได้รับผ้าเช็ดหน้าของบัวแล้วคงเข้าใจเรื่องราวทั้งหมดได้ ขอฝากแทนใจแทนตัวบัวประภา ให้เขมราฐพกติดตัวไปไว้ซับหน้ายามเหงื่อไหล ซับเลือดกำเดาก็ได้นะคนจมูกเปราะ ไม่หวังว่าจะอยู่ยืนยาวเหนือเวลา หากผ้าเช็ดหน้าของเธอจะถูกหลงลืมเสียก่อนกาลเปื่อยขาด ภายภาคหน้าอาจไม่ได้พบกัน นั่นคงไม่สำคัญเท่ากับเราเก็บความทรงจำดี ๆ ไว้ "นึกถึงคราวใดอดีตก็เป็นปัจจุบันเมื่อนั้น" เขมเคยว่า

บัวประภาหลับตาลงครู่ใหญ่ครั้นลืมตาอีกทีบัวก็ได้เห็นดวงหน้าเขมราฐลอยอยู่ต่อหน้าอย่างไม่คาดฝัน ทิชาจับมือหนุ่มมาหามือสาว ส่งมือทั้งสองเกาะกุมกันไว้ เพื่อน ๆ หัวเราะกันใหญ่ สาวบัวยิ้มได้ดูท่าไข้จะอยากลด บัวลุกขึ้นนั่งห้อยขา ทิชาชิดประคองข้าง "หายไว ๆ นะ"

ห้องพิเศษ อาคารผู้ป่วยชาย โรงพยาบาลเขมราฐ

"ธีร์ เพื่อน ๆ มาเยี่ยมลูก" แม่เฝ้าอยู่ข้างเตียง ส่วนพ่ออบรมลูกเสร็จเพิ่งเดินหัวเสียออกไป

ธีรเดชเจ็บหนักอยู่ขาซ้ายท่อนล่างไม่ถึงหักแค่แตกร้าว เหยียดตรงอยู่ในเฝือกปูนปลาสเตอร์สีขาวโพลน ธีร์สะกดความตื้นตันไว้ เมื่อเห็นบัวประภา กะพริบตาถี่ ๆ ขยี้ตาซ้ำเมื่อเห็นนายเขมราฐมาด้วย ความขุ่นเคืองหายไปได้ความละอายมาครอบครอง แต่เขาไม่กล้าหาญพอจะกล่าวคำขอโทษ ตอนนั้นเขาเพียงแต่อยากระบายความ

อัดอั้นภายในใส่หน้าหนุ่มเชียงของ อาจปล่อยให้พวยพุ่งออกทางสายตาแช่งชัก หรือทะลักออกทางวาจาเหยียดเย้ย เขาแค่อยากส่งแขกให้พ้นบ้านด้วยการเร่งเครื่องยนต์ขู่ตะคอก กดแตรถี่ ๆ เฉดไล่ ไม่นึกเลยบริวารที่ซ้อนท้ายจะใช้เท้าถีบส่ง สาบานได้ ไม่ได้นัดกันไว้ก่อน ควรแล้วกรรมสนองกรรม ขาข้างที่ใช้ถีบของมันหักท่อนล่าง โดนรถที่ตัวขี่มานั่นแหละทับ และบดครูดไปกับพื้นถนน

บรรยากาศในห้องคนไข้พิเศษที่โรงพยาบาล ได้น้ำมิตรสมานสัมพันธ์ดั่งช่วยประสานรอยร้าวที่กระดูกด้วย แม้พ่อผู้มากบารมีอบรมลูกธีร์ด้วยวาจาท่าทีเกรี้ยวกราดแบบเดิม ๆ แต่ธีร์ยังมีแม่ที่เป็นดั่งน้ำทิพย์ชโลมจิตใจ คำดุด่าแดกดันหรืออบรมสั่งสอนทั้งหลายของพ่อ ถูกแม่ดื่มซับรับไว้แทน กลั่นกรองและส่งผ่านทางสายตาห่วงใยให้ผู้เป็นลูกได้รู้สำนึก ธีรเดชตั้งใจจะตอบแทนความรักและห่วงใยของแม่ด้วยคำพูดหนึ่งประโยคที่เตรียมไว้ในใจ ‘ผมจะเลิกซิ่งมอเตอร์ไซค์ครับแม่’ ไม่ใช่เพราะกลัวตาย ลูกผู้ชายเจ็บแค่นี้ไม่ยี่หระ แต่เพื่อจะได้ปลดปล่อยแม่จากการหลอกหลอนของปีศาจแห่งความเร็ว ความเร็วที่เขาประจักษ์แล้วว่า มันทำให้เขาผ่านเลยบางสิ่งบางอย่างไป บางสิ่งบางอย่าง อย่างเช่น มิตรภาพที่เขาได้รับจากบัวและเพื่อน ๆ ในขณะนี้ รวมทั้งจากนายเขมราฐด้วย มอเตอร์ไซค์ในใจเขาแล่นช้าลง ทำให้เขาแลเห็นแววตาห่วงใยของแม่ ได้ยินเสียงผู้คนก่นด่าจากสองข้างทาง

เห็นอาการตระหนกของเด็กน้อยที่กำลังจะข้ามถนน ความเร็วของมังกรสายฟ้าพ่ายแพ้สิ้นเชิงต่อความเชื่องช้าของจักรยานโบราณ หนุ่มเชียงของนามเขมราฐเข้าเส้นชัยผ่านสายใจบัวประภาไปแล้ว อย่าได้ริษยาเขาเลยนายธีรเดชเอ๋ยจงปลงใจเสีย

หาดทรายผืนกว้างที่ทอดยาวถึงคุ้งน้ำด้านใต้ มีทางลงจากตลิ่งที่ใช้กันทั้งคน และสัตว์ลงสู่สายน้ำ วันนี้มีมอเตอร์ไซค์ฝูงหนึ่งเคลื่อนขบวนลงไปที่ชายหาด

เลือกสถานที่ห่างไกลย่านชุมชน เลือกเวลาดีสิบนาฬิกา ฟ้าแจ่มใส ไม่เช้าไปและแดดไม่ร้อนเกิน

ทางที่ลาดลงจากตลิ่ง ได้รับปรับพื้นผิวดินกลบรอยตีนวัวตีนควาย กระทุ้งบดด้วยสามเกลอจนเรียบแน่นไปต่อแนวผืนทรายที่มีแผ่นแผงไม้ไผ่ขัดปูเป็นทางไปจนถึงชายน้ำ ซึ่งตรงนั้นมีแผ่นแคร่กว้างหนึ่งเมตรปูวางบนคานที่มีเสาคู่รองรับห้าช่วง ความยาวช่วงละหนึ่งวาวางต่อเป็นทางสะพานยื่นล้ำไปเหนือสายน้ำ ส่วนปลายเผินขึ้นชี้ระดับยอดทิวไม้ตลิ่งฝั่งลาวโน้น

ในบรรดา ‘แมงกะไซค์’ ทั้งฝูงมีเพียงเจ้านกอัคนีเท่านั้นจะได้ใช้ทางสะพานเหินฟ้านี้ นี่คือพิธีกรรมสำหรับผู้แพ้ ตามข้อตกลงท้ายกติกา

‘ผู้ถึงเส้นชัยก่อนคือผู้ชนะ ผู้แพ้ต้องเอามอเตอร์ไซค์ไปทิ้งน้ำโขง’

เสียงเรียกเข้าดังขึ้น ธีรเดชนั่งอยู่บนโซฟาในบ้าน เหยียดขาข้างที่หุ้มเฝือกพาดบนโต๊ะต่ำเตี้ย

ผู้แพ้เตรียมพร้อมทุกสิ่งแล้ว รอก็แต่ผู้ชนะมาดูชม

ธีรเดชคว้าขาค้ำสองข้างพยุงร่างออกมาจากห้อง เดินอย่างแคล่วคล่องเพราะใช้ขาค้ำนี้มาได้หนึ่งสัปดาห์แล้ว บริวารคนหนึ่งบึ่งมอเตอร์ไซค์มารับ ธีรเดชกระชับสายรัดหมวกนิรภัยที่ใต้คาง วาดขาข้างเฝือกขึ้นคร่อมเบาะนั่งเหมาะเจาะ กอดขาค้ำสองข้างตามนอนแนบตัวไว้ กระตุ้นบริวารให้รีบไป แต่อย่าให้เร็ว ใช่ว่ากลัวเพียงแต่ยังมีเวลาเหลือมากกว่าจะสิบโมง ผู้แพ้มันต้องรออยู่แล้ว ธีรเดชผู้ชนะหาได้กระหยิ่มชัย ที่อยากไปใช่ว่าอยากดูชมหรือด้วยอารมณ์อยากเย้ยหยัน ที่เขาตั้งเงื่อนไขต่อท้ายกติกาไปเช่นนั้น เพียงเพื่อให้การแข่งขันมันเข้มขลัง เพื่อให้คู่ต่อสู้จริงจัง แต่ดูเถิดทั้งที่ความปราชัยคือความสูญเสีย แต่ไฉนเล่าเจ้าวีรชัยกลับประกอบพิธีกรรมเสียอย่างเอิกเกริก ธีรเดชคิดนี่มันจะมาไม้ไหนอีก

เขาไม่ยอมให้มันทำเช่นนั้นแน่ เขาจะไปบอกยกเลิกข้อตกลงนั้น มอเตอร์ไซค์ทั้งคัน ราคากว่าครึ่งแสน เงื่อนไขที่ตั้งขึ้นชั่วแล่นอย่าได้ถือสา ในฐานะผู้ชนะธีรเดชอาจขอใช้อำนาจระงับยับยั้ง หากแต่เขารู้นิสัยวีรชัยดี คนเยี่ยงนี้ยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ ดูเถิด ถึงกับลงทุนสร้างทางวิ่งสะพานเหิน เหี้ยมเกรียมเหลือเกิน มุ่งแต่จะเอาชนะ วิธีการเอาชนะด้วยการเสแสร้งตนเป็นผู้ปราชัยเคยใช้ได้ผล

มาครั้งหนึ่งแล้ว ครั้งนี้คงมุ่งหมายให้เป็นที่จดจำ เป็นตำนานของผู้แพ้ ไม่มีวันเสียหรอก

ธีรเดชนึกเห็นภาพมอเตอร์ไซค์ทะยานจากปลายสะพานพุ่งเผินขึ้นเหินหาว ลอยไปบนฟ้าก่อนจะพุ่งวิถีโค้งลง วีรชัยดีดตัวลอยผละทิ้งมอเตอร์ไซค์นกอัคนีลงสู่ผิวน้ำ มอเตอร์ไซค์คันงามดิ่งจมลง วีรชัยว่ายน้ำกลับเข้าฝั่ง เพื่อนทุกคนปรบมือโห่ร้องต้อนรับ วีรชัยเดินยืดอกยกไหล่ผ่านเนินทรายกลับขึ้นสู่ตลิ่ง

"ฉันไม่อนุญาตให้แกทำอย่างนั้นแน่"

"ไม่ได้หรอกก็ฉันแพ้แกนี่" วีรชัยยักไหล่ผายมือ

"ฉันเป็นผู้ชนะแกต้องทำตามฉัน"

"แกน่ะหรือชนะ... รถของแกต่างหากที่ชนะ"

ธีรเดชรู้สึกมึนงง

"แกว่ามา"

"รถของแกถึงเส้นชัยก่อน"

"ใช่รถของฉัน ฉันเป็นคนขับขี่"

"นั่นไง รถของฉันแพ้ ฉันจึงต้องเอารถมาทิ้งน้ำ"

วีรชัยพูดจบ เดินย่ำผ่านหาดทรายไปบนตลิ่งซึ่งรถคันงามจอดอยู่ ธีรเดชยักแย่เดินด้วยขาค้ำยัน กว่าจะผ่านผืนทรายไปได้ ก่อนจะขึ้นทางลาด กว่าจะถึงบนตลิ่งก็เกือบไม่ทันการ วีรชัยขึ้นขี่คร่อมรถของแล้ว

"แกแพ้ฉันแล้วแกยังไม่ยอม ยังอยากจะเอาชนะ

อีก” ธีรเดชเริ่มเสียงแข็ง

“ฉันทำตามกติกานะ”

“ไม่ใช่กติกา มันเป็นข้อตกลง และข้อตกลงนี้ฉันเป็นคนกำหนด ดังนั้นฉันมีสิทธิ์ยกเลิก”

รู้สึกคันเท้าที่อยู่ในเฝือกเสียเต็มที แต่ไม่มีปัญญาเกา และยิ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะยกขึ้นถีบใครสักพลั่ก

ธีรเดชคิดถึงตัวช่วยขึ้นมาได้ จึงรีบกดโทรศัพท์พลันทันใด เขาถ่วงเวลาไว้ได้สิบกว่านาที สาวลาวนามแซนดี้ก็มาถึง พาหนะที่พามาคือมอเตอร์ไซค์ปุ๊กลุกของสาวทิชาที่เจ้ากี้เจ้าการบริการได้ทุกเรื่องเท่านั้นยังไม่หมดยังตามมาด้วยจักรยานราเลย์นามไผ่เงินที่มีสาวบัวประภาติดตะแกรงท้ายมาด้วย นับว่าครบองค์ประชุมโดยแท้ ทั้งนี้ทั้งนั้นนับรวมแคนหนุ่มบ้านเหนือที่บังเอิญขับเรือหางยาวกลับจากส่งคนที่วัดพระโต ปากแซง ผ่านมาพอดี เห็นเสาไม้ไผ่ติดธงสายระโยงระยาง เห็นหัวสะพานเหิน เห็นจักรยานยนต์คนรักความเร็ว เห็นความเคลื่อนไหวบนตลิ่งและที่ชายหาดจึงวาดหัวเรือเข้าเกยคาง เรือพุ่งเร็วเกยขึ้นผืนทรายเกือบไปครึ่งลำ ทิชาดีใจวิ่งไปรับเพื่อนรุ่นพี่

แซนดี้ใช้ทั้งวาจา ทั้งแววตา ท่าทาง กระทั่งมือไม้โอ้โลมปฏิโลมอย่างไรก็ไม่เป็นผล นึกอ่อนใจวีรชัยทำไมดื้อปานนี้ วีรชัยติดเครื่องยนต์แล้ว ธีรเดชขุ่นเคืองใจนักขยับไม้ค้ำยันอย่างจะยกขึ้นฟาดกบาลคนดื้อสักที ก็มีอัน

ซวนเซให้บัวประภาและเขมราฐต้องปราดเข้าประคอง

ถ้ายืนยันอย่างนั้นไม่เป็นไร แซนดี้จะทำอย่างไรได้กับคนดื้อด้าน นอกจากโผนแผล็วขึ้นซ้อนท้ายเกาะเอววีรชัย ไปเลยไป เราเอารถไปทิ้งน้ำโขงด้วยกัน

ท่ามกลางความตะลึงงันของทุกคน ธีรเดชถึงกับเหวี่ยงขาค้ำยันทิ้ง ทำให้บัวกับเขมต้องประกบแน่น ธีรเดชขบกรามกร้วมด้วยความคับแค้นยากบรรยาย มองเจ้านกอัคนี ลิ่วลงจากตลิ่ง วิ่งโลดไปบนทางไม้ไผ่สานพุ่งแน่วสู่สะพานเหินนั้น ส่งเสียงเกริกก้องกัมปนาท ดวงตาทุกคู่จับจ้องเว้นแต่ธีรเดชที่เบี่ยงตาไม่กล้ามอง เสียงทิชาหวีดร้องเสียงยาวตามด้วยเสียงถอนหายใจ เฮ้อ

เจ้านกอัคนีหยุดนิ่งอยู่หัวสะพานที่เชิดฟ้า วงล้อหน้าห่างจากจุดสิ้นสุดไม่ถึงคืบ เล่นเอาบรรดาเพื่อนร่วมแก๊งผิดหวังไปตาม ๆ กัน

หนึ่งหนุ่มหนึ่งสาวและมอเตอร์ไซค์คันหนึ่งดูสง่างามดั่งรูปปั้นอนุสาวรีย์ หากแต่ไม่ได้ตั้งไว้ให้ใครชื่นชมชั่วนิรันดร์ ชั่วเวลาไม่กี่อึดใจวีรชัยก็ปล่อยรถเลื่อนไหลถอยหลังลงมา ก่อนวาดวงครึ่งรอบ พุ่งโผนไปบนผืนทรายครั้นถึงกลางหาดก็วาดวงรอบครึ่ง หันหน้ารถไปทางแม่น้ำ แซนดี้ดีดตัวลงจากเบาะ วีรชัยขับรถไปหาแม่น้ำ บิดเร่งเพิ่มความเร็วขึ้นเล็กน้อย ก่อนดีดร่างลอยปล่อยมอเตอร์ไซค์คันแพ้แล่นลงลุยน้ำตื้นได้หน่อยแล้วค่อยล้มลงช้า ๆ

ธีรเดชได้ผ่านบทเรียนสำคัญอีกครั้ง แทนที่เขาจะ

รู้สึกเจ็บปวดกลับรู้สึกเบาโหวงโล่งสบาย เขาดีใจที่วีรชัยไม่ขับรถเหินลงจากสะพานเหินฟ้านั่น แม้อาจเป็นเพราะเขาห่วงแซนดี้ก็ตาม และอีกหนึ่งความแค้นคับกลับเป็นความนับถือต่อสาวที่ชื่อบัวประภาคนนี้ที่ความเร็วระดับมังกรสายฟ้าทะยานยังไม่อาจสยบเธอได้ เธอไม่ยอมกอดเอวเขา ไม่เป็นไรไม่กอดก็ไม่กอด เขาไม่คิดเอาชนะอีก

เขมราฐอยู่เมืองเขมราฐต่ออีกหนึ่งสัปดาห์ เหตุผลสำคัญคือรอดูให้บัวประภาหายป่วยสนิท กับทิชา แซนดี้นั้นได้เจอะเจอกันแทบทุกวัน แคนขับเรือพาเพื่อนๆ ขึ้นล่องท่องแม่น้ำโขง ไปไหว้พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อกันอีกครั้ง ทิชาบรรยายน้อยลง จ้องมองพระพักตร์พระพุทธรูปนานขึ้น อาการไข้ของบัวทุเลาดีวันดีคืนโดยเจ้าตัวยังสำออยอ้อยอิ่งไม่อยากหายเร็ว เขมและบัวปลีกตัวจากเพื่อนอยู่ตามลำพังสองต่อสองบ้าง คุยกันที่บ้านบัว

เขาไม่มีวันลืมรสชาติ ‘น้ำผัก’ น้ำพริกพื้นถิ่นของเขมราฐ “ทำจากน้ำผักต้ม ผักที่ว่าคือผักหิ่น หรือผักกาดเขียว ที่แก่จนออกช่อดอก ล้างให้สะอาดหมักน้ำเกลือสามสี่คืน จากนั้นนำมาตำจนได้น้ำเข้มข้น นำน้ำผักไปต้มกับข่าแก่ เคี่ยวจนงวดกรองเก็บไว้เป็นน้ำเชื้อ เวลาจะกินก็นำมาปรุงรสโดยใส่พริกแห้งใส่ลงไป คลุกเคล้า”

เขมราฐฟังแม่ประทุมบรรยายสูตรเด็ดเคล็ดไม่ลับประทับใจจนต้องจดบันทึก นึกถึง ‘น้ำปู๋’ ของภาคเหนือ

น้ำผักเอร็ดอร่อยเหลือเชื่อเหลือนัก เขาควักข้าวเหนียวนึ่งในกระติบ หยิบเนื้ออย่างแนบ จิ้มน้ำผักแซบนัวชั่วชีวิตนี้ไม่มีลืม แม่ประทุมมองเขาด้วยสายตาปลาบปลื้มหลังได้ร่ายมนต์รักน้ำผัก พื้นถิ่นสะกดผู้มาเยือน

หนุ่มผู้รัก 'น้ำปู๋' ยอมรับ 'น้ำผัก' ว่าเป็นคู่รักเลิศล้ำสุนทรียรส ฟังแม่เล่าเรื่องความละเอียดอ่อนพิถีพิถันว่าคนรุ่นปู่ย่าตายายนั้นเคี่ยวน้ำผักด้วยหม้อดิน และเก็บรักษาน้ำพิเศษนี้ไว้ในกระบอกไม้ไผ่ที่ลนไฟรมควันฆ่าเชื้ออย่างดี ปิดมิดชิดด้วยฝาที่ทำจากกระบอกไม้ไผ่เช่นกัน เขาเจริญอาหารสำราญใจนักกับมื้อเย็นอันเรียบง่ายในวันนั้นที่บ้านแม่ประทุมของสาวบัวประภา

อีกวันชวนกันขี่จักรยานเที่ยวออกไปวาดรูปไปไหว้พระ ไปเยี่ยมดูแลผู้สูงอายุ ไปดูกลุ่มเศรษฐกิจ ชุมชน กลุ่มเลี้ยงปลากระชังตามริมโขง ชิมขนมทองพับทองม้วน ชิมต่อแหนมใบมะยม ชมอุตสาหกรรมครัวเรือน กลุ่มทำปลอกหมอน ทำเปลไม้ไผ่ เขมบอกไม่เป็นไรไม่ต้องชวนทิชามาบริการ แต่ขาดทิชานาน ๆ เขมก็คิดถึง อีกวันหนึ่งจึงข้ามฝั่งไปเที่ยวบ้านท่าประชุมกันตอนสาย นำอาหารใส่ปิ่นโตไปถวายเพล 'ญาท่าน' ที่สำคัญคือภิกษุพิเศษรูปหนึ่งซึ่งกำลังจะออกเดินทางจากไปในวันพรุ่ง

แสนดีพาไปที่บ้านของเธอ ดูฟูกที่เคยรองรับร่างแม่ดูเรือนครัวที่เคยหุงหาอาหาร ลำแสงลอดรูลายไม้ไผ่สานระบายระบำดอกดวงบนพื้นขี้ฟาก ในเรือนของแซนดี้

ไม่มีสมบัติพัสถานใดนอกจากความอ้างว้าง

หลังถวายเพล แสนดีชวนเพื่อนๆ ไปส่งหลวงพ่อชายตลิ่งมีเรือลำหนึ่งมารอรับ เรือไวลำน้อยพาพ่อผู้ครองผ้ากาสาวพัตรเคลื่อนห่างทวนกระแสน้ำไประหว่างเกาะแก่งที่โรยตัวเป็นกลุ่มเห็นประปราย เสียงเครื่องยนต์ค่อยจางหาย บัวคำสาวลาว แซนดี้ผู้แสนดี ไหวหวั่นสั่นสะท้านอยู่ในประคับประคองของเพื่อนๆ

บัวพาไปหาไปลาครูพ่อสุรยุทธ์แล้ว บัวฟ้องครูเรื่องที่เขมยังไม่คิดอ่านเรื่องการศึกษาต่อ ครูพ่อว่าการเรียนรู้มิได้มีกรอบอยู่แค่ระบบการศึกษาเท่านั้น โลกทั้งใบนี้คือมหาวิทยาลัยอันกว้างใหญ่ ไหนจะโลกภายนอกแสนกว้างไกล ยังมีโลกภายในลึกล้ำให้สำรวจให้เรียนรู้ โลกนี้มีครูอยู่ทั่วหล้า เสาะหาอาจารย์เอา ร้อยครูอาจารย์หรือจะเท่าสั่งสอนตนเองได้ ที่สำคัญคือให้เห็นค่าของเวลา จะเร็วจะช้าอย่าหลงเหลี่ยมเล่ห์ เร็วเมื่อควรเร็ว ช้าเมื่อควรช้า บางอย่างควรละเลียดบางอย่างควรผ่านเลย ครูไม่มีอะไรจะสอนเขม เพราะครูไม่เคยขี่จักรยานทางไกล ครูสุรยุทธ์ เอื้อมมือตบไหล่อวยพรให้ปลอดภัยไปดี เกิดเป็นคนต้องเรียนรู้ เรียนรู้เพื่อชนะทุกข์ เพื่อพบความสุข ครูพ่อว่า “ความสุขที่สุดของมนุษย์อยู่ที่การทำให้ผู้อื่นมีความสุข”

ครูวิบูลย์มอบถุงผ้าลายผ้าขาวม้า ภายในคือ สมุด

ภาพสีน้ำของพ่อให้เล่มนั้นแก่เขา เมืองเขมราฐมีภาพของพ่อของเขมราฐอยู่มากมายแล้ว วันนี้ยังมีภาพฝีมือของลูกชายนายหงสจรด้วย ถ้อยคำสุดท้ายของครูวิบูลย์เป็นประโยคสั้น ๆ "กินอาหารเคี้ยวช้า ๆ"

ที่ศาลานาคราช เขาขอให้บัวนั่งเป็นแบบให้เขาวาดอีกครั้ง คราวนี้เขาไม่ใช้ดินสอดำ ดินสอสี สีน้ำ หรือวัสดุอุปกรณ์อื่นใด เขมราฐเพียงวาดภาพเธอไว้ในความทรงจำ จ้องมองเธอด้วยสายตาชุ่มฉ่ำอย่างดื่มด่ำนานเท่านาน บัวประภาเขินอายจนสะท้าน แต่ไม่หลบตา จ้องไปก็จ้องมาลองซิว่าใครจะแพ้ นึกว่าจะแน่หรือสาวเมืองเขมราฐ แค่ลมแม่น้ำโชยแผ่วมาก็เล่นเอาน้ำตาเจ้าคลอเบ้าแล้ว แท้จริงเป็นความหวั่นไหวภายในเจ้าไฉนเล่าโยนความผิดให้สายลม ละอายใจซ่อนหน้า บัวประภาก้มมุดเอียงเบี่ยงหน้าหลบซบบ่าตนเอง เสียงหง่างเหง่งระฆังจากหอสูงจูงใจเจ้าเข้าหาข้อธรรมสักข้อพอประคับประคองใจให้กลั้นน้ำตา

บัวกลับถึงบ้านกินข้าวพร้อมแม่ อาบน้ำอาบท่าแล้วสองแม่ลูกนั่งคุยกันอยู่ที่ระเบียง ในรัศมีแสงอุ่นของตะเกียงโคมแก้ว บัวเล่าเรื่องของเขมราฐให้แม่ฟัง ผู้เป็นแม่มองดวงหน้าที่ลอยร่อนระรื่น ประกายตาของลูกสาวดูวาววับ เธอเห็นลูกแจ่มใสก็คลายกังวล ฟังลูกสาวเล่าถึงเพื่อนชายคนเชียงของจนดึกล่วง แม่ง่วงแล้วลูกยังแจ้วจ้อ ลูกดูอาการแม่ก็เลยบอกว่าถ้างั้นพอขออีกเรื่อง

เดียว บัวเล่าเรื่องที่เธอและเขมไปเจองูใหญ่มากมายกระหวัดพันต้นไม้อยู่ในวัดป่าแห่งบ้านท่าประชุม เขมถามบัวว่ากลัวไหม บัวตอบว่าน่ากลัว เขมจึงว่ากลัวทำไมมันเป็นงูปูนปั้น แล้วหนุ่มสาวก็หัวเราะกันว่านั่นนะซี เดินหัวเราะกันไปทันใดทั้งคู่เจองูจริงอยู่เบื้องหน้า ห่างแค่ไม่เกินสามช่วงก้าว เขมบอกไม่ต้องกลัวไม่ต้องกลัว บัวเกาะแขนเขมแน่นยืนนิ่งมองงูชูคอแผ่แม่เบี้ย ครู่เดียวมันก็ลดหัวลง เลื้อยหายเข้าพงหญ้าข้างทางไป

ใช่ไหม ฉากสุดท้ายของนิยาย ‘รัก ณ เขมราฐ’ ได้มาถึงแล้ว แต่การเดินทางของเขมราฐยังดำเนินต่อไป หรืออาจเป็นได้ นิยายเรื่องนี้จะยังไม่จบ หากวันหนึ่งพ่อหงสจรหวนกลับมาเมืองเชียงของและหวนคืนเมืองเขมราฐ ได้รับรู้เรื่องราวภาคต่อของพ่อที่ลูกได้เขียนไว้

หนุ่มเชียงของนามเขมราฐ และสาวเขมราฐนามบัวประภาขี่จักรยานเคียงคู่กันไปแช่มช้า อ้อยส้อยอ้อยอิ่งทิ้งใจในความเงียบงัน เหลียวสบตากันบ่อยครั้ง แต่ละครั้งความเศร้าจู่โจมแต่ใจทั้งสองดวงไม่ยอมให้มันเข้ายึดครอง

แล่นไปได้สักครู่ก็มีจักรยานอีกสองคันตามมาทัน

“ทิชามาส่ง เขม” แซนดี้ก็มาด้วย

สาวแซนดี้ซ้อนจักรยานทิชา อีกคันเป็นจักรยานหนุ่มแคน

จักรยานสี่คัน แล่นคลอตามกันไป

สักครู่ก็มีจักรยานอีกสี่คันตามมา เฟิร์น กุ๊กกิ๊ก แก้ม พลอย ต่อกันเป็นขบวนยาว สิริรวม 8 คัน

ขบวนส่งแขกแล่นชิดขอบทางเรื่อยมา ได้สักยี่สิบกิโลเมตรบนเส้นทางจากเขมราฐสู่อำเภอ ตระการพืชผล เพื่อมุ่งไปสู่โขงเจียม ทิชาเริ่มมีอาการเหนื่อย รถเธอแล่นช้าลงเรื่อย ๆ เธอแก้ปัญหาด้วยการไล่แซนดี้ ไปซ้อนท้ายหนุ่มแคน กระนั้นเธอก็ยังแล่นล้าหลัง ถีบไปบ่นไปใจท้อถึงท้อแต่ก็ไม่ถอย ฮึดเพิ่มอีกหน่อยก็แซงขึ้นมาอยู่กลางขบวนได้ ได้ใจแซงได้อีกสามคัน จนทันบัว แล้วแซงบัวขึ้นไปตีคู่เขมราฐ เขมราฐเร่งหนี จักรยานเด็ก ๆ วงล้อเล็ก ๆ เท่าขอบกระบุงหรือจะสู้จักรยานสแตนดาร์ดมาตรฐานวงล้อ 28 นิ้ว อย่างเจ้าไผ่เงิน

เขมราฐแล่นลิ่วเหมือนอยากจะหนี นับแต่หลักกิโลเมตรข้างหน้านี้ เขาจะพ้นเขตอำเภอเขมราฐไปแล้ว

“ชื่อเขมราฐทำไมไม่อยู่เขมราฐ ทำไมต้องจากเขมราฐไป”

หลักกิโลเมตรที่ 26 สนามบินลับเสรีไทยของทิชาอยู่ทางซ้าย

เขมราฐได้ยินเสียงโวยวายด้านหลัง เหลียวไปเห็นจักรยานเสือภูเขาห้าคันแล่นลิ่วแซงโลดเข้ามาประชิด

“เรามาส่งนาย เขม”

ธีรเดช วีรชัย และเพื่อน ๆ ผู้พิศวาสความเร็ว วันนี้

ไฉนมาพิสมัยความช้าแต่ช้าก็ยังอยากไวอยู่ดี

ธีรเดช กับวีรชัย และพรรคพวกเร่งความเร็วฉีกแซงเขมราฐไปอย่างร่าเริง อากาศท้ายรถทั้งสองดูดเอาลูกขบวนทั้งหมดติดไปด้วย ทิ้งเขมราฐและบัวประภารั้งท้ายขี่เคียงคู่กัน

จักรยานสองคันเคียงคู่ชิดใกล้ หนุ่มสาวหันหน้าสบตา สนทนากัน มีรถสวนมาไม่สนใจ แต่รถที่แซงสิพาหวั่นไหว กลัวแฮนด์จะเกี่ยวพากันล้มอีก ทั้งสองจึงหยุดรถ และเดินจูงไปเคียงกัน

"ไปโขงเจียมทำไม" บัวถาม เขมตอบบัวว่า อยากไปดูไปเห็นไปเป็นพยานการไหลพรากจากแผ่นดินไทยเป็นครั้งสุดท้ายของแม่น้ำโขง

"แม่น้ำมูนร่วมทางไปด้วย" เขมว่า

"จากโขงเจียมแล้วไปไหน" เขมเงียบไปชั่วอึดใจ

"เข้าวารินฯ อุบลฯ"

"จากนั้นล่ะ"

เขมวาดแผนการเดินทางไว้คร่าว ๆ ยืดหยุ่นได้ไม่เคร่งครัด ต่อจากนี้เขาจะขี่รถเลาะไปจนสุดคมขวานถึงศรีสะเกษ แล้วมุ่งทางตะวันตก ผ่านดงประสาทหิน สุรินทร์ บุรีรัมย์ เฉือนแผ่นดินโคราชปาดเข้าสระแก้ว ตาพระยา หากวาสนาเรียกร้องรุกเร้าอาจจะข้ามชายแดนไปถึงนครวัดนครธม เวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน หรืออาจยืดออกไปอีกเป็นสี่สิบห้าวัน หรืออาจจะเป็นสองเดือน เขา

จะยังคงขี่จักรยานต่อไป จากอิสานใต้สู่แผ่นดินตะวันออก ตราด จันทบุรี ระยอง เลียบอ่าวไทยไปสู่แผ่นดินส่วนด้ามขวาน คงระหกระเหินอยู่นานกว่าจะถึงสุดปลายชายแดนที่ตกอยู่ในภาวะอันตราย เขาคิดว่าเขาเป็นคนกล้า แต่เจ้าตะขาบที่เกาะบนแผ่นหลังคอยเตือนเขาว่าอย่าได้บ้าบิ่นนัก เขาอาจต้องหลบเลี่ยง หากว่าสถานการณ์ชายแดนสุดด้ามขวานนั้นเสี่ยงเกินไป คงใช้เวลานับเดือน กว่าจะตัดผ่านไปทางสตูลวกขึ้นมากระบี่ ตรัง พังงา เข้าภูเก็ต อาจจะอ้อยอิ่งทิ้งใจไว้ยังบางสถานที่ที่พึงใจ ก่อนไต่กลับทางระนอง ขี่ตัดแผ่นดินใหญ่เข้าสุราษฎร์ แวะสวนโมกข์ พุมเรียง ไหว้พระบรมธาตุไชยา ผ่านชุมพร ประจวบฯ ถึงเพชรบุรี ราชบุรี เข้าเมืองกาญจน์ จะอย่างไรไม่พลาดการเยือนทองผาภูมิ และจะไปต่อให้ถึงสังขละบุรีเพื่อได้เดินบนสะพานไม้หลวงพ่ออุตตมะชมลำน้ำสามสบ รันตี บิคลี่ และซองกาเลีย

บัวประภาฟังเขมราฐเล่านึกเห็นภาพ เขมราฐและเจ้าไผ่เงินจักรยานของพ่อหงสจรรอนแรมเลาะไปตามสันขวาน ผ่านแม่สอด อุ้มผาง แผ่นดินเมืองตาก เข้าแม่สะเรียง สู่แม่ฮ่องสอน ผ่านหัวขวานเชียงราย เชียงแสน จนสิ้นสุดการเดินทางที่จุดเริ่มต้น เชียงของ

“ทำไมต้องทรมานตัวเองขนาดนั้นเขม”

“ไม่ทรมานหรอก เขมมีความสุข”

ความห่วงใยทำให้บัวประภาคิดมากมาย กลัวเขา

จะลำบากลำบน ห่วงไปทุกเรื่อง เรื่องกิน เรื่องนอน กลัวเขาจะอ่อนล้า หมดแรง จนต้องเจ็บป่วย ไหนจะอุบัติเหตุเภทภัยบนท้องถนน กังวลว่าเขามีเงินติดตัวอยู่เท่าไรหากหมดไปจะเอาที่ไหนใช้จ่าย คิดครุ่นวุ่นวาย นี่ถ้าหากเป็นผู้ชายจะขอตามไปด้วยช่วยดูแล แค่คิดเล่นๆ ยังเป็นไปไม่ได้ ถึงบัวเป็นผู้ชายก็ยังต้องอยู่ดูแลแม่ ไม่ใช่คนไม่มีพ่อไม่มีแม่อย่างนายคนหน้าสีทองแดงนี่

บัวมีถ้อยคำมากมายเข้าแถวเรียงรายรอให้ปากช่วยระบายออก แต่ใจที่ตื้นตันกลับทำให้ถ้อยคำเหล่านั้นปั่นป่วนโกลาหลจนสับสนวุ่นวาย สุดท้ายหลุดรอดออกไปได้ แค่คำน้อยๆ ทั้งแผ่วเบาและสั่นไหว

"เขมจะคิดถึงบัวไหม"

เขมเองก็วุ่นวายโกลาหลเช่นกัน ใจมัวไขว่ควานหาถ้อยคำ มือข้างซ้ายกลับรวดเร็วกว่าคว้าฉับจับมือขวาของบัวไว้ได้ มือซ้ายหนุ่มจับแฮนด์รถมือขวาจับมือสาว หนุ่มสาวจูงรถเดินเคียงคู่กันไป ไหล่เคียงไหล่ ใจชิดใจ สองดวงทอรัศมีเดียว เหลียวสบตากันอีกครั้งนิ่งนาน เขมเห็นบัวยิ้มหวานกว่าที่เคยยิ้ม จึงยิ่งดูเศร้ากว่าที่เคยมา และใบหน้าที่เรียบเฉยของเขมก็ไม่อาจซ่อนความหวั่นไหวไว้ได้ รอยยิ้มของเขาดูหม่นหมอง ดวงตาลอย เลียงเร่เฉไฉไปทางอื่นแล้ว

"คิดถึงซิ" ถ้อยคำหลุดรอดจากปากเขมราฐจนได้อย่างหนักแน่นเสียด้วย

เมื่อเรามองท้องฟ้าเราเห็นความกว้างใหญ่ เมื่อเรามองขุนเขาเราเห็นความมั่นคง เมื่อเรามองสายน้ำเราเห็นความฉ่ำเย็น เมื่อเรามองความรัก เรากลับรู้สึกหวั่นไหว ความรักกว้างใหญ่เช่นนั้นหรือ มั่นคงเช่นนั้นไหม ฉ่ำเย็นเพียงนั้นหรือ ท้องฟ้า แผ่นดิน และสายน้ำผ่านกาลเวลามาชั่วนิรันดร์ วันเวลาของเขาและเธอน้อยนิดนัก ความรักเหลือจะยิ่งใหญ่ได้ หรือความรักอยู่เหนือเล่ห์แห่งเวลา หรือว่าเล่ห์เสน่หาแค่ใจปรุงแต่ง จะอย่างไรทั้งเขมราฐ และบัวประภาก็อยู่ใต้ฟ้าความรัก อยู่บนแผ่นดินแห่งความรัก และได้ลงแหวกว่ายสายน้ำแห่งความรักแล้ว

จักรยานทุกคันล่วงหน้าไปจอดสุมกันอยู่หน้าป้ายริมทางหลวงแผ่นดิน พื้นขาวอักษรดำ ‘บ้านขุมคำ อำเภอกุดข้าวปุ้น’ ทุกคนหันกลับมามองสองหนุ่มสาวที่จูงจักรยานคลอเคลียตามมา เหลือเวลาเพียงชั่วนาที ระยะทางชั่วระยะขว้างก้อนหินตก หนุ่มสาวทั้งสองสิ้นไร้ถ้อยคำสิ้นเชิงแล้ว

เมื่อมาถึงป้ายบ้านขุมคำ เป็นอันสิ้นสุดเขตแดนเขมราฐ เขมราฐอยู่ท่ามกลางหมู่เพื่อน ทิชา แคน แสนดี แก้ม กุ๊กกิ๊ก พลอย เฟิร์น ธีรเดช วีรชัย และเพื่อนๆผู้รักมอเตอร์ไซค์ แต่กลับใจมาพิสมัยจักรยาน

“ขอกอดหน่อยนะพี่ชาย”

พิธีการสวมกอดเริ่มจากทิชา จากนั้นคนอื่นๆ ก็เอาอย่างบ้าง แคนกอดหลวมๆ เอ่ยเบาๆ “โชคดีนะเขม”

ธีรเดชสวมกอดพลางตบหลัง วีรชัยไม่กอดแต่ขอจับมือ แสนดีกอดแนบเบียดชิดเบี่ยงตัวนิด ๆ แต่สนิทแน่นจน ทิชาบอก "เกินไป เกินไป" ทุกคำกล่าวลาบันทึกไว้ในใจเขมราฐ ก่อนที่มันจะล่องลอยระเหยหายไปในเวิ้งฟ้า เหลือบัวประภาเพียงคนเดียวยืนก้มหน้าว้าวุ่นอยู่

"เอ้า กอดเสียทีซิ" ทิชาสั่ง เห็นไม่ได้เรื่องแน่ ทิชาจึงคว้าข้อมือลากเขมและบัวเข้าหากัน พร้อมจัดการให้บัวและเขมกอดกันได้สำเร็จ กิริยาอาการอย่างเพื่อนกอดเพื่อน แต่ความหมายภายในนั้นมีแต่เขาและเธอที่รู้

"พอแล้ว พอแล้ว" ทิชาบอกหมดเวลา

มือหลุดพรากจากมือ สองร่างลอยห่างกัน สายตาเขมเร่คว้าง สายตาบัวหรุบลงต่ำอย่างกล้ำกลืน

เขมราฐไสจักรยานออกไปพ้นกลุ่มเพื่อนแล้วโผนขึ้นขี่คร่อมเจ้าไผ่เงินเคลื่อนคล้อยดั่งลอยเหินพลัดพรากจากลา ทุกคนมองส่งเขมราฐด้วยสายตา โบกมืออำลาเขาจากด้านหลัง เขมราฐออกจากแผ่นดินเขมราฐไปไม่หันกลับมามองเลยจนลับตา

ชื่อเขมราฐทำไมไม่อยู่เขมราฐ ทำไมต้องจากเขมราฐไป

เขมราฐผูกผ้าเช็ดหน้าสีขาวของสาวบัวไว้ที่ข้อมือซ้าย ใจหนุ่มเชียงของรำพันว่า อยากให้บัวประภาและเพื่อน ๆ รู้ เขมราฐรักเขมราฐ เขมราฐจะอยู่ในใจเขมราฐตลอดไป.

ศักดิ์สิริ มีสมสืบ

เกิด ศุกร์ 23 สิงหาคม 2500 ที่จังหวัดชัยนาท

การศึกษา จิตรกรรมสากล ร.ร.เพาะช่าง

ศิลปศึกษา ว.ค.พระนคร

ผลงานวรรณกรรม

บทกวี *ตุ๊กตารอยทราย, คนสอยดาว, มือนั้นสีขาว, ก็พอใจอยาก จะรักให้นักหนา, ตู้เพลงลูกทุ่ง, เรไรไลลา, ดอกไม้ดอกสุดท้าย, หลงรักชั่วชีวิต*

เรื่องสั้น *ตะตั้งเทิ้งตั้ง (เพลงคนบ้า), สมควรตาย*

เรื่องสั้นและบทกวี *เขียนตามคำขอ*

สารคดี, ความเรียง *สมควรแก่เวลา, ฉุยมหาชน*

เรื่องยาว *ยังไม่สิ้นกลิ่นมัธยม*

หนังสือเด็ก	*ตะเกียงหิ้งห้อย(นิทาน), สุดสาครเด็กมหัศจรรย์, ยักษ์ขนเหนียว(เรียบเรียง), ไก่ฟักไข่*
ผลงานเพลง ดนตรี	*เกี่ยวก้อย, จินตนาการ, รู้ว่าความรักมีพลัง, เพลงประกอบเพลงประดับรายการโทรทัศน์, เพลงเด็ก*
รางวัล	*รางวัลครูเผย, รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์), รางวัลศิลปาธรจากกระทรวงวัฒนธรรม, รางวัลพิฆเณศทองพระราชทาน (ประเภทเพลงเพื่อชีวิต)*
ปัจจุบัน	เขียนหนังสือ แต่งเพลง วาดรูป คอลัมนิสต์ วิทยากร เดินทาง อยู่บ้าน นอนเปล กวาดใบไม้

เราเชื่อกันมานานแล้วว่า ศิลปะของ 'เรื่องเล่า'
ในรูปแบบ 'วรรณกรรม' นั้น ทำหน้าที่สำคัญเบื้องต้นคือ
สะท้อนข้อเท็จจริงของสังคมในแต่ละช่วงสมัย
ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาจึงมีเรื่องเล่าจำนวนมหาศาล
ทำหน้าที่บอกกล่าว บันทึก รวมถึงสำแดงทัศนะของผู้เขียน
ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัย
เรื่องราวของชนบทไทยเคยเป็นทั้ง 'ฉาก' และ 'พล็อตภาคบังคับ'
ที่ปรากฏอยู่ในวรรณกรรมแทบทุกสกุลไม่ว่าจะถูกจัดในกลุ่ม
'สร้างสรรค์' หรือ 'ประโลมโลกย์'
กระทั่งว่า ในยุคหนึ่งวรรณกรรมที่ถูกเรียกขานอยู่สกุล 'สร้างสรรค์'
หรือ 'รับใช้สังคม' ก็มักจะใช้พล็อตท่าบังคับเกี่ยวกับความขัดแย้ง
และความอยุติธรรมในชนบทซ้ำแล้วซ้ำเล่า
จนถูกตั้งคำถามถึงคำว่า 'สร้างสรรค์' จริงหรือไม่...
และมีศักยภาพในการ 'รับใช้สังคม' จริงดังที่ผู้สร้างงานสำคัญตนเพียงใด
อย่างไรก็ดี ตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา
ไม่ว่ารสนิยมในการเสพและสร้างวรรณกรรมจะเคลื่อนไป
ในทิศทางใดก็ตาม ไม่ว่านักเขียนรุ่นใหม่ๆ
จะยังเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นหรือไม่
และไม่ว่าคนอ่านจะตื่นเต้นกับพล็อตเรื่องชนบทหรือเปล่า...
แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น
ก็ยังดำเนินต่อไป

ISBN-13: 978-616-7374-43-7

ราคา 130 บาท